

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d7a0d796d7a8-d794d7a7d795d793d7a9.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

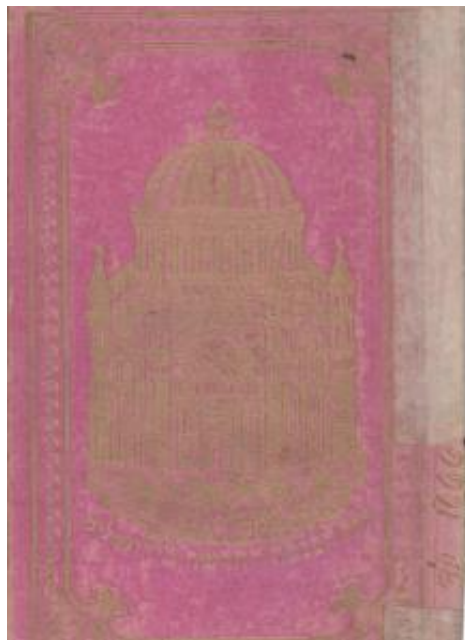
משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג בעז ותעצומות, בצלאל דבליצקי, חיים נחמן ביאליק, נזר הקודש, שלמה גורן | 3 תגובות

מחקר ביבליוגרפי קצר על הגדה אחת של פסח

אפריל 7, 2013 מאת [amhasefer](#)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d792d793d7aa-d790d79cd792d799d7a81.jpg>)

מחקר ביבליוגרפי קצר על הגדה אחת של פסח

כשחזרתי מחופשת חג הפסח לספריה צדה את עיני הגדה של פסח קטנה ודקה, בזכות צבע הכריכה הסגול-וורוד המיוחד שלה. כשהתבוננתי בה מקרוב ראיתי שיש כאן לספרן שכמוני מקום לחקור.

א.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d792d793d7aa-d790d79cd792d799d7a82d790.jpg>)

מתוך עיון בדך השער אני למד על ההגדה את הפרטים הבאים:

א. היא נדפסה בווינה , בדפוס של ר' יוסף שלעזינגער.

ב. היא כמנהג הספרדים, עם פתרון (תרגום) ערבי (באותיות עבריות).

ג. היא מיועדת ליהודים הגרים בערי אלגיר ווהראן וקוסמטינא וכל ערי המערב.

ציורי ההגדה הינם אשכנזים, למרות שההגדה מיועדת לספרדים תושבי המגרב. הסיבה לכך היא הדפסת ההגדה ע"י מדפיס אשכנזי בווינה .

ראו נא את התמונה בשער ההגדה, המכילה יהודים לובשי שטריימל !!!

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d792d793d7aa-d790d79cd792d799d7a82d791.jpg>)

ב.

על הכריכה מופיע איור של בית כנסת והכיתוב המעניין תחתיו: בית הכנסת החדשה בירושלים.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d792d793d7aa-\(d790d79cd792d799d7a81d790.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d792d793d7aa-(d790d79cd792d799d7a81d790.jpg)

שני בתי כנסת גדולים נבנו בירושלים במחצת השניה של המאה ה-19 למנינם.

1. "החורבה"

ד7%94%D7%9B%D7%A0%D7%A1%D7%AA %D7%94%D7%97%D7%95%D7%A8%D7%91%D7%94)
(1864) שנבנתה מחדש ונחנכה בתאריך כד אלול תרכ"ד

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d794d797d795d7a8d791d794.jpg>)

בית כנסת "החורבה"

2. "תפארת ישראל"

AA %D7%AA%D7%A4%D7%90%D7%A8%D7%AA %D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C).
(.1872)('נישע'ס שול' על שם ניסן ב"ק) שנחנך בראש חודש אב תרל"ב

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d7aad7a4d790d7a8d7aa-\(d799d7a9d7a8d790d79c.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/04/d7aad7a4d790d7a8d7aa-(d799d7a9d7a8d790d79c.jpg)

איזה בית כנסת מתואר בכריכה ?

ניתן לטעון שהתמונה פרי הדימיון. כך נרשם במפעל הב"ב (על שני ספרים אחרים מהוצאת שלזינגר בוינה שנדפסו עם איור דומה על הכריכה. ראו כאן <https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNaUgyZ0l2aG5mRjQ/edit?usp=sharing>).

נטיית הלב שלי היא שישנו דמיון יותר למבנה "החורבה" מ"תפארת ישראל". החורבה הישנה היא "בית הכנסת החדשה בירושלים".

נציין כי דווקא בית כנסת תפארת ישראל נבנה מכספי חסידים באירופה ואילו קשורה האגדה על ביקור של פרנץ יוסף קיסר אוסטרו-הונגריה והשלמת כיפת בית הכנסת במימונו. משום כך מתאים יותר שהוא בית הכנסת החדשה בירושלים שהודפס על שערי הגדה דפוס וינה.

מעניין להיווכח, שההתרגשות סביב חנוכה שתי בתי כנסת ענקיים בירושלים הגיעה עד כריכה של הגדה פשוטה בוינה.

ג.

ההגדה חסרה תאריך הדפסה.

כיצד נוכל לתאריך אותה?

חיפשתי ברשימות ביבליוגרפיות של ההגדות ומצאתי רישומים שונים של אותה ההגדה כדלקמן:

א. יערי. ביבליוגרפיה של הגדות פסח. ירושלים תשכ"א. רשומה מס' 2556 כותב [לערך תר"ן-תר"ס] (1890-1900)

ג. בן-מנחם. ביבליוגרפיה של הגדות פסח. בתוך "ארשת" כרך ד, ירושלים תשכ"ו. רשומה 146 כותב: חש"מ [=חסר שנת מדפיס].

י. יודלוב. אוצר ההגדות. ירושלים תשנ"ז. רשומה מס' 1800 כותב [תר"ן, 1890, לערך].

העותק המצוי בספריית הרמב"ם נדפס בוודאות אחרי מלחמת העולם הראשונה. בשולי עמוד השער נדפס **Made in Austria**. עד מלחמת העולם הראשונה היתה קיסרות אוסטרו-הונגרית גדולה ורחבת היקף. מדינת אוסטריה קיימת רק אחרי מפלת הקיסרות במלחמת העולם הראשונה.

לפנינו כנראה ד"ס של ההגדה הראשונה. [הערה דומה מופיעה במאגר מפעל הביבליוגרפיה על ספר "בכורים" שנדפס בוינה בשנת תרמ"ט. ראה כאן <https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zlCOoNRV8zU0ZOY2pYc1k/edit?usp=sharing>].

סימן לדבר הוא שבעותק זה לא מסומנים הדפים של מגילת שיר השירים שנדפסה בסוף הספר, כפי שמופיעה בהגדה שרשומה אצל יודלוב: 52 עמ', קעד-קעו, [1] ד'

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם בUncategorized | מתווג אוסטריה, בית הכנסת החדשה בירושלים, דפוס יוסף שלזינגר, הגדה של פסח, החורבה, יהודי אלג'יר, תפארת ישראל | תגובה אחת

פסיקה ספרדית מול פסיקה אשכנזית ?

מרץ 24, 2013 מאת amhasefer

בס"ד

לקראת חג פסח פרסמתי רשימה במדורי "עלי ספר" (שבת בשבתו (<http://www.zomet.org.il/?categoryid=160>), גל' 1467 פרשת צו תשע"ג) על הגדת "פסח מעובין" לרב חיים בנבנישתי (שס"ג-תל"ג, 1603-1673) מאזמיר*, מגדולי הרבנים הספרדים בכל הדורות.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d7a4d7a1d797-d79ed7a2d795d791d799d79f3d790.jpg>)

תורף הרשימה היה סביב השאלה:

האם קיימת 'פסיקה ספרדית' מול 'פסיקה אשכנזית' ?

האם כל אחד צריך לבחור לו רב לפי עדתו ?

ברשימה הובאה דעתו של הרב אביגדור נבנצ

[7%D7%A8%D7%94%D7%9C%D7%95%D7%99%D7%A0%D7%91%D7%A0%D7%A6%D7%9C](http://www.zomet.org.il/?categoryid=160)

רב העיר העתיקה, ששולל תכלית השלילה חלוקה עדתית מעין זו. הוא אף מעיד שזו תופעה חדשה, שהיא מסימני ירידת הדורות, ומכנה אותה "שטות שאין – כמותה". שיחתו פורסמה בתוך ספרו "שיחות לספר במדבר" שיחה כא

(<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zICoNbS1jRWVIRDIYYVE/edit?usp=sharing>)

הרב יוצא כנגד הדעה הרווחת בציבור הרחב, שרבנים ספרדים קשובים יותר לצאן מרעיתם, מעורבים בדעת עם הבריות ולכן מקילים יותר מעמיתיהם האשכנזים.

בהקשר זה אני ממליץ על ספרו נסים ליאון: "חרדיות רכה" (ירושלים יד יצחק בן צבי תש"ע 2009). הספר בנוי סביב מחקר שדה מעניין על המתרחש בבתי כנסת ספרדיים במקביל לתהליך ההתחדדות העובר על הציבור הספרדי בהשראת תנועת התשובה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d797d7a8d793d799d795d7aa11.jpg>).

גישה זו – המכירה ב'פסיקה ספרדית מקילה' – מצאה לה תימוכין במחקר האקדמאי. כנגד גישה זו נכתב מאמר חדש שפורסם בביטאון "אקדמות" של בית מורשה המערער על תקיפות הטיעונים בסוגיה זאת. המאמר הוא של ד"ר בנימין בראון וכותרתו: "חכמי המזרח והקנאות הדתית: נקודות לקראת בחינה מחודשת". פורסם בגיליון י' תש"ע (2010) עמ' 289-324.

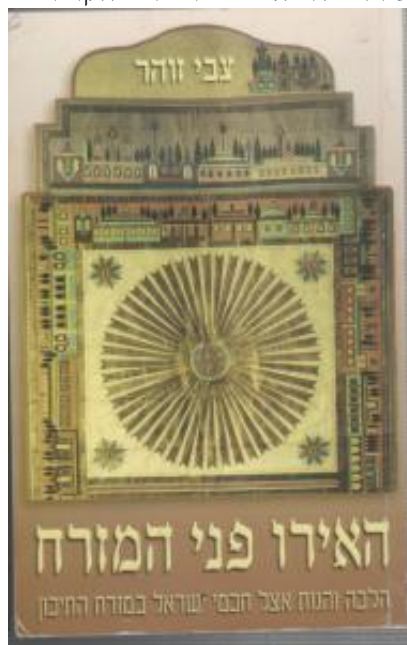
המחבר בדק את עמדותיהם של החכמים הספרדים הירושלמיים (הרבנים אלפנדרי, חוצין, מוצפי וסינאוני) ביחס להתמודדות מול המודרנה והציונות בירושלים בתקופת המנדט הבריטי והתחלת הקמת המוסדות הלאומיים. המסקנה היא, שלא היה שוני בין חכמי הספרדים לרבנים החרדים האשכנזים. אלו ואלו נקטו בעמדה תקיפה כנגד השתלבות במימסד של היישוב בארץ.

ד"ר בנימין בראון מנתח את שיטתו של ד"ר צבי זוהר, ראש המדברים באקדמיה בנושא, ביחס של חכמי ההלכה הספרדיים למודרנה, ומוצא שם שתי טענות מרכזיות לשרשי ההבדל בין שתי הגישות:

1. גורם חיצוני – "העדר מאבק אנטי-קלריקלי" מצד תנועות המודרנה בארצות האיסלאם.

2. תפיסה הלכתית-פנימית של אסכולת הפסיקה הספרדית.

לטענתו "דומה כי במרבית מחקריו שם זוהר את עיקר הדגש על הגורם השני, הפנימי"

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d797d7a8d793d799d795d7aa21.jpg>)

בעקבות מחקרו ועל סמך הדוגמאות להקצנה של רבנים ספרדים ירושלמיים סבור ד"ר בנימין בראון שהדגש הנכון צריך להיות על הגורם החיצוני. כלומר, לא האופי הספרדי הנוח לבריות, ולא מסורת פסיקה מקילה יש כאן, אלא תנאים סביבתיים, שהיו נכונים לשעתם ומקומם, הם שגרמו לפסיקה מקילה בסוגיות שעמדו על הפרק.

העולה מדבריו של ד"ר בנימין בראון שגם במדינת ישראל לעת הזאת אין הבדל בין גישתם של חכמים אשכנזים לחכמים ספרדים בסוגיות חברתיות-דתיות.

— — — — —

הערה:

* פרשה עמומה היא תמיכתו הזמנית של הרב חיים בנבנישתי במשיחיותו של שבתי צבי.

לסיכום הדעות השונות ראה נא במאמרו של הרב ד"ר עמית קולא. 'שבתאיותו' של ר"ח בנבנישתי : עיון מחודש. **קבלה 17**.

המעוניין לקרוא מאמר זה יפנה אלי.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

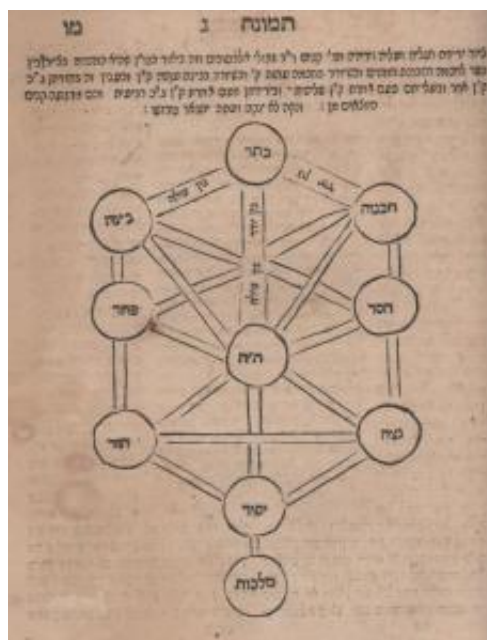
פורסם ב6 | [Uncategorized](#) תגובות

עשר ספירות בקבלה

מרץ 7, 2013 מאת [amhasefer](#)

תערוכה חדשה

תרשימים של עשר הספירות בספרי תורת הקבלה והסוד.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d7aad79ed795d7a0d794-d7a1d7a4d7a8-\(d794d7aad79ed795d7a0d7942.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d7aad79ed795d7a0d794-d7a1d7a4d7a8-(d794d7aad79ed795d7a0d7942.jpg)

תרשים עשר הספירות. ספר התמונה
דפוס קורץ תקמ"ד (1784)

מה הן הספירות ?

"הספירות אלו הן כוחות פעולותיו ודרכי הנהגתו את הבריאה.

הן שורשי כל המציאות, וכל מה שיש במציאות חייב לנבוע מהן, אך הן עצמן רחוקות מכל מציאות והגשמה".

(הרב ישראל הס. "אל סף הפנימיות". ירושלים תשנ"ז)

בדחילו ורחימו נגשתי לערוך תערוכה חדשה בספריית הרמב"ם. הנושא בחרתי בו הוא "עץ הספירות" הקבלי, כפי שנרשם באופן ציורי בספרים.

עשר הספירות מופיעות לראשונה ב"ספר היצירה" המיוחס לאברהם אבינו: "עשר ספירות בלימה, ועשרים ושתיים אותיות יסוד".

פירוט הספירות וחלוקתן הינן מאבני היסוד של תורת הקבלה, לענפיה השונים.

ספרות הקבלה היא תופעה מיוחדת ביחס לכל ענפי הלימוד מבחינות שונות. גם בנוגע להשפעת המצאת הדפוס עליה היא 'עוף מוזר'. המצאת הדפוס (המאה ה-15 למניינם) גרם לאנשים להזניח את כתבי היד והם הושלכו בגניזות. לכן נדירים כתבי היד שהגיעו לידינו מהתקופה שלפני המצאת הדפוס. מאז ועד היום ספרים לא מופצים יותר בכתבי יד. אולם בתחום הקבלה המשיכו כתבי היד להוביל את הלומדים, כדרכה של תורת הסוד, הנמסרת בעל פה מרב לתלמיד, כך נמסרו הכתבים.

ישנן כתבי יד קבליים מרובים שבהם מצויים אילנות ועצים של הספירות. לאחרונה נוסד פרויקט "אילנות" (http://ilanot.haifa.ac.il/Ilanot_Site/database.html), בחסות הקרן הלאומית למדע, הפועל לכינוס ציורי אילנות אלו מכל העולם. הפרויקט מנוהל על ידי ד"ר יוסי חיות מאוניברסיטת חיפה.

בתערוכת, עשר הספירות בספרי תורת הקבלה והסוד" אנחנו מציגים כתריסר ספרים שונים שבהם רישום גרפי של עשר הספירות. העיסוק בקבלה נפוץ בימינו אלה אך אנחנו לא מציגים בתערוכה ספרים בני זמננו.

פריט אחד יוצא דופן הוא ספר "עץ חיים" לרב חיים ויטל, מספרי היסוד בקבלת האר"י ז"ל.

בספרה מצוי עותק מהודר של הספר משנת תקמ"ה 1785.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d7a2d7a5.jpg>)

שער ספר "עץ חיים"

דפוס קורץ,

תקמ"ה 1785

עותק ספריית הרמב"ם נוספו בסופו שני קונטרסים בכתב יד. הראשון, בן [4] ד' (חסר בסופו). כולל ייחודים וסגולות מכתבי האר"י. (ייתכן והועתק משער הייחודים).

הקונטרס השני, בן [3] ד'. יש בו סיכום של האצילות ולצידו אילן של האצילות, על פי ר' חיים ויטל ועל פי ר' ישראל סרוק גם יחד.

הסיכום נעתק מכתבי רבי משה ב"ר יקותיאל חתן ראש בית דין דק"ק וילנא בשנת תצ"ד (1734).

צילום של הקונטרסים הועבר לידי הרב יוסף אביב"י, מחבר ספר "תורת האר"י" (ירושלים, מכון בן צבי, תשס"ח) והמומחה מס' 1 לכתבי יד קבליים.

מצורף צילום עמוד מתוך הקונטרס השני:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/03/d7a2d7a532.jpg>)

דף מקונטרס כתב יד
מצורף לספר "עץ חיים"
קורץ, תקמ"ה (1785)

במסגרת התערוכה ניתנת אפשרות למבקרים לצפיה במגוון שיעורים מוקלטים בנושא "עשר הספירות".

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג אילן הספירות, אילנות, עץ חיים, עשר הספירות | [תגובה אחת](#)

בעילום שם המחבר

ינואר 17, 2013 מאת [amhasefer](#)

בעילום שם המחבר

ישנם ספרים תורניים לא מעטים בהם המחברים מעלימים את שמם. הספר נדפס ללא שם מחבר.

מחברים המעלימים את שמם מאתגרים את המקטלגים בספרייה. הם מנסים לאתר את שם המחבר בדרכים שונות. לפעמים המידע נשאב מתוך הספר, אם מוזכרים שמות ספרים קודמים שחיבר המחבר או סימנים מובהקים אחרים אודותיו, ולפעמים נעזרים בגורמי חוץ. לעיתים הספרנים המקטלגים מתקשרים טלפונית לכתובת המו"ל שרשומה בספר ומבררים את שם המחבר. למיטב ידיעתי, כך נוהגים בספרייה הלאומית.

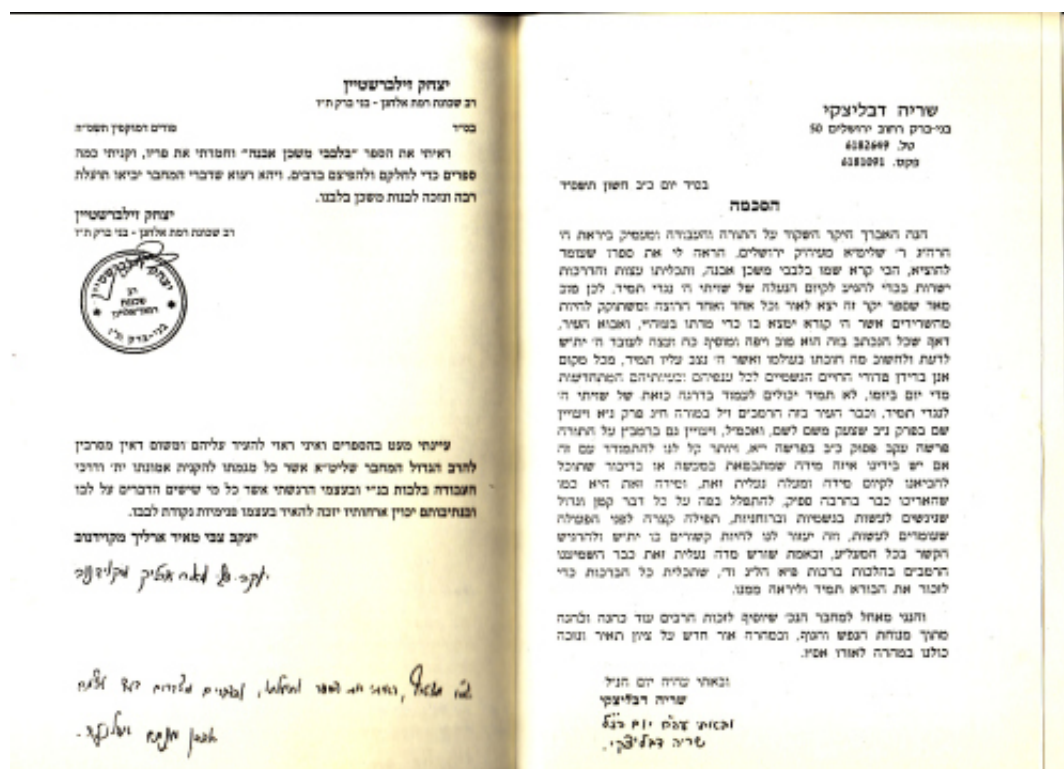
לאחרונה פנה אלי ספרן בית הכנסת ביישוב בו אני גר ושאלני: מי הוא מחבר סדרת הספרים "בלבבי משכן אבנה" המצויה בספריית בית הכנסת?

הסדרה מונה ששה חלקים ועוסקת בענייני מוסר והדרכה.

בפתיחה לחלק הראשון ישנן הסכמות נלהבות מחכמי זמנינו, אך בהשמטת שם המחבר.

כך לדוגמא רושם הרב שריה דבליצקי:

"האברך היקר, השקוד על התורה והעבודה ומעמיק ביראת ה', הרה"ג ר' שליט"א מעיה"ק ירושלים..." . תיאור מפליא. אך מיהו אותו אברך יקר ירושלמי?

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/01/d791d793d795d799d79931.jpg>)

בדיקה בקטלוג הספרייה הלאומית העלתה כי מחבר הספר הוא הרב איתמר שורץ.

מה הסיבה להעדר השם? האם צניעות וענווה?

המקרה של "בלבבי משכן אבנה" משך את תשומת לבי משום האנקדוטה הבאה. באתר המרכז הרוחני-יהודי "שורשים" בתל אביב מופיעים שיעורים והרצאות מוקלטות. בין השאר מצאתי שם סדרת הרצאות בנושא: "שבת קודש על פי הסוד". שם המרצה: הרב בלבבי משכן אבנה (<http://www.shorashim.info/VideoList.asp?SupplierID=4>)

מוזר, לא כן?!

להעברה לאתר "שורשים" לחץ על התמונה.

ספרים רבים לאורך כל השנים נתפרסמו בעילום שם. אחד המפורסמים שבהם הוא ספר התניא, לאדמו"ר הראשון של חב"ד ר' שניאור זלמן מלאדי, שהוציא לאור בחייו את חיבורו זה (כמו גם את הלכות תלמוד תורה) בעילום שמו. פרופ' משה חלמיש בספרו "נתיב לתניא" (תל אביב תשמ"ח 1988, עמ' 18) מזכיר עובדה זו ומעלה השערות לפתרונה.

מעניין כי גם בעולם הכללי תופעה זו היתה מוכרת בעבר, אך הלכה ונמוגה עד שנעלמה כמעט כליל. מאמר על כך נדפס בחוברת "זמנים", רבעון להיסטוריה, מס' 104: "קיצור תולדות האנונימיות" (<http://www.openu.ac.il/zmanim/zmanim104/104-subtitles.html#a07>) מאת רוברט ג' גריפין.

יש לבדל תופעה זו, של הדפסה בעילום שם, מתופעה אחרת דומה: כתיבה בשם עט, "פסידונים" בלע"ז. תופעה מוכרת ונפוצה במקומות הבאים:

1. העיתונות החרדית. היא מלאה בכותבים שחותמים בשם בדוי. שמעתי פעם הסבר, שהסיבה לכך היא שאברכים לא רצו להסתבך עם מס הכנסה ורשויות החוק. לעיתים זהו צורך המערכת, שמחמת מיעוט כותבים יש מספר מאמרים בגיליון של הכותב. כך סיפר לי בעבר אחד העורכים בגיליון מוסף שבת של עיתון "יום ביום" של ש"ס.

2. בקבוצות דיון ובפורומים. שם נח לאנשים להתבטא בעילום שם. זוהי נורמה מקובלת בכל מרחבי הפורומים האלקטרוניים ואינה ייחודית למגזר הדתי. אמנם ניתן להתרשם שהכותבים הקבועים מוכרים זה לזה בזהותם האמיתית וישנה היכרות אישית ביניהם.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/01/d791d793d795d799d79961.jpg>)

בעבר היה מי שטרח ואסף רשימה ארוכה של "בדויי השם" וחשף את זהותם האמיתית. שאול חיות הוציא בוינה בשנת תרצ"ג (1933) את ספרו "אוצר בדויי השם", ובו 5145 ערכים !!!

האם כשם שנכתב אז "אוצר בדויי השם", יהיה כיום מי שירים את המשימה על שכמו וירשום לדורות הבאים "מי הוא מי" בעיתונות הדתית ובפורומים התורניים ברשת?

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

Uncategorized | מתווג אנונימיות, בלבבי משכן אבנה, בעילום שם, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, פסידונים | 4 תגובות

המגפה השחורה

ינואר 10, 2013 מאת [amhasefer](#)

המגפה השחורה

ברשימתי הקצרה לפרשת השבוע ("עלי ספר", שבת בשבתו לפרשת וארא תשע"ג) עסקתי ב"מגפה השחורה" ותוצאותיה הרי האסון לקהילות היהודיות באירופה.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/01/d795d790d7a8d790.jpg>

קצרה היריעה במדורי הנ"ל לספר את כל הסיפור הנורא של המגפה השחורה וספיחיה בעם ישראל.

אינני יודע אם נברא העט והסופר שיכול לתאר פרעות ורצח ברברי על ידי אנשים שפלים כפי שחוו אבותינו.

בבולוגי אבקש להרחיב מעט את הידע שלנו על גבי הנרשם ברשימתי.

מקובלת היא העובדה כי מספר היהודים שמתו במגפת הדבר היה מועט, גם ביחס לחלקם באוכלוסיה הכללית. לכן יצאה העלילה על היהודים שהם מרעילי הבארות.

לדוגמא:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/01/d790d795d7a6d7a8-d794d792.jpg>)

הרב יעקב כהן כספרו המונומנטלי "אוצר הגדולים" כתב בלשונו הארכאית והציורית:

דור ה"א קוף-קן (1340-1390).

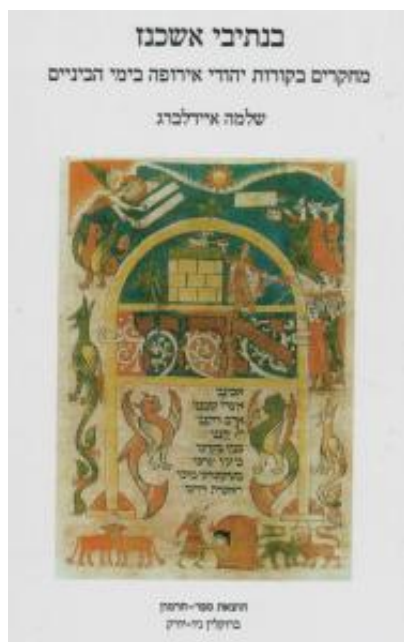
הנה קראתי דור הזה דור עני, כי מיום נורע לנו השתלשלות קשרי תורה בדורות ראשונים, הנה בדור הזה שניות קוף קן כמעט מועטה בלי נוכל לצייר סדר השתלשלות. **והטעם כי בשנת קח קט היו מגפות גדולות בכל ארצות אירופא, שנת אלף שמח לנוצרים, ואז נסתבב שמייהודים מתו מועטים, ואז העלילו על יהודים שהשליכו סם המות בבארות ובנהרות, ואז נהרגו ונשללו כל היהודים באירופא, וכמו שכתוב באורך בזה בספרי קורות היהודים. ולכן מועטים מאוד הספרים ויריעות מדורות אילו ואבאר הדברים באורך. חלק א עמ' קכד.**

האמנם כך הוא ?

לאחרונה פורסם מאמר "על התמותה במגפה השחורה" בתוך ספרו של שלמה איידלברג "בנתיבי אשכנז" (ניו יורק תשס"א 2001) ובו מגיע הוא למסקנה כי **"גם ההסבר, שהמוני הפורעים חשדו ביהודים שהרעילו את בארות המים, מפני שהתמותה היתה קטנה יותר בין היהודים בגלל סדר חייהם המיושב, אין מקורו אלא ברציונליזציה של שנאת ישראל"**.

המחבר נסמך על מחקר היסטורי שנעשה ופורסם לראשונה ב REJ בשנת 1948.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/01/d7a9d797d795d7a8d7942-d7a9d7a2d7a8.jpg>)

לקריאת המאמר המעניין במילואו לחץ כאן (<https://docs.google.com/open?id=0Bz9Rz9zICooNak1XM1JDSmx0M0U>)

המאמר המקיף על מהלך האירועים, שהביאו לפוגרומים כנגד היהודים ב"מגפה השחורה", נכתב על ידי פרופסור מרדכי ברויאר ופורסם בקובץ "שנאת ישראל לדורותיה" (ירושלים, תש"ם). אני מעריך שיד רוב הקוראים אינה ממשמשת בספר זה, ולכן כשירות לציבור סרקתי את המאמר במילואו, והרי הוא לפניכם בלחיצת כפתור.

<https://docs.google.com/open?id=0Bz9Rz9zlCOoNOkllaThrTnlKMVU> / מרדכי ברויאר "המוות השחור ושנאת ישראל"

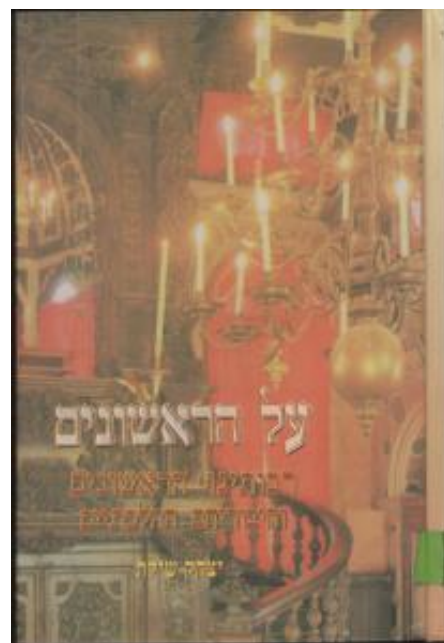
הרשימה עסקה בדמותו של בעל "ספר האגודה" המיוחס לרב אלכסנדר זוסלין הכהן, שנהרג על קידוש השם בפרעות של אותה תקופה בעיר ערפוט.

הקביעה כי אכן נהרג הוא על קידוש השם נכתבה כמסכמה באנציקלופדיות ועל ידי חוקרים תלמידי חכמים מובהקים.

כך נרשם בערכו באנציקלופדיה העברית חלק שלישי עמודה 631

כך כתב פרופסור שרגא אברמסון בתוך דבריו: "כלום נזכר ספר האגודה בתשובות מהר"ם מרוטנברוק", שפרסם בכתב העת הוותיק סיני כר' נח תשכ"ו (1966) עמ' קפח.

וכך גם ציין הרב יצחק שילת בספרו "על הראשונים" ובו סקירה תמציתית על רבותינו הראשונים וחיבוריהם ההלכתיים.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2013/01/d7a9d797d795d7a8d7943-d7a9d7a2d7a8.jpg>)

לא נעלם מנגד עיני כי יש המערערים על קביעה זו, וטעמים עמם.

חכמי הדור הסמוך ונראה לפרעות המגפה השחורה נוהגים להוסיף את התואר "קדוש", לכל מי שנהרג על קידוש השם. בכל האזכרות של בעל ספר האגודה לא מצאנו לו תואר שכזה.

בהקדמתו של המהדיר הרב אליעזר בריזל לספר האגודה (ירושלים תשכ"ו-תשל"ט 1966-1979), שנכתבה בפתיחת חלק נזיקין, העיר על כך:

"לפי המבואר בספרי קורות הדורות, העתקות מפנקסאות הישנים ממגנצא, מבואר שנהרג הרב בשנת הגזירה דשנת קח, מיהו זה חידוש שמהרי"ל ועוד ספרי חכמי זמנו לא מזכירים אותו בשם הקדוש כמנהגם על הקדושים, וצריך לזה עוד בירור" (עמ' יז)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם בUncategorized | מתווג אנטישמיות, המגפה השחורה, המוות השחור, הרב אלכסנדר זיכלין הכהן, ספר האגודה, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם | השארת תגובה

רבי יצחק חי טייב "לא מת".

דצמבר 27, 2012 מאת [amhasefer](#)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d7a2d79cd799-d7a1d7a4d7a8-\(d795d799d7a9d79cd797.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d7a2d79cd799-d7a1d7a4d7a8-(d795d799d7a9d79cd797.jpg)

פרט משער ספר "חלב חטים"

רבי יצחק חי טייב 'לא מת'

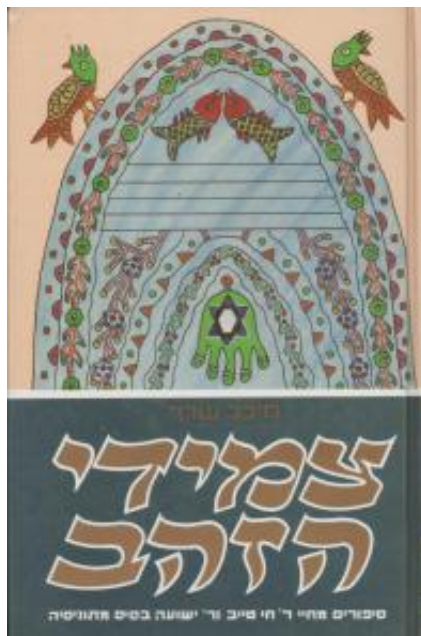
אחד מהמיוחדים ברבני תוניסיה היה רבי יצחק חי טייב 'לא מת'.

למה מכונה ר' חי טייב בכינוי 'לא מת', כינוי שלא זכה לו אף אחד מגדולי ישראל? משום מעשה שהיה: כאשר שבק חיים לכל חי בשנת תקצ"ו חרת האומן על מצבת קברו: 'רבי חי טייב מת בשנה פלונית במקום פלוני'. האומן היה כנראה אדם פשוט ביותר ולא ידע לנסח בלשון של כבוד 'נתבקש בישיבה של מעלה', 'הלך לעולמו' וכדומה, כי אם פשוט: 'מת'. בא אליו הרב בחלום בחזיון לילה וביקש לחונקו. צרח היהודי מתוך שנתו, והרב המשיך לומר לו: 'האינך יודע מאמר חז"ל, צדיקים במיתתם נקראו חיים? עתה תקום בבוקר ותוסיף בין השורות את המילה 'לא', השמעת?! נחרד האיש וילפת, וכאור בוקר עמד והוסיף את המילה 'לא'. ויהי ר' חי טייב 'לא מת' לאות ולמופת בישראל. (הרב מאיר מאוז. קונטרס איש הפלא (<https://docs.google.com/open?id=0Bz9Rz9zlCOoNZnhhUGROYkhWR1E>). בני ברק תשמ"ו).

ישנה עדות ראיה על מצבת קבורתו בבית העלמין הישן בתוניס והמילה 'לא' תלויה בין השורות.

ר' יצחק טייב הפך לדמות נערצת עוד בחייו. אחת לשנה בי"ט כסלו, נערכת ההילולה לזכרו בקרב יוצאי העדה התוניסאית.

סיפורי מופתיו ונסיו ומעשהו כאיש פלאי נתפרסמו בקרב יהודי צפון אפריקה. עד כמה גדולה היתה הערצתו גם בקרב החכמים יעיד ערכו בספר תולדות חכמי תונס, שחיבר חכם תוניסאי, דור אחד אחרי ר' יצחק חי טייב. שם מופיע בקצרה: **מהר"ר יצחק חי טייב החריף מאד, קולע אל השערה, ומספרים עליו נפלאות בקבלה מעשית כהבעש"ט בסגולותיו.**

[http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/27/%d7%a2%d7%9c%d7%99-%d7%a1%d7%a4%d7%a8-%d7%95%d7%99%d7%97%d7%99-%d7%a8%d7%91%d7%99-%d7%99%d7%a6%d7%97%d7%a7-%d7%97%d7%99-%d7%98%d7%99%d7%99%d7%91-%d7%9c%d7%90- \(/d7%9e%d7%aa/d7%9c%d7%90-%d7%9e%d7%aa1-2](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/27/%d7%a2%d7%9c%d7%99-%d7%a1%d7%a4%d7%a8-%d7%95%d7%99%d7%97%d7%99-%d7%a8%d7%91%d7%99-%d7%99%d7%a6%d7%97%d7%a7-%d7%97%d7%99-%d7%98%d7%99%d7%99%d7%91-%d7%9c%d7%90- (/d7%9e%d7%aa/d7%9c%d7%90-%d7%9e%d7%aa1-2)

ד"ר מיכל שרף אספה סיפורים אלו בספר "צמידי הזהב" (לוד, תשנ"א 1991) ומשם לקוח הסיפור הבא, המשקף את יכולתו של ר' יצחק חי לראות "מעבר לקיר":

היה חכם אחד שהתגורר בעיר רחוקה מאד מהעיר תוניס. הוא שמע שרבי חי טייב הינו איש מופת המחולל נסים ונפלאות ואף מסוגל לראות עתידות. החליט החכם לנסוע לתוניס כדי לפגוש את ר' חי טייב, להקשות לו קושיות מסובכות ולנסות את חכמתו. נסע החכם לתוניס, עם היכנסו לנמל העיר תוניס חיפש החכם סבל שישא את מטענו לבית המלון. בינתיים ראה ר' חי טייב, בעיני רוחו, שמישהו עומד לבוא מארץ רחוקה להציג בפניו קושיות ולבחון את ידיעותיו. הוא מיהר להחליף את בגדיו וללבוש בגדי סבל ערבי, וכך להתייצב בפני החכם. אמר ר' חי לחכם: האם תרצה שאשא את חפצך לבית המלון? השיב לו החכם: אני בדיוק מחפש סבל. נשא ר' חי טייב את המטען על גבו והלכו שניהם יחדיו. בדרכם פתח ר' חי טיב בשיחה, ושאל את האורח: מדוע באת לתוניס? אם הגעת לכאן רק כדי להקשות קושיות לרבי חי טייב, הרי שהתשובות לקושיותך הן כדלקמן... והחל נושא ונותן בדברי החכם ומתרץ את קושיותיו. שמע החכם את דברי מלווהו הסבל, התפלא מאד בלבו ואמר: אם הסבל הפשוט מייטיב כל כך לקרוא את מחשבותי ולדעת מדוע הגעתי לתוניס, ואף יודע להשיב על הקושיות שטרם שאלתי אותן והן עדיין שמורות בלבי, אם כך מה הוא כוחו של אותו הרב שאני עומד לנסותו? מיד אמר לסבל המלווה: החזר את המטען שלי לנמל, אני מבקש לשוב לעירי, האוניה שהביאה אותי – תשיב אותי. וכך היה.

כתביו וחידושיו נשרפו עוד בימי חייו ולא נשאר רק מעט מזער. ספרו "חלב חטים", חידושים על מסכתות התלמוד, יצא לאור בשנת תרנ"ו (1896) כששים שנה אחרי פטירתו. בשער הספר נכתב כי שם הספר 'חלב חטים' הוא נוטריקון (ראשי תיבות) של חכם יצחק חי טייב ב'סילוקו ל'א מ'ת.

פורסם במדור "עלי ספר", שבת בשבתו גיליון פרשת וישלח תשע"ג.

להגדלה לחץ על התמונה.

[http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/27/%d7%a2%d7%9c%d7%99-%d7%a1%d7%a4%d7%a8-%d7%95%d7%99%d7%97%d7%99-%d7%a8%d7%91%d7%99-%d7%99%d7%a6%d7%97%d7%a7-%d7%97%d7%99-%d7%98%d7%99%d7%99%d7%91-%d7%9c%d7%90-%d7%9e%d7%aa/www-zomet- \(/org-il_uploads1455-pdf-2](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/27/%d7%a2%d7%9c%d7%99-%d7%a1%d7%a4%d7%a8-%d7%95%d7%99%d7%97%d7%99-%d7%a8%d7%91%d7%99-%d7%99%d7%a6%d7%97%d7%a7-%d7%97%d7%99-%d7%98%d7%99%d7%99%d7%91-%d7%9c%d7%90-%d7%9e%d7%aa/www-zomet- (/org-il_uploads1455-pdf-2)

בשולי רשימתי.

כשעברתי על כל ספורי ר' חי טייב בספר "צמידי הזהב", כדי לבחור מהם פרט אחד לגיליון, צדה עיני את הכותרת הבאה:

אהבתו של רבי חי טייב לטיפה המרה.

וכך מתחיל הסיפור:

רבי יצחק חי טייב היה ידוע באהבתו לטיפה המרה, היא משקה ה"בוכה" המקובל כל כך אצל יהודי תוניסיה. הוא התמכר למשקה זה כי להפיג את צערו על שריפת כל חיבוריו.

[צמידי הזהב עמ' 89. המקור: פרח שושן לר' שושן הכהן]

כך מתואר החכם בבואו לסעודת ברית מילה בבית אחד מעשירי תוניס:

לפתע נכנס לבית השמחה איש פשוט במראהו, לבוש בגדים בלויים ונעלים מרופטות ומטולאות... הוא הוביל אחר כבוד לשבת בראש השולחן... האורח מיהר ליטול לידו כוס שכר, הוא משקה הבוכה (עראק), ולשתותה עד תום. אחר כך נטה על צידו, הניח את רגליו המלוכלכות בטיט וברפש על המושב בצידי השולחן, ונרדם.

[צמיד הזזה עמ' 3-92. המקור: "שבחי הצדיקים לר' דוד עידאן]

ש. מה גרם לר' יצחק טייב צער רב כל כך ?

ת. שריפת כל חבוריו !!!

ש. מי שרף את חיבוריו?

ת. הרב מזוז מביא בקונטרסו "איש הפלא" (נדפס בראש המהדורה החדשה של "חלב חטים") מספר נוסחאות.

מזמנים אתם לקרוא זאת כאן. (<https://docs.google.com/open?id=0Bz9Rz9zlCOoNcms1Q190dEZRMjQ>)

ש. האם אתם מכירים חכמים אחרים, שנשרפו, נגנבו או אבדו כתביהם ?

ת. וודאי, **רביים הם**. הסיבות מגוונות: מחמת מלחמות, אסונות טבע או בגזל ובגניבה.

ש. האם אתם מכירים חכם אחר, שלקח זאת אישית באופן קשה כל כך ?

ת. אני לא זוכר. אם אתם מכירים – נא כתבו לי, **אשמח לשמוע ולפרסם זאת !**

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג [איש הפלא](#), [הטיפה המרה](#), [הרב יצחק חי טייב לא מת](#), [הרב מאיר מזוז](#), [חלב חטים](#), [מיכל שרף](#), [ספרי צדיקים](#), [ספריית בית אריאלה](#), [ספריית הרמב"ם](#), [צמיד הזזה](#) | 6 תגובות

פסיקה בהלכות צבא

דצמבר 13, 2012 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

פסיקה בהלכות צבא

[http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa-%d7%a6%d7%91%d7%90/www-zomet-org-\(il_uploads1453-pdf-2](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa-%d7%a6%d7%91%d7%90/www-zomet-org-(il_uploads1453-pdf-2)

במדורי "עלי ספר", גיליון פרשת מקץ -חנוכה תשע"ג, ברכתי על התופעה שבה פסיקה הלכתית בנושאי צבא באה מתוך המערכת של הרבנות הצבאית ועל ידי אנשי צבא.

המערכת הצבאית מתנהלת באופן שונה מזו האזרחית ויש לכך השלכות לגבי התנהגות חיילים שומרי מצוות.

ככלל, פסיקה הלכתית צריכה לבוא אחרי הכרת השטח והבנת הצרכים של השואלים. סמכותו של הפוסק המקומי, "מרא דאתרא" (=רוב המקום), שואבת את כוחה מתוך הבנה, שפסיקה מקומית עדיפה מפסיקה חיצונית.

אחת הדוגמאות הטובות הוא פסיקה בנושאי צבא. נתונים ועובדות שיובאו לרב פוסק מובהק אינן מספיקות כדי שיוכל להוציא פסק ראוי, אם הוא לא חי בתוך המטריה הצה"לית ומכיר את צורת התנהלותה.

זכורה לי דוגמא נדירה שבה רב פוסק מובהק חזר בו בפומבי מפסיקה קודמת, כנראה לאחר שהובהרו לו הנסיבות וגבולות הגיזרה במערכת הצה"לית. בספר תחומין (חלק שלישי, תשמ"ב, עמ' 23) הובאו "שלשה פסקי הלכה למעשה בעניינים צבאיים". השאלות נגעו למילוי הוראות מטכ"ל בנושא בטיחות בשבת. הוראות הנוגעות בסוגיית חילול שבת לצורך פיקוח נפש. במאמר הובאו דעות הרבנים אלישיב וקלופט זצ"ל, שאין לסמוך על הוראות הצבא באופן גורף. המאמר הנ"ל זכה לתגובות ולדיונים בכרך הבא (חלק רביעי, תשמ"ג עמ' 241-251). בשולי הדברים נדפסה מחדש דעתו של הרב קלופט זצ"ל ובו הוא חוזר מפסקו הקודם ומקבל את הוראות הבטיחות בצה"ל כמות שהן.

[http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa- \(/d7%a6%d7%91%d7%90/d7%aa%d7%97%d7%95%d7%9e%d7%99%d7%9f2](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa- (/d7%a6%d7%91%d7%90/d7%aa%d7%97%d7%95%d7%9e%d7%99%d7%9f2)

על חשיבות התקשורת בין השואל לרב המשיב:

אני מבקש לחשוף בפניכם קטע שהושמט בעת פרסומו של מכתב "תשובות בעניני שבת בצבא" שהשיב הרב יהודה זרחיה סגל זצ"ל. המכתב פורסם על ידי בגיליון "המעין" האחרון (<http://www.shaalvim.co.il/torah/hamaayan.asp>) (תשרי תשע"ג) לזכרו של חברי הרב אהוד ברזילי. במכתב הרב סגל עונה על שלש שאלות שנשאל על ידי הרב אהוד בעת היותו משרת בצבא כחייל במסגרת "הסדר מרכז הרב". מכתב השאלות לא נמצא לפנינו ועל כן רק מתוך עיון בתשובה – אפשר לשער מה היתה השאלה.

[http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa- \(/d7%a6%d7%91%d7%90/d7%aa%d7%97%d7%95%d7%9e%d7%99%d7%9f2](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa- (/d7%a6%d7%91%d7%90/d7%aa%d7%97%d7%95%d7%9e%d7%99%d7%9f2)

לצפיה במכתב המקורי ראה כאן (<https://docs.google.com/open?id=0Bz9Rz9zlCOoNM2tCbFREvNjIUW8>).

במאמר ב"המעין" (<http://www.shaalvim.co.il/torah/maayan-article.asp?backto=&ed=%E2%EC%E9%E5%EF%20%FA%F9%F8%E9%20%>) מצוינות שתי שאלות:

1. האם מותר לשאת נשק בצבא במקום שאין עירוב.

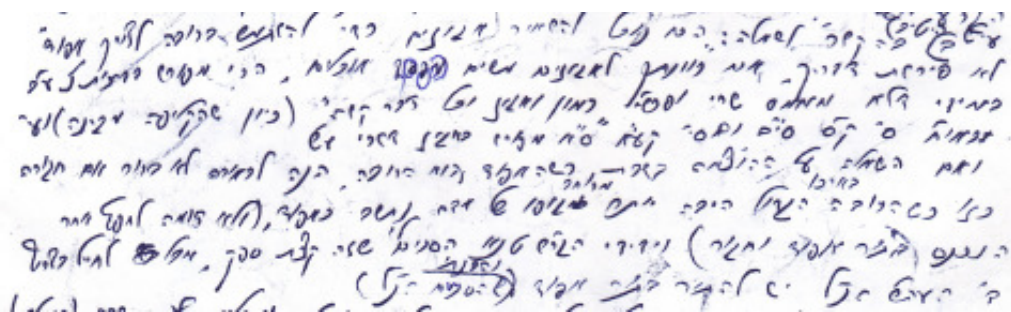
2. שאלות המתעוררות עקב שירות עם חיילים חילוניים, שמחללים שבת בעבודות המטבח.

בגיליון "המעין" פרסמנו רק חלק מהאגרת. הרב נשאל וענה על שלש שאלות ואנחנו פרסמנו רק שתיים. חסרה שם תשובה ב) לפי סדר אגרת התשובה.

מה היתה הסיבה שהביאה אותנו "לעשות צנזורה" ?

להערכתנו, כנראה חלה כאן אי הבנה בין השואל והרב ולכן תשובתו לא היתה ממוקדת.

כאן אני חושף את החלק שלא פורסם, המתחיל בצילום בשורה הראשונה במילים: (ב) בהקשר לשאלה...

[http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa-%d7%a6%d7%91%d7%90/%d7%a6%d7%99%d7%9c%d7%95%d7%9d- \(/d7%94%d7%9e%d7%9b%d7%aa%d7%912](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa-%d7%a6%d7%91%d7%90/%d7%a6%d7%99%d7%9c%d7%95%d7%9d- (/d7%94%d7%9e%d7%9b%d7%aa%d7%912)

שאלה ב)

להלן נוסח הכתוב בצילום לעיל:

(ב) בהקשר לשאלה: "הרי נוכל להשאיר אגוזים כדי להשתמש ברובה לצורך אפוד"

לא פירשת דבריד. אם כוונתך לאגוזים משום הפסד אוכלים, הרי מפורש בברכות נ' ע"ב

במידי דלא ממאיס שרי ופרש"י "רמון ואגוז וכל דבר קשה" (כיון שהקליפה מגינה) ועי'

באו"ח סי' ק"ס סי' ב ובסי' קע"א ס"א מפורש באגוז דשרי ע"ש.

ואם השאלה על ההוצאה בשבת, כשהאפוד הוא הרובה, הנה לכאורה לא ברור אם חגורה

כזו כשהרובה בארכו הגדול הרבה יותר מרוחב גופו של אדם נחשב כאפוד, (ולא דומה לחפץ אחר

הנכנס בתור אפוד וחגור) וידידי הגר"ש טנא הסכים שזה קצת ספק, אבל לחייל בצירוף

ד' העה"ש הנ"ל יש להתיר בתור אפוד (והבנתי שהסכים להנ"ל).

הרב הסתפק מה רצה השואל ("לא פרשת דבריד") ומעלה שתי אפשרויות: האם היתה לו בעיה עם הפסד האגוזים (בל תשחית?) או שנקודת המבט שלו היא על טלטול הרובה אגב חגורתו?

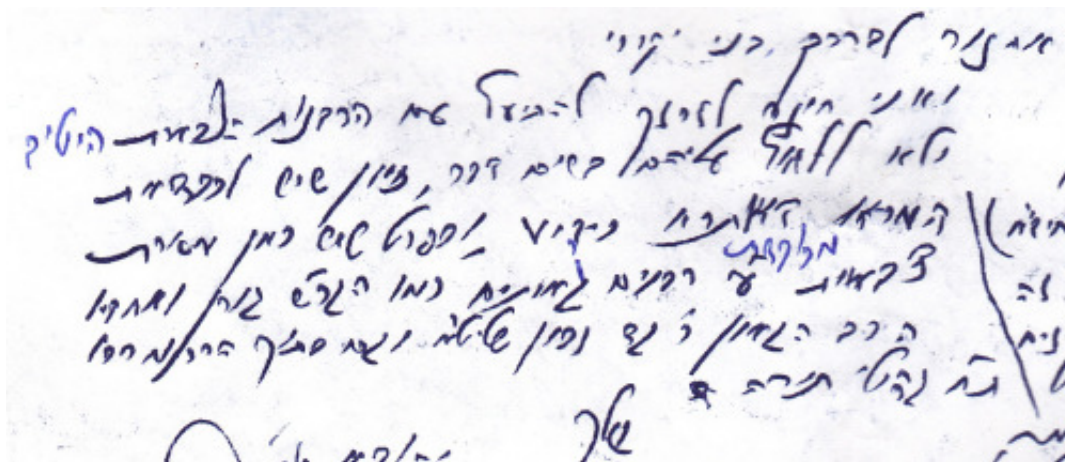
כששיתפתי את עורך "המעין" הרב יואל קטן נר"ו בחוסר הבהירות הנ"ל, השיב לי:

נדמה לי שהרב אהוד זצ"ל רצה להקל בנשק בדין מוקצה ע"י פטנט שישאירו אגוזים שאת קליפתם ישברו בעזרת הנשק כך שהוא יהיה כלי שמלאכתו להתיר ולאיסור ולא תהיה בו בעיית מוקצה. אני לא בטוח שאני צודק, ובכל מקרה גם התשובה לא ברורה.

ברור הוא, שאם הרב אהוד היה נזקק לשירותיו של "רב צבאי" על אתר, היה קל לו להסביר את כוונותיו, על בסיס שפה צה"לית משותפת.

ראויים לחתום את רשימתנו בדבריו הברורים של הרב סגל בסוף אגרת תשובתו.

ואני חוזר לזרזך להתייעץ עם הרבנות הצבאית היטיב, ולא ללחוץ עליהם בשום דבר, כיון שיש לכבד את המרא דאתרא כידוע, ובפרט שיש כאן מסורת צבאית מכובדת ע"י רבנים גאונים כמו הגר"ש גורן ואחריו הרב ר' גד נבון שליט"א וגם בתוך הרבנות רבו ת"ח גדולי תורה.

<http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/13/%d7%a4%d7%a1%d7%99%d7%a7%d7%94-%d7%91%d7%94%d7%9c%d7%9b%d7%95%d7%aa-%d7%a6%d7%91%d7%90/%d7%a6%d7%99%d7%9c%d7%95%d7%9d-/%d7%94%d7%9e%d7%9b%d7%aa%d7%913>

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו ramaml1@gmail.com

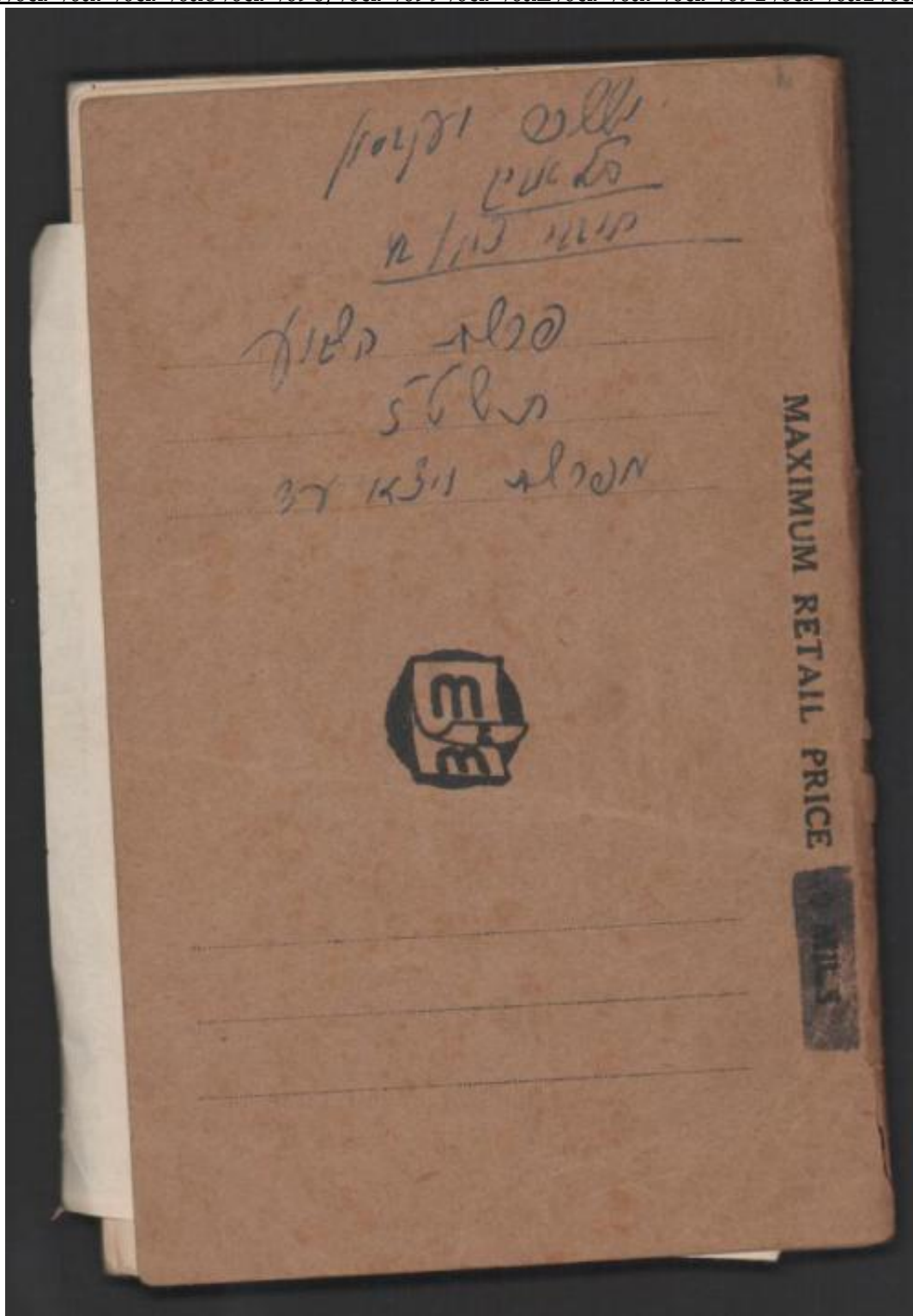
פורסם ב Uncategorized | מתווג הרב יהודה זרחיה סגל, הרב יואל קלופט, כתב עת "המעייין", מרא דאתרא, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, רבנות צבאית | 2 תגובות

בינה במקרא

דצמבר 6, 2012 מאת amhasefer

בינה במקרא

<http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/06/%d7%91%d7%99%d7%a0%d7%94-%d7%91%d7%9e%d7%a7%d7%a8%d7%90/%d7%99%d7%a2%d7%a7%d7%91%d7%a1%d7%95%d7%9f2>

http://amhasefer.wordpress.com/?attachment_id=1555

לימוד בחתך נושאי הוא החידוש המאפיין בדורנו את לימוד התורה שבכתב ואת והעיון בפרשיות שבוע. כלומר להתמקד בנושא אחד ולערוך סביבו את כל הפרשנים. הכל סובב על ציר אחד. הפרשנים הקודמים לדורותיהם היו צמודים לטקסט ופירשו בעיקר את הפסוקים. לעומתם פרשנים בני זמננו בוחרים נושאים בפרשה ועוסקים בבירורם. כך עשתה פרופ' נחמה ליבוביץ בעיוניה, ר' יצחק נחשוני בספריו "הגות בפרשיות התורה", ולאחרונה הרב אלחנן סמט בסדרת ספריו "עיונים בפרשיות השבוע" ממשיך בכך. ואלו רק דוגמאות. אחד מפורצי הדרך החדשה היה הרב ד"ר יששכר יעקבסון, מחבר ספרי "בינה במקרא, חזון המקרא".

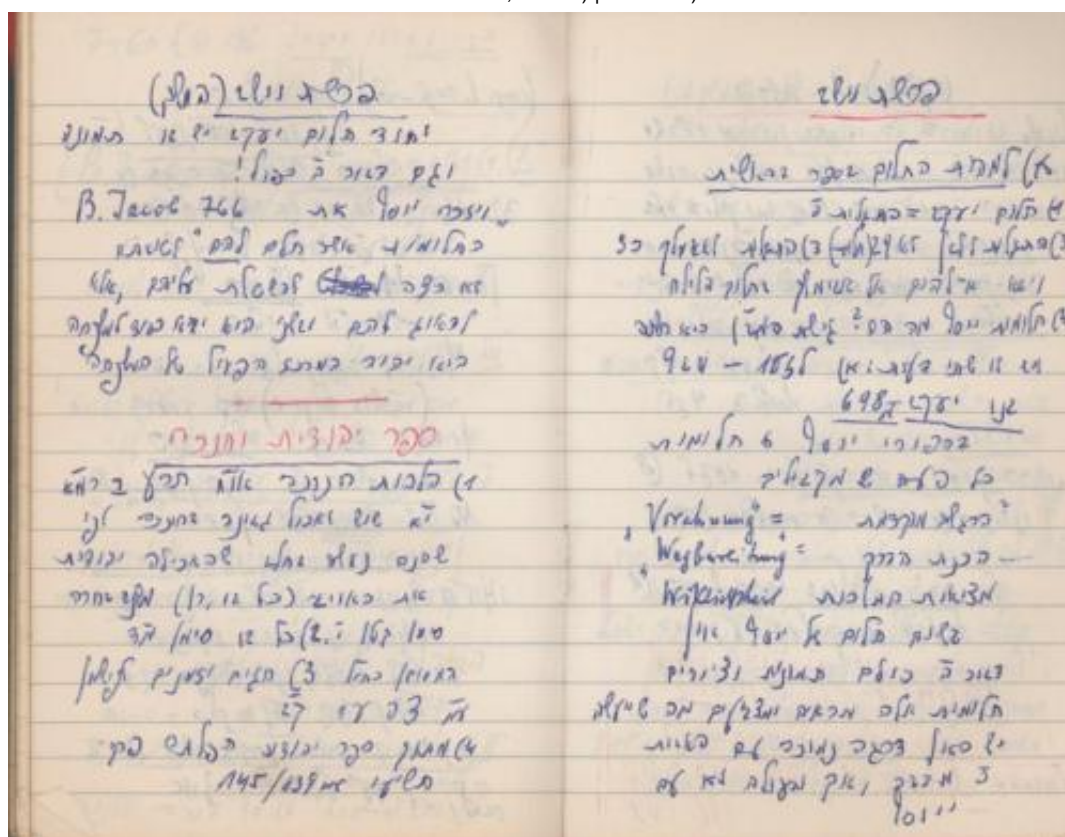
פרטים ביוגרפים על הרב ד"ר יעקבסון תוכלו לקרוא בהמשך הרשימה.

לאחרונה נתרמו לספריית הרמב"ם פנקסים כתב ידו של הרב יששכר יעקבסון ובו רשם ראשי פרקים לשיעורים שנתן בשבת בבית כנסת איחוד שיבת ציון בין השנים תשט"ז-תשכ"ו (1956-1966).

הפנקסים נשמרו בעזבונו של שמחה גוטליב ז"ל, שהיה משומעי לקחו של הרב יעקבסון בשנות החמישים, ונמסרו לספריה ע"י בני משפחתו.

בהצצה בפנקס ניתן לראות כאן את מבטו הרחב על תופעות ואישים, ועל השימוש שעושה בפרשנים מסורתיים וחדשניים, מקורות פנים וחוץ.

הדף המצורף כותרתו: "למהות החלום בספר בראשית".

<http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/06/%d7%91%d7%99%d7%a0%d7%94-1/%d7%91%d7%9e%d7%a7%d7%a8%d7%90/%d7%91%d7%99%d7%a0%d7%941-2>

ידידי ר' יוסף לייכטר, ספרן מובהק בספריה הלאומית, הקדיש את רשימתו במדורנו המשותף "עלי ספר" (בתוך "שבת בשבתו" גיליון "וישב", תשע"ג) לרב יששכר יעקבסון.

להלן נוסח הדברים :

ויבינו במקרא

הרב יששכר יעקבסון, המבורג ט"ז שבט תרס"א (1901) – תל אביב א' טבת תשל"ג (1972)

איש של תורה ודרך ארץ היה הרב יששכר יעקבסון. הוריו, ר' שלמה וצירל הנחילו לו אהבת תורה ויראת שמים. למד ב'תלמוד תורה' בהמבורג. את השכלתו השלים בבית ספר תיכון כללי. למד תורה בישיבת הרב יוסף צבי קרליבך הי"ד בהמבורג, בישיבת גלנטה שבהונגריה, ובבית המדרש לרבנים בברלין. לצד לימודיו בבתי המדרש למד גם באוניברסיטאות של המבורג וברלין, בהן רכש את ידיעת השפות השמיות עברית וארמית, ערבית וסורית. למד גם פילוסופיה, פדגוגיה ופסיכולוגיה. מחלת ריאות בה לקה, גרמה להפסקת לימודיו, הוא לא המשיך במסלול של לימודי רבנות והסתפק בתפקידי הוראה וחינוך.

בשנת תרפ"ה (1925) החל להורות ב'תלמוד תורה' של המבורג, תחת ניהולו של הרב יוסף צבי קרליבך הי"ד. הרב יעקבסון הושפע עמוקות מדרכו החינוכית של הרב קרליבך, בשיעוריו ובכתביו הרבה להזכירו. עסק גם במתן הרצאות ב'בית המדרש הפתוח' למבוגרים על שם פראנץ רוזנצוייג. שם הקדיש את כוחותיו לבני הנעורים והמבוגרים, במטרה לקרב אותם ליהדות. בשנת תר"ץ

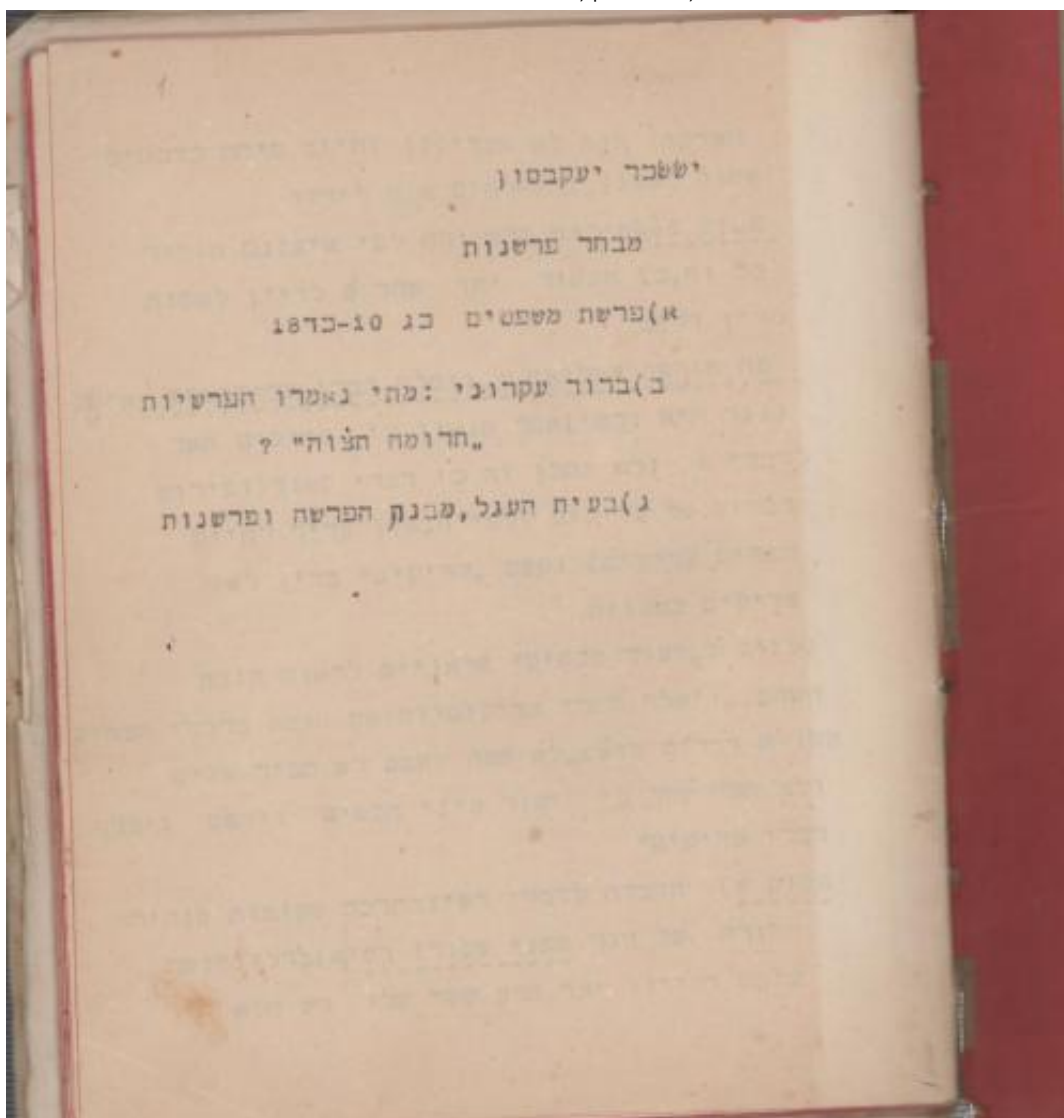
(1930) נשא לאישה את חנה אדית לבית ויסברג, שליוותה אותו בחייו ובעבודתו החינוכית והספרותית. עוד בגרמניה החל בהוצאת חוברות הדרכה עבור תנועת 'תורה ועבודה' בנושאי הלכה ומועדים ותרגומים מיצירות המופת של הוגי היהדות. פעילותו החינוכית התרחבה אחרי עליית הנאצים לשלטון, כשנאסר על הנערים היהודיים ללמוד בבתי הספר הכלליים, וכולם נאלצו ללמוד בבית הספר 'תלמוד תורה'. באותם שנים הכין ספר גדול בשפה הגרמנית בשם 'עם ותורה' ספר ללימוד מחשבת ישראל משולב עם תולדות ישראל. הספר הודפס בשני כרכים ב-3000 עותקים, אך לפני שהספיקו להפיץ את הספרים הם נשרפו על ידי הנאצים. בליל הבדולח נעצרו הרב יעקבסון ורעייתו, אך שוחררו אחרי 15 יום ומייד נמלטו מגרמניה להולנד. חדשים ספורים לפני מלחמת העולם קיבלו סרטיפיקט ועלו לארץ ישראל.

בתל אביב נפתח מעגל חדש בחייו של הרב יעקבסון. בארץ ישראל חש שעליו להקדיש את מרצו וכוחותיו להוראת התנ"ך בלבד. תוך זמן קצר החל ללמד בעברית רהוטה, במבטא ייקי מודגש. תחילה לימד בבית הספר 'מוריה' ובהמשך בסמינר 'תלפיות' ובישיבת 'הישוב החדש'. מלבד זאת נתן הרצאות ב'איחוד שיבת ציון' וב'חוג הנוער הדתי'. מדי ליל שבת התכנסו בביתו בני נוער שבאו לשמוע שיעורים בפרשת השבוע ובהפטרות. שיעורים אלו היו הבסיס לספריו 'בינה במקרא' ו'חזון המקרא'. הרב יעקבסון היה אדם חולני, בעל גוף חלש ומדוכא בייסורים. ובכל זאת התמיד בעבודת ההוראה ובכתיבת מאמריו וספריו, בבחינת וקווי ה' יחליפו כח... ירוצו ולא ייגעו (ישעיה מ, לא). בכל פעולותיו סייעה לו רעייתו, ששימשה 'עזר כנגדו' בסדור ספריו, הגהתם והבאתם לדפוס. לא זכו בני הזוג לבנים, אך את שמם קנו להם בספרים, שם טוב מבנים ומבנות.

ספרו 'בינה במקרא' הוא עיונים בפרשיות התורה על פי הספרות הפרשנית. בכל פרשה הוא עוסק בסוגיה אחת לדוגמא בפרשת וישב הוא עוסק בדמותה של תמר. הוא דן בפסקו של יהודה 'הוציאוה ותשרף' מביא את דברי רש"י שיהודה דן אותה כבת כהן שזינתה, מביא את קושיית הרמב"ן הרי היא הייתה רק בזיקת יבם ואין לה דין מוות? בהמשך הוא מביא את פירוש בעל הטורים "ורבי יהודה החסיד פירש: לא דן אותה יהודה בשריפה, אלא שישרפו לה רושם בפניה לסימן שהיא זונה. וכאשר ידע יהודה שהיה ממנו ולא היתה זונה, לא עשו לה דבר". חיזוק לפירוש זה מצא הרב יעקבסון במאמר של ד"ר יעקב נויבאור, המשווה את פסקו של יהודה לחוקי חמרופי. במסגרת דיוניו לא נמנע הרב יעקבסון מלהביא גם מפרשים חדשים וגם משאינם בני ברית. וזאת על פי הכלל 'ושמע האמת ממי שאמרה' (רמב"ם, הקדמה למסכת אבות). שיטתו המיוחדת בפרשנות התנ"ך ניכרת בספרו 'חזון המקרא' על ההפטרות. בשנותיו האחרונות החל להוציא את פירושו על הסידור בשם 'נתיב בינה'. שני הכרכים הראשונים יצאו בחייו, ושלושת הכרכים האחרים יצאו אחרי פטירתו. זכה הרב יעקבסון לתלמידים רבים, גם אני הכותב חש עצמי כתלמידו, כיון שזכיתי ללמוד מפי תלמידו הגדול הרב ח"י הדרי שליט"א.

לצפיה במדור "עלי ספר" פרשת וישב תשע"ג לחץ כאן

(<https://docs.google.com/file/d/0Bz9Rz9zIC0oNRUp6d0xIbDVwU28/edit>)

<http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/06/%d7%91%d7%99%d7%a0%d7%94->

[7%91%d7%9e%d7%a7%d7%a8%d7%90/%d7%99%d7%a2%d7%a7%d7%91%d7%a1%d7%95%d7%9f2](http://amhasefer.wordpress.com/2012/12/06/%d7%91%d7%99%d7%a0%d7%94-7%91%d7%9e%d7%a7%d7%a8%d7%90/%d7%99%d7%a2%d7%a7%d7%91%d7%a1%d7%95%d7%9f2)
שער פנקס מעזבונו של הרב ד"ר יששכר יעקבסון

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג בינה במקרא, הרב ד, יוסף לייכטר, מפרשי המקרא, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, ב
יששכר יעקבסון, שמחה גוטליב | השארת תגובה

גל של אגוזים

נובמבר 25, 2012 מאת [amhasefer](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d792d79c1.jpg)

"ויקחו אבנים ויעשו גל..."

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d792d79c1.jpg>)

גל של אגוזים

בספרות התורנית מצויים מפעלים רבים הקרויים על שם המממן שלהם (ספונסר בלע"ז). כל מי שנהנה ללמוד דף יומי בגמרות "שוטנשטין", אלו המסכתות הכחולות עם הביאור המעולה מבית הוצאת הספרים האמריקאית "ארטסקול", עליו להודות למשפחת שוטנשטין, שהיא הפטרון של המפעל ועל שמה נקראת כל המהדורה. כך גם מהדורת "רמב"ם פרנקל" נקראת כך על שם שבתי פרנקל, נדבן שמימן מכספו עשרות תלמידי חכמים, שהפיקו מהדורה חדשה של ספר משנה תורה לרמב"ם. משהסתיימה העבודה על "רמב"ם פרנקל" נעשה ניסיון להמשיך את ההצלחה עם מהדורה חדשה של התלמוד הבבלי, אך פטירתו של הנדבן, באריכות ימים ושנים, הפסיקה את המפעל לאחר הדפסת מסכת בבא קמא בלבד. אם אין קמא – אין תורה.

תופעה זו של תמיכה כלכלית במחברי ספרים ובהדפסת ספרים אינה חדשה. מלווה היא את תולדות הספר העברי לדורותיו כבת לוויה נאמנה.

אחת מהנשים המפורסמות בהיסטוריה היהודית היתה דונה גרציה, בת למשפחת אנוסים עשירה מפורטוגל, שהיגרה לאירופה והשתכנה לבסוף בעיר קושטא בירת האמפריה העות'מאנית לפי הזמנת השולטן. דונה גרציה התפרסמה כשחכרה את העיר טבריה מידי השולטן באלף דוקטים לשנה והחלה לבנות העיר וליישב בה יהודים מאירופה. בתה של העשירה והנדבנית דונה גרציה ואלמנת דון יוסף נשיא היתה הגבירה דונה ריינה, אשר יסדה בבית ארמונה ביליידיר אשר בפרבר אורטה קייואי הסמוך לקושטא בית דפוס עברי ואף רכשה לשם כך אותיות מיוחדות. וודאי שלא נתכוונה דונה ריינה לשם מסחר וריוח אלא כדי לאפשר לחכמי ישראל שבתורכיה ובארץ ישראל להדפיס את חיבוריהם, וכך הלכה בעקבות אמה ובעלה שעזרו לכמה חכמים להדפיס את ספריהם בבתי דפוס בקושטא. מבית דפוס זה שבארמון ביליידיר הגיעו לידינו שבעה ספרים בלבד.

אחד מהספרים שנדפסו שם הוא ספרו של הרב מנחם אגוזי "גל של אגוזים". הספר מכיל דרשות לספר בראשית. נדפס בשנת שנ"ג (1593). ספר זה היה יקר המציאות מאד, כיון שנדפס פעם אחת ובמשך ארבע מאות שנה מאז לא נדפס בשנית. כיום מצוי צילום שלו במאגרים השונים.

מדוע קרא המחבר לספרו בשם זה?

א. כך שמו של המחבר, הרב מנחם בן משה אגוזי,

ב. המחבר ליקט חידושים ורעיונות ושזר מהם את דרשותיו, כמלקט אבן לאבן עד יצירת הגל לעד.

"גל של אגוזים" משלב, אפוא, את שמו של המחבר עם אופן לימודו וכתבתו.

כך כותב הוא בהקדמה לספרו:

ועתה אודיע נא את משפט החבור הזה ומעשהו בקוראי שמו כי היה למשל לגל של אבנים, כי כל האיש החפץ להציב לו גל, מסייע אבנים גדולות אבני גזית גם אבנים אבני גיר מנופצות וצרורות בשמלותיו, כן אנכי עמדי ירוד ירדתי אל גנת האגוז בגן עדן תורתנו הקדושה ודברי רבותינו חלקם בחיים ואלקטה בתר לקוטי אגוזי פר"ך גדולים וקטנים ועשיתי לי לשמי את הגל הזה...

גל של אבנים או של אגוזים מציין תכונה מיוחדת של עושר רוחני. כך מסופר על רבי יהודה הנשיא שהיה מונה שבחן של חכמים:

לרבי טרפון קרא לו גל אבנים ויש אומרים גל של אגוזים. כיון שנוטל אדם אחד מהן כולן מתקשקשין ובאין זה על זה. כך היה רבי טרפון דומה בשעה שתלמיד חכם נכנס אצלו ואמר לו שנה לי, מביא לו מקרא ומשנה מדרש הלכות והגדות. כיון שיצא מלפניו היה יוצא מלא ברכה וטוב (מסכת אבות דרבי נתן, נ"א פרק יח).

בחרוזים אלו חותם מחבר הספר "גל של אגוזים" את ההקדמה לספרו:

דבר תורה וכל דברי חכמים / וחידותם במרכולתי ארוזים /

כלוית חן לראש בבני ענקים / לגרגרות לצואר וחרוזים /

ואענדם אני אעדם כעדי / ועדי שהדי גל של אגוזים /

פורסם במדור "עלי ספר", שבת בשבתו גיליון "ויצא", תשע"ב.

לצפייה בפורמט המקורי: עלי ספר – "ויצא"

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d795d799d7a6d790.pdf>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב-2 | Uncategorized תגובות

הגניזה החרסונית

נובמבר 20, 2012 מאת [amhasefer](#)

הקול קול יעקב והידיים ידי עשו ?

רשימתי שפורסמה בגיליון "שבת בשבתו" (פרשת תולדות, תשע"ג) התמקדה במעשה הזיופים בספרות התורנית. האפשרות של זיוף דברי תורה נראית לנו דמיונית אך הכרנו בעבר זיופים שהיו, ויש על כך סיפורים רבים. נתתי הצצה ל'עולם אפל' זה דרך הסיפור על הגניזה החרסידית, הלוא היא "הגניזה החרסונית": האם היא זיוף או לא? כך הוא נוסח הרשימה.

עלי ספר – תולדות (<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d7aad795d79cd793d795d7aa.pdf>)

למרבה הפליאה ישנם דוגמאות לא מעטות של מכתבי רבנים שזויפו כדי לשרת אידיאולוגיות מסוימות או לחילופין בשביל רווח כספי עבור הזייפנים, המוכרים מכולתם לפי דרישה.

אחד הפולמוסים הנודעים בתחום זה קשור לגניזה חסידית המכונה ה"גניזה החרסונית", אוסף מכתבים מהבעש"ט ותלמידיו, שנמכרו לאספנים ברוסיה בשנת תרע"ו (1916) ובשנים העוקבות לה. המוכרים טענו כי מכתבים אלו היו שמורים עד כה בארכיונים ממשלתיים בחרסון וכי הם נתגלו ונתגלגלו לידיים פרטיות בשנים של גל המהפיכות שרוסיה עברה בשנים הללו ובעקבות אי הסדר השלטוני שם. על המכתבים היו חותמת שלטונית המאשרת כי נמצאו במהלך בחיפוש שנערך בביתו של האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין (בשנת תקצ"ח 1838), ובכך הוסיפו נופך של אמיתיות לסיפור.

כמובן, שאוצר בלום של מכתבים בחתימת בעל שם טוב בכבודו ובעצמו, של תלמידו הגדול המגיד ממז'ריטש וגדולי תלמידיהם הינו יקר המציאות ביותר, ואכן המכתבים נמכרו בסכומי כסף גדולים.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d7a2d79cd799-d7a1d7a4d7a8-\(d7aad795d79cd793d795d7aa1.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d7a2d79cd799-d7a1d7a4d7a8-(d7aad795d79cd793d795d7aa1.jpg)

כנגד אמיתות המכתבים יצא הרב דוד צבי הילמן ז"ל, תלמיד חכם בעל עין בקורתית, בנספח מיוחד לספרו אגרות בעל התניא ובני דורו (ירושלים תשי"ג). רד"צ הילמן בדק שבעים ושש אגרות שפורסמו בבמות שונות וטען לזיופם. טענותיו היו:

א. סגנון האגרות הוא אחיד, למרות שהם מיוחסים ליותר משלושים כותבים שונים.

ב. הלשון עילגת ומשובשת.

ג. תיאורים וכינויים שגויים.

ד. תאריכים בלתי אפשריים בלוח השנה.

ה. הוספת ברכת המתים (ז"ל) לאנשים חיים ולהפך.

בנוסף נסמך על בדיקה כימית שנערכה לשני מכתבים במעבדה בוינה. הבדיקות הוכיחו שהנייר של שני המכתבים עשוי מחומרים שמקורם בעץ וקש ולא בסמרטוטים. ככל הידוע השימוש בחומרים אלו לייצור נייר החל בתקופה מאוחרת לזו המיוחסת אליהם.

דעתו של רד"צ הילמן עוררה התנגדות תקיפה מצד חסידות חב"ד, כיון שהיתה מנוגדת למסורת שהוחזקה ע"י אדמו"רי חב"ד בדור האחרון, לפיהם יש לסמוך על מכתבים אלו כנאמנים למקור.

לאחרונה פורסמו בקובץ ישורון כרך כג (תש"ע) מאמרים התומכים בעמדתו של רד"צ הילמן. הרב שלמה זלמן הבלין אסף את כל הידוע לנו על השתלשלות הפרשה והדיונים בשאלת המקוריות של המכתבים. מסקנתו החד משמעית היא, שאין אלו מכתבי הבעש"ט או מי מתלמידיו אלא מסמכים שזויפו, ושלמסקנה זו הגיעו אדמו"רים ותלמידי חכמים גדולים שבדקו את הנושא לעומקו. מעניין מאמרו של פרופסור משה קופל מהמחלקה למתמטיקה ומדעי המחשב באונ' בר אילן על זיהוי **מכתבים בשיטות ממוחשבות: המקרה של "גניזת חרסון"**. במאמר מוצגת שיטה מדעית המיועדת למצבים בהם יש לפנינו קבוצה של מחברים שעבור כל אחד מהם יש לנו טקסטים שנכתבו בוודאות על ידם ובנוסף יש לנו טקסט שלגביו ידוע רק שהמחבר שייך לקבוצה הנ"ל ועלינו לקבוע מי הוא המחבר האמיתי. באמצעות זיהוי מאפיינים טקסטואליים, הניתנים למדידה מדויקת, ניתן לייחס טקסט אנונימי למחברו האמיתי. השיטה נוסתה בהצלחה בספרות התורנית. כך ניתן היה לזהות תשובות מסופקות אם הן לרשב"א או לריטב"א, לשייך קבוצי תוספות לבתי מדרש שונים (שאנץ, איברא וכו'), וגם להוכיח שיש מחבר משותף לשאלות ותשובות "רב פעלים" ולשאלות ותשובות "תורה לשמה", שנדפס תחת שם בדוי, והוא רבי יוסף חיים מבגדד, הבן איש חי. יישום השיטה בבעיית "הגניזה החרסונית" נעשה באמצעות בדיקת מכתבים המיוחסים לרב שניאור זלמן מלאדי, בעל "התניא", המצויים בגניזה. מכתבים אלו הושוו למכתבים אחרים מ"הגניזה החרסונית" ולאוסף מכתבים מוסכמים שנכתבו על ידי הרש"ז לכל הדעות. תוצאות הבדיקה הראו שמכתבי הרש"ז בגניזה דומים יותר לשאר מכתבי הגניזה מאשר למכתבי הרש"ז האוטנטיים. מסתבר שיד אחת כתבה את כל המכתבים שבגניזה החרסונית, ובמילים אחרות הכתבים הם מזוייפים. ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם המסקנה אליה הגיע הרב שלמה זלמן הבלין לפיו אין לסמוך על מכתבי ה"גניזה החרסונית" כלל ועיקר.

המעוניין לראות את מאמרו של פרופ' משה קופל במלואו ישלח פרטיו בדוא"ל לספריית הרמב"ם.

הרב דוד צבי הילמן

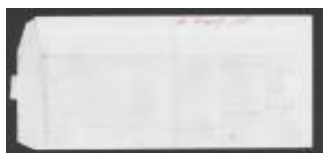
אחת מהדמויות המרכזיות בפרשה הוא הרב דוד צבי הילמן

D7%93%D7%95%D7%93_%D7%A6%D7%91%D7%99_%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%9E%D7%9F)

נדמה שהרב דוד צבי הילמן היה יוצא דופן גם בין החכמים בבני ברק בהיקף ידיעותיו ובאהבתו לחקר האמת. הרוצה לעמוד על טיבו יקרא את הספדו של "איש ספר" ושל הרב יואל קטן בפורום אוצר החכמה, אשכול **משמעת רד"צ הילמן בטלו אשכולות** [http://www.otzar.org/forums/viewtopic.php?](http://www.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=19&t=1834&hilit=%D7%94%D7%99%D7%9C%D7%9E%D7%9F)

אף אני כמנהל ספריית הרמב"ם היה לי קשר עמו. סופר לי כי היה בצעירותו בן בית בספריית הרמב"ם. עליתי אליו עם חבר לשמוע ממנו על הרב ראובן מרגליות זצ"ל מנהלה הראשון של הספריה.

מיוחד היה האיש ומיוחדים תחומי התעניינותו. המכתב המצורף בזה נשלח אלי כדרכו במעטפה שיצר במו-ידי. רד"צ חיבב מיחזור ניירות וכל מעטפותיו היו מנייר הפוך, כאשר צידו המודפס הוא פנים המעטפה וצידו החלק האחורי משמש לכתיבה על גבי מעטפה.

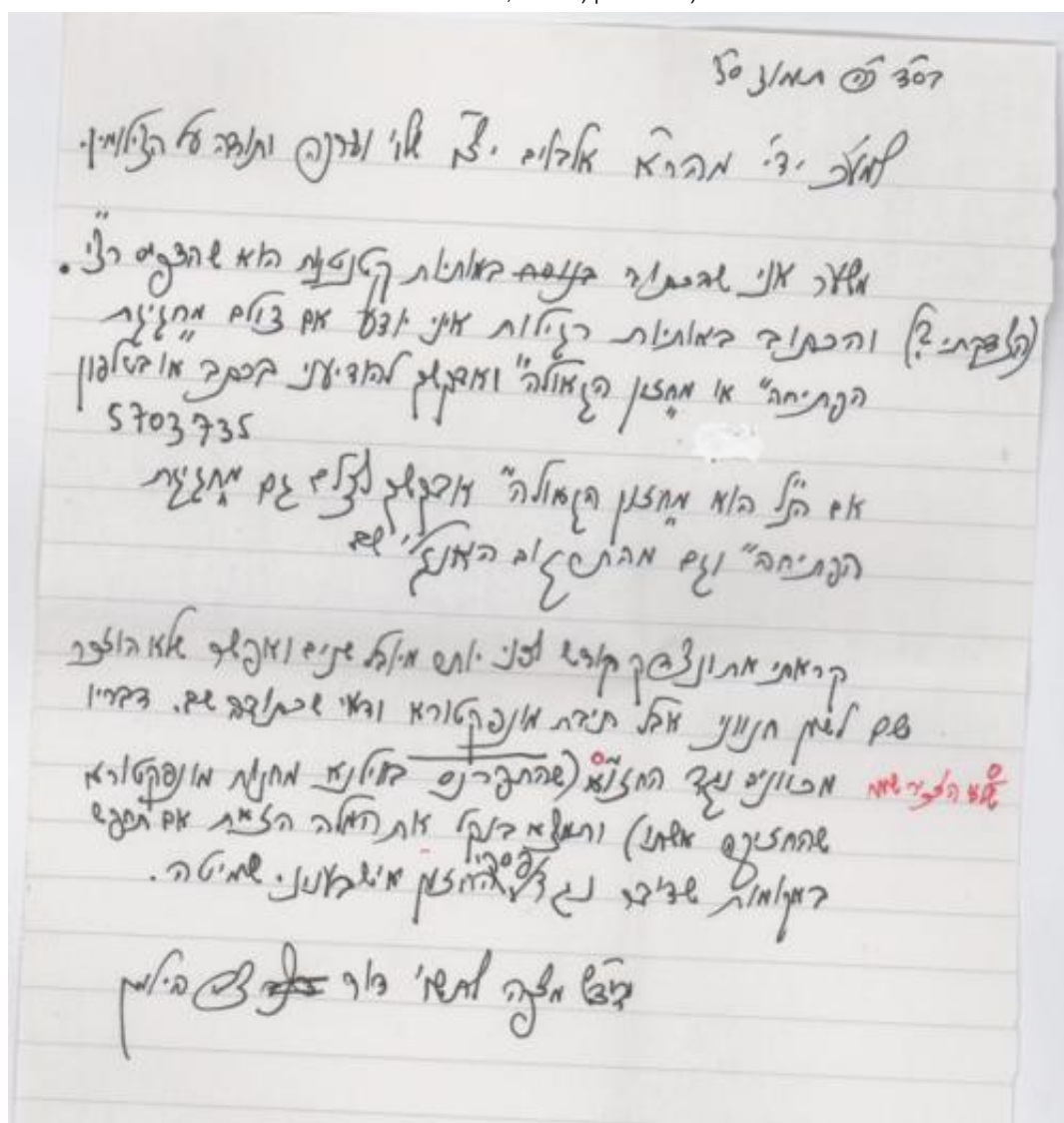
(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d79ed7a2d798d7a4d794-d7a8d793d7a61.jpg>)

תוכן המכתב מתחלק לשניים.

חלקו הראשון מתייחס לצילומים שנשלחו אליו לבקשתו ובהם, כנראה, נאום הרב הראשי הראשון, הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל בפתחת האוניברסיטה העברית. נאום שיש לו כמה וכמה נוסחאות.

בחלקו השני הרד"צ מרענן את זכרוננו מלפני "יותר מיובל שנים", אודות אזכור סמוי של החזון איש בקונטרס הנוגע ל"היתר המכירה" בשמיטה.

מתוכנו של מכתב אתה למד על כותבו: ירידה לפרטים ובדיקה יסודית "באותיות הקטנות".

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d79ed79bd7aad791-d7a8d793d7a61.jpg>)

מכתב הרב דוד צבי הילמן

פורסם ב- Uncategorized | מתויג גניזה חרסונית, הרב דוד צבי הילמן, זיפים ספרותיים, ספריית הרמב"ם. ספריית בית אריאלה
| תגובה אחת

ספרי השכלה בספריית הרמב"ם

נובמבר 14, 2012 מאת amhasefer

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d7a9d79bd79cd7941d790.jpg>)

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d790d794d795d793-2.pdf>

שורשיה של תופעת החילון בעם ישראל נעוץ בתנועת ההשכלה. זו עשתה את צעדיה הראשונים במאה ה-18 למניינם. האם בספריה תורנית ראויים להימצא ספרים שכתבו ראשוני המשכילים ?

פרופ' שמואל פיינר, מומחה בעל שם עולמי בחקר תנועת ההשכלה, ערך השבוע חיפוש אחר ספרי השכלה ישנים בספריית הרמב"ם, במסגרת רצון להקים בעתיד אוסף ספרי השכלה בספריית "בית אריאלה". במהלך שיטוטיו באולם הקריאה של ספריית הרמב"ם שלף מאחד מהדפים את ספרו הפילוסופי של הרמב"ם* "מורה נבוכים" עם פירוש "גבעת המורה". מהדורת ברלין, שנת תקנ"א 1791.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d7a9d79bd79cd7942d790.jpg>)

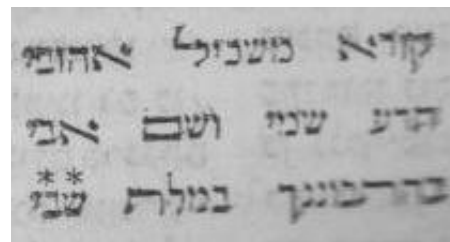
בשער הספר לא מצויין מי חיבר את הפירוש "גבעת המורה" אך בסיום הקדמת המבאר חתם הוא בשורות אלו:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d7a9d79bd79cd794d7903.jpg>)

קורא משכיל אהובי

תדע שמי ושם אבי

בהתבוננך במלת שב"י

שב"י הוא שלמה בן יהושע. שמו המקורי של שלמה מימון, פילוסוף יהודי בן דורו של המגיד ממזריטש, שעזב את העולם הדתי ו'התמשכל'.

סיפור חייו מסופר ביומנו האישי "חיי שלמה", שיצא לאחרונה מחדש [תל אביב, ידיעות אחרונות-ספרי חמד. 2009].

העותק במצב מצויין מונח בין כל המהדורות השונות של ה"מורה נבוכים" בספריית הרמב"ם.

פרופ' פיינר מצא עוד עשרות ספרים השייכים לתקופת ההשכלה הקדומה.

מציאה נוספת [ונדירה ביותר!] של ספר השייך לחוגי ההשכלה הוא קונטרס "עלים לתרופה

ii/F/BUV4514IYTSEKTVVC5N2TRXLBN9SE2HQTUVIG4GL4DSF2SJRJF9S-25883?func=full-set-

(set&set number=000928&set entry=000042&format=999

שנדפס באמסטרדם בשנת תקל"ח (1778). מדובר בהדפסה של דוגמא מביאור משה מנדלסון (רמבמ"ן) לתורה עם הקדמה מעניינת מאת תלמידו שלמה דובנא. הקונטרס נדפס לצורך החתמת מנויים, אך תכנית זו לא הושלמה באותה עת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d7a9d79bd79cd7944.jpg>)

למרות פרישתו של שלמה דובנא, הביאור נדפס ע"י מנדלסון בשנת תק"מ (1880) לאחר שהצליח לאסוף חותמים רבים שאפשרו את המימון של ההוצאה. הדפסת הביאור נחשבת לאחד ממפעלי המו"לות המוצלחים ביותר.

מנהלה הקודם של הספריה, הרב ראובן אליצור, היה איש חרדי. בקובץ מאמריו, שנדפס בספר הזכרון לזכרו "דגל מחנה ראובן" [בני ברק תשע"א] בולטת הנטיה לפסול כל ספר שנזרקה במחברו מינות של השכלה. אמנם גם בימיו שמרה הספריה על אוסף ספרי ההשכלה. כנראה מתוקף הגדרתה של ספריית הרמב"ם כספריה תורנית-מדעית ומתוך יחס של כבוד לקודמיו בתפקיד.

ספריית הרמב"ם פתחה את שעריה בעבר גם לספרים שחברו משכילים וספרים אלו שמורים באוצרותיה עד היום.

* בשולי הדברים. נדמה לי שיש חידוש דבר, שהגרש"ז אירבך,

<http://www.dor.ac.il/~amhasefer/12/> (D7%94%D7%96%D7%9C%D7%9E%D7%9F%D7%90%D7%95%D7%99%D7%A8%D7%91%D7%9A) פוסק הלכה מובהק, למד "מורה נבוכים". במאמרו 'טעם גודל החיוב לשמח חתן וכלה' (בתוך קובץ חכמת שלמה א, תשס"א) כותב על "חוש המישוש שחרפה הוא למין האנושי", כנוסח ושיטת אומות העולם ואינו כך גישת קדושת התורה. הרמב"ם במורה נבוכים (מאמר ג, ח) מצטט אמרה זאת בשם אריסטו, ווהרמב"ם מקבלו כגישה נכונה. האם ה"מורה נבוכים" הוא המקור לציטוט שמביא הגרש"ז בשם חכמי אומות העולם?

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

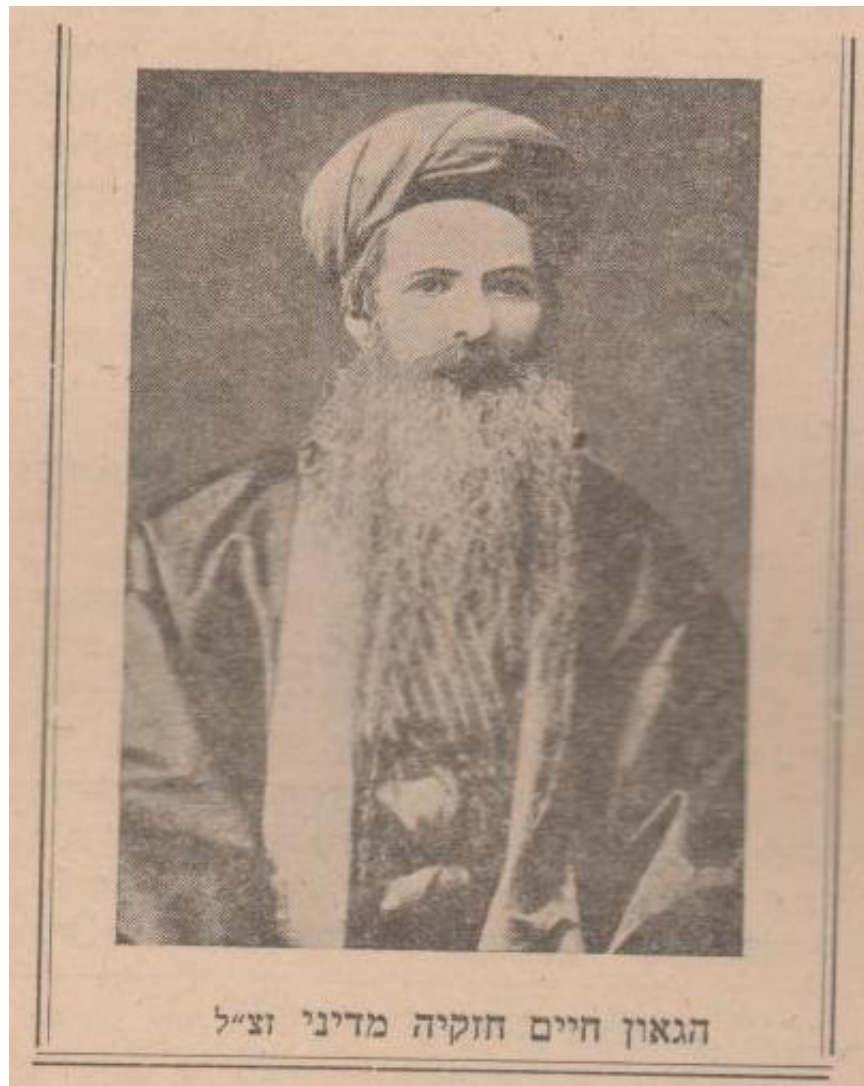
נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג גבעת המורה, הביאור, הרב שלמה זלמן אוירבך, מורה נבוכים, משה מנדלסון, ספרות ההשכלה, ספריית הרמב"ם, עלים לתרופה, פרופ' שמואל פיינר, שב"י, שלמה דובנא, שלמה מימון, תנועת ההשכלה | 5 תגובות

לשאלת ציונותו של ה"שדי חמד"

נובמבר 5, 2012 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

[hasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d793-\(d794d79ed796d7a8d797d7901.jpg](http://hasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d793-(d794d79ed796d7a8d797d7901.jpg)

זכיתי לכתוב במדור "עלי ספר" בתוך "שבת בשבתו" (<http://www.zomet.org.il/?categoryid=160>) (גיליון פרשת וירא), על דמותו המיוחדת של רבי חיים חזקיה מדיני, בעל ה"שדי חמד".

לקריאת הרשימה נא ראה "עלי ספר" פרשת וירא
(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d795d799d7a8d7902.pdf>)

מבקש אני לרשום בזה שתי השלמות ותוספות לרשימתי.

1. חלוקות הדעות בשאלת עמדתו של הרב בנוגע לתנועה הציונית.

פרופ' מאיר בניהו כתב על "ציונותו של רבי חיים חזקיה מדיני" (בתוך "הד המזרח" גיליון ל [תש"ה], 40 שנה לפטירת בעל "שדי חמד").

שורת הסיכום במאמרו:

"אכן ציוני מבטן ומלידה היה, אשר בכח השפעתו עשה נפשות רבות למען הרעיון הנשגב הזה, וראוי הוא אפוא להיזכר בין מחוללי הרעיון ומקימיו"

בין השאר נסמך הוא על ידיעה שהתפרסמה בזמנו כי ה"שדי חמד" שקל את השקל הציוני.

לקריאת המאמר בשלמותו [ראה כאן](#)

<https://docs.google.com/document/d/1dJJ34OYMh4AL4F6vcc6uqgDg0GnqaeaPV44mVUoVDCw/edit>

מכתב נלהב על רעיון שיבת ציון ובו הרב ה"שדי חמד" קורא לתמוך באחד המשולחים של תנועת "שיבת ציון" נדפס בספר שיבת ציון.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d79ed793d799d7a0d799->

[d7a6d799d795d7a0d795d7aa2.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d79ed793d799d7a0d799-d7a6d799d795d7a0d795d7aa2.jpg)

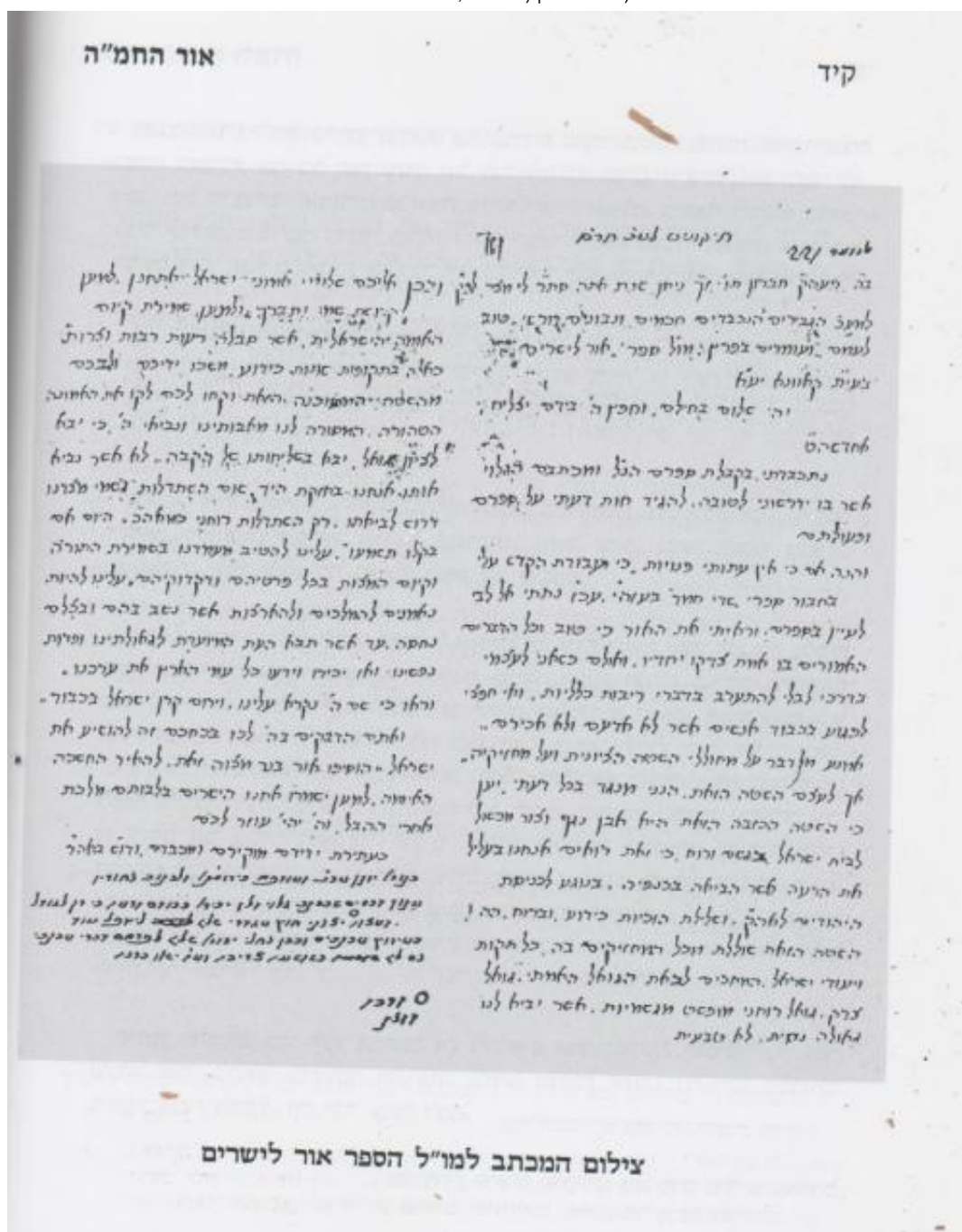
כריכת ספר אור החיים

כנגד זאת יצא בקול גדול בספר "אור החיים" ה', ביוגרפיה של ה"שדי חמד" שיצאה לאור על ידי מכון שם עולם (תל אביב, תשס"א) בעמ' קיא-קטו מצוטט מכתב של הרב "נגד תעלולי החברות הציוניות וגרוריהם" (לשון עורך הספר). ממועני המכתב הם המוציאים לאור של ספר "אור לישרים" (ורשה תר"ס), המוקדש כולו למכתבים אנטי ציונים.

הגדילו לעשות מחברי הספר וכדי להוכיח אמינות המכתב, (לאור התקדים שמכתבים מזויפים רבים נגד הציונות – גם של ה"שדי חמד" – פורסמו על ידי מח"א בלוח בספריו דובב שפתי ישנים), צילמו העתק של המכתב בכתב יד מפנקסו האישי, תוך שהם מציינים שמדובר בהעתק שכתב סופרו של ה"שדי חמד" ובסופו ישנם שורות מעטות בכתב ידו המקורי של ה"שדי חמד".

לצפייה בפרק המלא מתוך הספר "אור החיים" [הקש כאן](#)

<https://docs.google.com/document/d/1QkPn89HNHOM159LFFV41lcfa51m9e7jx-151ZS2Dm3g/edit>

צילום המכתב למו"ל הספר אור לישרים

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d79ed793d799d7a0d799-\(d7a6d799d795d7a0d795d7aa11.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d79ed793d799d7a0d799-(d7a6d799d795d7a0d795d7aa11.jpg)

פרסום המכתב עורר דיון בפורום מטפחת ספרים וספרים (<http://www.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=7&t=149&p=609&hilit=%D7%97%D7%9E%D7%93#p609>) של אתר "אוצר החכמה" והועלו בו מספר תהיות:

תחת הכותרת: מכתב השדי חמד מזויף?

<http://www.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=7&t=149&p=609&hilit=%D7%97%D7%9E%D7%93#p609>

<http://www.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=7&t=149&p=609&hilit=%D7%97%D7%9E%D7%93#p609>

... מצאתי מכתב של השדי חמד כנגד התנועה הציונית. ליבי אומר לי שהמכתב מזויף, הן מסגנונו והן מתוכנו. בדקתי בדובב שפתי ישנים של בלוח הזיפן הידוע, שם מצאתי בח"א כמה מכתבים של השדי חמד, אבל מכתב זה אינו שם. מה גם שהמדפיסים הציגו כאן תמונת כתב היד שמזכירה את כתב ידו של השדי חמד. מיהו יכול לתרום מידע כל שהוא?

שתי תגובות צדו את עיני:

1. איני יודע להכריע אם הוא מזויף, אך המכתב כתוב בסגנון אשכנזי – הונגרי. השדי חמד נהג לשלב בכתיבתו הרבה מליצות, ומכתב זה חף ממליצות.

2. כבר ידוע השימוש הנפלא שניתן לעשות ע"י האוצר בהשוואת לשונות וביטויים ככלי לזיהוי ויחוס כתבים וחיבורים. והנה תפסתי צמד מילים תמים ובודד מתוך המכתב כולו: 'הנני מנגד' חיפשתי באוצר את תפוצת שימושו. התוצאות שקיבלתי מענינות מאד. צמד מילים זה מופיע רק בכתבים של אדמור"י וחסידי חב"ד. האם השד"ח העתיק מכתב זה מתוך מכתב עמיתו שבחברון חסידי חב"ד?

האין זה פלא, איך הדעות חלוקות וקוטביות בנוגע לעמדתו הציונית של ה"שדי חמד" !?

כנראה, שגם ה"שדי חמד" מצטרף לרשימה ארוכה של תלמידי חכמים, שכותבי התולדות עושים בהם כבתוך שלהם.

2. גורל ספרייתו של ה"שדי חמד".

נשאלתי : מה עלה בגורלה? היכן היא כיום?

ברשימתי ציינתי כי ספרייתו של ה"שדי חמד" נתרמה לבית החולים משגב לדך.

א. בן-יעקב ברשימתו "ר' חיים חזקיהו מדיני" (בתוך "הד המזרח" שם) כותב כי הספרייה נתרמה לבי"ח כדי להימכר ובכסף יחזיקו את בית החולים. לבסוף נפדו כל הספרים ע"י נדבנית מהעיר אורן באלג'יר, שהקימה את ישיבת שדי חמד בתוך מתחם בית החולים וכל הספרים הובאו לישיבה, ושם הם שמורים עד היום הזה.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d793-\(d794d79ed796d7a8d7972d790.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d794d793-(d794d79ed796d7a8d7972d790.jpg)

עדות מפורטת לכך נמצאת בחוברת משנת תרס"ו (1906), "המשא... אשר נשא הרב המופלא... יעקב מאיר... באסיפה השנתית... בחצר בית החולים משגב לדך... " עמ' 15-16.

החוברת מצויה במאגר Hebrewbooks (היברו-בוקס). לצפיה ראה כאן <http://hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=34024&st=&pgnum=15>

הרב אברהם אלברט מאשדוד סיפר לי, כי דודו הרב ישראל מנחם קיהן (מח"ס מנחת ישראל) ראה את הספרים בבית החולים.

77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 59

1892
ז' ספ' 1892

זה הספר ברחשו מנצח ומנהל.
בית המגלי "מנצח בצד"

195/300

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d797d795d7aad79ed7aa-\(d79ed793d799d7a0d7992.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d797d795d7aad79ed7aa-(d79ed793d799d7a0d7992.jpg)

חותמת הרב

פורסם בUncategorized | מתויג בית אריאלה, בית החולים משגב לדך, חיים חזקיה מדיני, ספריות תורניות, ספריית הרמב"ם, עלי ספר, ציונות | 5 תגובות

טועמיה – חיים זכו

נובמבר 1, 2012 מאת [amhasefer](#)

טועמיה - חיים זכו

על חלות שבת וחלות חג

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/10/d797d79cd794.jpg>)

מנהגי ישראל זכו לעדנה בתקופה האחרונה. ספרים רבים נכתבים על מנהגי עדות וקהילות בישראל. מדורים קבועים בעיתונות בימי שבת וחג מוקדשים לנושא.

אין הכוונה כאן בדווקא מנהגים הלכתיים מחייבים אלא גם למנהגים עממיים - ולעיתים גם מוזרים, שאין איש יודע את טעמם ומקורם.

ידידי הרב דוד נחמן רוטנר כותב טור שבועי מלא עניין על מנהגים בעיתון הירושלמי החדש "המבשר", ובהם מביא לרוב את מנהגי קהילות החסידים.

אחת הרשימות האחרונות עסקה בשאלה מדוע משנים את צורת החלות בתקופת החגים? מדוע החלות בחודש תשרי הן עגולות ולא ארוכות, כתבניתן כל השנה?

חשבתם פעם על כך?

([http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d797d79cd795d7aa-\(d794d79ed791d7a9d7a82.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/11/d797d79cd795d7aa-(d794d79ed791d7a9d7a82.jpg))

והנה ישנה תשובה. מדובר במנהג אשכנזי קדום. החלות העגולות דומות ל"כתר מלוכה".

בעבר אף נהגו לעשות עם שתי קצות הבצק צורת כנפיים, לרמז על הכרובים אשר על ארון הברית, אשר היו פורשי כנפיים, ובכך מרמזים לרחמים, שיפרוש ה' כנפיו עלינו. חלות אלו מכונות "פויגל חלות" כלומר "חלות ציפורים".

בני בכורי מחלק מידי יום ששי ברעננה חלות ממאפיית הצבי בבני ברק. חלות אלו נודעות בטעמן הטוב. בערב ראש השנה האחרון ירדתי באשמורת הבוקר לעזור לו בהעמסת החלות מהמאפיה. שם למדתי שישנם גם "חלות שטריימל", חלות שנאפות לגובה והן מרשימות בצורתן כאותה מגבעת חסידית העשויה מפרוות, המיוחדת לשבת, הקרויה שטריימל (<http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A9%D7%98%D7%A8%D7%99%D7%99%D7%9E%D7%9C>) (ואולי כאן הכוונה לסוג הגבוה של השטריימל המכונה 'ספודיק').

כשספרתי על כך למיודעי ר' דוד נחמן רוטנר אמר לי, שהוא מכיר "מצות שטריימל", ביטוי קצת נלעג למי שלא מצליח לעגל את הבצק של המצה וקצוות יוצאים לו מכל הכיוונים, כשטריימל של שבת.

מיזם חדש לקירוב יהודים לתורה ומצוות:

אני אישית סבור, שכל מי שזוכה לטעום טעם של חלת שבת ולא פעם אחת בלבד מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

הדרך לקירוב יהודים לתורה עוברת דרך ריחן וטעמן המיוחד של חלות שבת וחג.

אני מציע מיזם תשובה חדש: דוכני ערב שבת ובו יחלקו חלות שבת טריות וריחניות לכל יהודי.

rdpress.com/2012/11/d7a4d7a8d7a1d795d79d_d79cd7a2d799d7aad795d79f_d7a1d795d7a4d7991.jpg

[מודעה פרסומית] לתושבי רעננה, חלת שבת בחינם !!!

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב Uncategorized | מתווג דוד נחמן רוטנר, חלה לשבת, חלות עגולות, חלות ציפורים, חלות שטריימל, מנהגים, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם | השארת תגובה

מתנה לשנה חדשה

ספטמבר 24, 2012 מאת [amhasefer](#)

לקראת השנה החדשה אני רוצה להעניק לקהל קוראינו מתנה וירטואלית: [hebrewmanuscripts](#) מבית היוצר של HebrewBooks - מאגר של פריטים נדירים חנם ברשת.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d79ed7aad7a0d794.jpg>)

HebrewBooks למי שלא מכיר [יש כאלו...?] הוא מפעל כביר מימדים המאפשר גישה ל 51,405 [כן, חמישים אלף ארבע מאות וחמשה!] ספרים בטקסט מלא חנם ברשת !!! סביר להניח שהמספר עוד עולה ועולה, כי באתר HebrewBooks מוסיפים כל הזמן ספרים חדשים.

\ על הדרך – עצה קטנה למשתמשים באתר HebrewBooks. רוצים לחפש מילה בתוך ספר מסויים? כדי להשיג תוצאות טובות מומלץ להוריד את הספר כולו לשולחן העבודה שלך ולפתוח אותו משם. הפעל את תוכנת החיפוש של אקרויט ותקבל תוצאות מדוייקות גם אם הספר הודפס כולו בכתב רש"י! \

גשו נא לקישוריית (<http://hebrewmanuscripts.org/huc>) ותמצאו אתר מלא הפתעות. מאות סריקות של פריטים נדירים וכתבי יד מתוך המיקרופילמים של ספריית JTS (הסמינר הקונסרבטיבי, בית מדרש לרבנים בניו יורק) וספריית HUC (הסמינר הרפורמי היברו יוניון קולג' בסינסנטי).

ישנם במאגר פריטים שהם ספרים שלמים וישנם פריטים הכוללים עמוד בודד או שנים. כך למשל תפילה לתוקע כפי שנרשמה במודנה בשנת תקי"ד 1753 המכילה שלשה עמודים,

זהו דף השער:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d79bd7aad795d791-d790.jpg>)

כדי להבין את המגוון הרחב ועושר (אושר) הממצאים הנה דף אחד מני רבים מתוך רשימת הקטלוג המוצע לרבים באתר.
(לחיצה כפולה על מקש שמאלי בעכבר תגדיל את המסמך לגודל אותיות קריא)

hebrewmanuscripts.org

hebrewmanuscripts.org

Google

Google

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS Catalog

JTS

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d791d7a8d79bd7aa3.jpg>)

למתעניין מובטחת הנאה צרופה !!!

נאחל לכם שנה טובה ומתוקה, חתימה טובה !

על החתום

אבישי אלבוים, מנהל

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com

תל – אופן: על פולמוס האופניים התל אביבי

ספטמבר 6, 2012 מאת [amhasefer](#)

האופניים

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d790d795d7a4d7a0d799d799d79d52.jpg>)

פרויקט תל-אופן (-8fa7-46cb-7974-48221491-List?Article.aspx/Pages/www.tel-aviv.gov.il) של עיריית תל אביב עלה לאחרונה לכותרת בהקשר לחג יום הכיפורים. אפשר לכתוב "פולמוס

האופניים" התל אביבי. הטענה היתה שעיריית תל אביב תאפשר השכרת אופניים ביום הכפורים עצמו. אך מה שהתחיל בכלי

התקשורת בקול רם הפך במהרה לקול דממה, כשהובחרו העובדות והתברר שלא כצעתה. בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

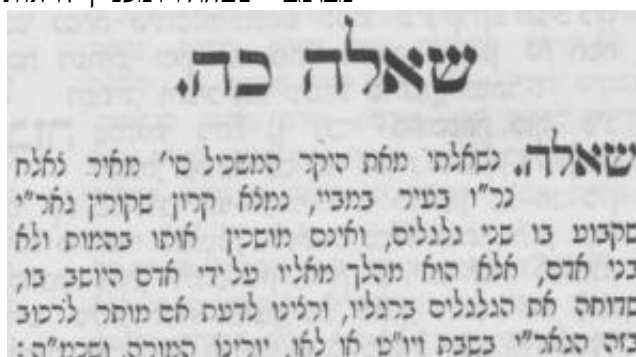
בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

בהקשר זה נשמעה טענה בכלי תקשורת חרדים על חלול קדושת יום הכפורים ברכיבה על אופניים.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d790d795d7a4d79f-d792d790d7a8d79911.jpg>)

הרב דן בשאלה בצדדיה השונים ולבסוף פסק שמותר לרכב על אופניים רק בתוך העיר, ובלבד שיזהר שלא להכניס רוח בגלגלים שאז מתקן הוא את האופניים בשבת!

ישא שום דבר וסוס חפץ עמו כלל ועיקר. וגם יזהר בחייון
זה העיר של לאסטי"ג, שהוא סביב חודן של הגלגלים
להכניס בו הרוח ע"י כלי הידוע כדי שיהיה בו נפת
לעשות זה קודם שבת ויו"ט, דבשבת ויו"ט אסור לתקן
זה, וכאשר כתבתי לעייל:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d790d795d7a4d79f-d792d790d7a8d7994.jpg>)

כרמלית, אבל בעיר יש בה עירוב מותר לרכוב בזה
הגאון" אפילו לעייל בין בשבת בין ביו"ט. והש"ת יאיר
עינינו באור תורתו אכ"ר:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d790d795d7a4d79f-d792d790d7a8d7993.jpg>)

ואף שרבנים חלקו עליו ודעת רובם לאסור מטעמים שונים, ודעת רובם לאסור, אי אפשר לבטל את כובד משקלו ההלכתי של ה"בן איש חי", שהיה מגדולי הפוסקים הספרדים בדורות האחרונים, ולדון את רוכבי האופניים ברותחין כדין מחללי יום הכפורים רח"ל. לעניות דעתי, אם היתה אפשרות להחליף את כל תנועת המכוניות בתוך העיר באופניים בכל שבת ומועד יש בזה רווח גדול גם מנקודת מבט יהודית.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/09/d790d795d7a4d7a0d799d799d79d3.jpg>)

התמונה משנת 1898. לקוחה מתוך אתר "מסעות בגאוגרפיה"

(<http://masaot.com/tag/%D7%90%D7%95%D7%A4%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%9D>)

[נ. ב. על היחס ב"רחוב החרדי" לרכיבה על אופניים מנקודת מבט סוציולוגית ראה נא רשימתו של יאיר אטינגר
<http://www.haaretz.co.il/israel-for-bikes/1.1829254%5D> (<http://www.haaretz.co.il/israel-for-bikes/1.1829254%5D>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג אופניים, הבן איש חי, הרב יוסף חיים, יום הכפורים, פולמוס, תל אביב, תל אופן | 2 תגובות

Ephemera אפמרה

אוגוסט 16, 2012 מאת [amhasefer](#)

התמונות הנלוות לרשימה: שערי חוברות שהוצאו מתוך ארגזי עלוני בית כנסת שהגיעו לספריית הרמב"ם.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/08/d799d797d7931.jpg>)

אפמרה Ephemera

לאחרונה למדתי מושג חדש, שהוא כוכב עולה בשמי האספנות החדשה: אפמרה. אפמרה היא מילה שלקוחה מהיוונית והיא מורכבת משתי מילים: "מרה" – יומי ותחילית "אף" שמשמעותה ל-, בשביל, עבור. כלומר פריטים שנעשו לצורך יומי ולא על מנת להישמר. דברים שנועדו לשימוש חד-פעמי, קצר מועד, חולף.

היום האספנים והספריות אוספים בעיקר כרזות, גלויות, הזמנות לחתונה וכל מיני "ירקות" שבעבר לא התייחסו אליהם והיו נשלכים מאליהם לפח.

ההתעניינות הגוברת בפריטים מעין אלו נובעת מההבנה שדווקא אלו מייצגים את ההווה התרבותית כמות שהיא.

כך התרשמתי מהאזנה לכנס הבין לאומי הראשון לאוצרי אוספים יהודיים שהתקיים בספריה הלאומית בירושלים (4-6 יוני). השימוש במילת הקסם הזאת Ephemera ריחף על הכנס כולו. מושב שלם הוקדש לאיסוף סוגה מיוחדת זו. (Collectic Jewish Ephemera). פרופ' שלום צבר בהרצאתו המעניינת העניק נופך מדעי למושג. חלק מהרצאות כנס עלו ליוטוב. המעוניין לצפות בהרצאה באנגלית יראה זאת כאן http://www.youtube.com/watch?v=9Y9cyuWfFpU&list=PLFD8C05F3FA2AE9A7&index=8&feature=plpp_video. המעוניין בתרגום סימולטני לעברית יכתוב אלי ואשלח לו.

בספריה תורנית אנחנו מתמודדים בסוג דומה של אפמרה. כוונתי לפרסומים המחולקים בבתי כנסת. במיוחד אנחנו מכירים את דפי פרשת השבוע המחולקים חנם בבתי הכנסת מידי שבת, ובדרך כלל מוצאים את מקומם בקופסת הגניזה המקומית במוצאי שבת. ישנם מאות רבות של דפי פרשת שבוע היוצאים לאור בישראל ובתפוצות. חלקם מופצים בקרב קהל רחב וחלקם שכוונתיים או משפחתיים. חלקם מיוצרים במוסדות חינוך ושיבות לתצרוכת פנים וחלקם מייצגים חצרות חסידיים וככאלה משווקים לאנשי שלומם. האם ישנה חשיבות לכלל הדפים האלו?

התשובה: כן!

המצוי בין כל אותם דפים יודע כי עצם ריבוי הדפים הוא עצמו בעל ערך, כמייצג את שלל הדעות והגוונים בעם ישראל. לעיתים פולמוסים עונתיים מוצאים את דרכם אף לבמות אלו.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/08/d79bd7aad7a8-\(d79ed79cd795d79bd794.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/08/d79bd7aad7a8-(d79ed79cd795d79bd794.jpg)

האם עלינו לאסוף זאת?

לצערי התשובה: לא!

אין לנו משאבים לאסוף, לקטלג ולהנגיש לקהל. האם אין לנו "כאב ראש" מבלעדי כל זה?

דוגמא לדבר מנסיוני האישי כמנהל ספריית הרמב"ם. לפני מספר חודשים הביא לי יהודי יקר מבני ברק **אחד עשר** ארגזים מלאים במאות דפי פרשת שבוע שאסף במשך **שנתיים** מבתי כנסת בעירו. הדפים ארוזים בצפיפות ובדוחק רב בתוך שקיות. כל שקית מכילה דפים של שבת אחת. בשבילו היתה זו עבודת קודש שבועית לעבור בכל בתי הכנסת ולאסוף מכל טוב. לבסוף הגיע

למסקנה שזה "גדול" עליו והחליט להעביר אלינו את כל הדפים שאסף.

האם אני כספרן אמור לפרק את השקיות ולאסוף את הדפים מחדש לפי סווג של כותרת (ולא לפי שבת שבהם נלקטו)? האם אוכל להתפנות לזה? וגם אז יהיו לנו דפים של שנתיים בלבד, ומה קודם ומה אחר כך?

מתברר שגם בספריה הלאומית "הרימו ידיים". ד"ר חזי עמיאור, "אוצר ישראל" בספריה הלאומית, אמר בהרצאתו [בעברית!] בכנס הנ"ל, שנוכח שטפון הדפים שומרים הם בספריה הלאומית רק אוסף מדגמי ומייצג של דפי פרשת שבוע. על זה נאמר: "אם בארזים נפלה שלהבת, מה יגידו אזובי הקיר?"

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/08/d790d794d79c-d79ed795d7a2d793.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתכוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג [ephmera](#), אוצרי אוספים יהודיים, אפמרה, ד"ר חזי עמיאור, דפי פרשת שבוע, פרופסור שלום צבר | תגובה אחת

טו טו טו רכבת באה ...

יולי 26, 2012 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

טו טו טו רכבת באה...

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d7a8d79bd791d7aa1.jpg>)

בטור הדו-שבועי שלי בעלון "שבת בשבתו כתבתי על "הרכבת" מנקודת מבט יהודית.

הרכבות חוללו מהפך של ממש בכל עולם התעבורה. עד המצאת הרכבת (במחצית המאה ה-19 למנינם) נסעו בעגלות וסוסים. הרכבת אפשרה נסיעה מהירה ובטוחה למרחקים עצומים. מהפכת התחבורה היא מקבילה למהפכה התעשייתית ואינה נופלת ממנה בחשיבותה.

ברשימתי התייחסתי לספרון שפירסם רב באחת העיירות בליטא לפני יותר ממאה שנה וייועד לנוסעי הרכבות. המחבר מוצא בחידושי הרכבת מסרים רוחניים. כך נלמד הערכת זמן מהדיוק של הרכבת, נדע לעמוד על מהותם של החיים מחלופי הרכבות זו מול זו או נלמד על חשיבות הציות ממודעות "אסור לעשן" המפוזרות בקרונות וכולן נשמעין להם.

מעניין שגם תופעות שליליות כדוגמת הכייסים והטרמפיסטים (ללא כרטיס) מהווים מסר עקיף בעבודת ה'.

הספרון נדפס במספר מהדורות ובשלש שפות: עברית, יידיש ואשכנזית ושלושתן נמצאות בספריית הרמב"ם.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d7aad7a4d79cd7aa-d794d793d7a8d79a1.jpg>)

עותק ספריית הרמב"ם עם הקדשת המו"ל, נכד המחבר

לתועלת הרבים סרקתי את פרקי המוסר לקובץ אחד, להנאתכם ולאוילפנכם!

[נסרקו הכריכה ודף השער (מוקטנים) ועמודי פרקי המוסר]

ראו נא קישורית:

ספר תפלת הדרך, ונלוה אליו איזו פרקים בדברי מוסר השייכים להנוסעים במסילת הברזל, ואשר יקראו בשם ארחות חיים... מאת חיים צבי הירש במוהר"י ברודא... וילנא תרע"ג (1913)

https://docs.google.com/document/d/1cjFFTPFYARltsh0fY8De2aD9XbJ29ykDFv34Nvv_8wI/edit?pli=1

6

עלי ספר

"מוצאיהם למסעיהם"

לפני כמאה וחמישים שנים הוציאה הרכבת מסלול המונעת במנוע קיטור, שנועה על מסילות ברזל ממקום למקום תוך השמעת רעש והוצאת עשן רב. כל סדרי המסעות ממקום למקום עברו תהליך של שינוי. כשנפרשה רשת מסילות הברזל, כל מה שנראה פעם, כשנסעו באמצעות עגלות וסוסים, רחוק ובלתי אפשרי נהפך לקרוב ונוח להנעה. ההתפתחות של המסלול האנשים מהתפתחות הטכנולוגית החדשה היתה גדולה, כולם דברו אודותיה.

באותן שנים חי בליטא

הרב חיים צבי הירש

ברודא (תקצ"ט-תרע"א,

1838-1910). הוא הסיק

שמונה עשרה (18) תובנות

רוחניות-מוסריות שיהודי

יכול ללמוד מהתבוננות

ברכבת ותהליכותיה. הרב

חיים צבי הירש ברודא

סבר שאפשר גם להפיק

רווחים רוחניים מהחידוש

בעולם המעשי ולכן הוציא

לאור ספר מיוחד, בגודל

מהדורת כיס, ובו תפלת

הדרך ונלוה אליו פרקים

בדברי מוסר השייכים

לנוסעים במסילת הברזל.

הספר זכה להצלחה ונדפס

במספר מהדורות ובשלוש

שפות: עברית, אשכנזית

ויידיש.

לשונו של החיבור מליצית, כמקובל בספרי התקופה. לפניכם ציטטות מתוך ספר זה, קטן הכמות ורב האיכות.

"זריזין מקדימים למצוות"

הלא תדע לך אחי כי זמני הנסיעה הזאת לא ישנו את תפקידם כפעם בפעם, ועל לוחי הקירות בית התחנה מזה ומזה כתובים באר היטב מוצאיהם למסעיהם, גם השעה גם הרגע מקרוב ומרחוק – והמכונה ומרכבותיה לא יאחרו פעמיהם מבוא, כי לא יעזבו ולא יעזו, לא יעצרו הנשם והשכל... בכל זאת תראה כי בעת נסיעתך תחיש מעשיך לבוא בעוד מועד, מיראתך פן תאחר זמן המוגבל, ובזריזות תבוא לבית התחנה... ואם על ידי מקרה אחרת את הזמן, והמכונה ומרכבותיה חלפו הלכו למו, איך יצר לבך ובפחי נפש תשוב לביתך, ומעתה ראה דרכיך נחסם, אם ככה אתה עושה למסיעותיך הקטנות... אם כן אפוא איך נחוץ לך הזריזות בעניני התורה והמצוה...

"ימינו כצל עובר"

לרל הצירים אשר לפנינו נקח למשל ומליצה הנסיעה היותר מהירה, והוא בשבת לבטח בתוך המרכבה והנה תשמע קול שריקות המכונה

אבישי אלבוים מנהל ספריית הרמב"ם (בית אריאלה), תל אביב

המבשר ואומר, כי רעותה באה למולה, ובעוד אשר תחשיב בה, ואולי תחפץ להתבונן בה ובאנשיה בעד החלון, והנה המרכבות נפגשו יחדיו, לא תוכל עין לראות אותה והיושבים בה, בלתי אם להט המרכבות המתהפכות, וכמראה הבזק – ותעבור והנה איננה... ואתה בן אדם קצר הימים, לצורך הזה נמשלו ימי חיך נדמו, באשר העבר וההווה יקלעוך זה לזה במהירות נפלאה... וביום פקודתך והנה כל ימי שני חיך, כהמרכבה העוברת בצדך. אז תבין הצל אשר עבר לפניך, ותבקשהו ולא תמצאהו...

"מורא שמים כמורא בשר"

בבואך תוך המרכבה והנה כתוב על הרלת והחלונות מלמעלה בשפת המדינה, מינה ומדינה ככתבה וכלשונה, "בלי לעשן" – והוא חוק אחד מחוקי מסילות הברזל... והאיש אשר הסכין בזה יסוג אחור מהמרכבה... למראה הזאת דאבה נפשו מאחינו אלה, המחללים את השבת, נוטעים ביום השבת בעגלות האלו, והציגאר בפייהם ביד רמה, ומה' ומשבת קדשו אינם יראים, ומטעם חוק נתיבות הברזל הם יראים...

"אם יתמהמה חכה לי"

הנה נאמר גם כעת כי כל המסילות החדשות... הן הן תועלת והכנה להצעת אשר יקבץ ה' אותנו לנקבציו... ואז בעתו יחיש ה' לקבצנו יחד, כל ישראל יחדיו, בצבים ובכרכרות של מסילות הברזל אשר בכל מדינה ומדינה... ועל זה נאמר אין לך קץ מגולה מזה, כי כאשר נראה כי נבנתה הארץ לארצה ולרחבה, בכל אלה... הנה אז תדע כי הימים קרובים לבוא וישועתנו מהרה תצמיח, ותודה וברכה לכל הממשלות העוסקות בבנינו של עולם...

בספר התייחסות למנוון רחב של תופעות המייחדות את התנהלות הרכבת והנוסעים בה. בין השאר המחבר מתייחס גם לתופעת הטורפיסטים, אותם נוטעים שעלו ללא תשלום דמי הכרטיס, ומה ראוי ללמוד הימנה לעבודת ה'.

לקבלת חומר תורני מאוצרות ספריית הרמב"ם:
elboim_a@mail.tel-aviv.gov.il

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d79ed7a1d7a2d7991.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחזשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d79ed7a1d7a2d7992.pdf>

פורסם ב-Uncategorized | מתווג הרב חיים צבי הירש ברודא, מוסר, רכבת, תפלת הדרך | 2 תגובות

המרגל האחרון

יולי 17, 2012 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

המרגל האחרון

מה ניתן ללמוד מספרו של המרגל ד"ר מרקוס קלינברג?

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d79ed7a8d792d79c1.jpg>)

המרגל האחרון: מרקוס קלינברג. [אוטוביוגרפיה]. תל אביב. ספריית מעריב. תשס"ז 2007

אני פורע כאן חוב ישן. באחת הרשימות הראשונות שפרסמתי בבלוגי (בואו של צדיק, מאי 2011

<http://amhasefer.wordpress.com/2011/05/25/%D7%91%D7%95%D7%90%D7%95-%D7%A9%D7%9C->

<http://amhasefer.wordpress.com/2011/05/25/%D7%91%D7%95%D7%90%D7%95-%D7%A9%D7%9C->

צפויות. וכך סיימתי את רשימתי :

ברשימות הבאות אני מקווה להביא בפניכם דוגמאות נוספות ל"פנינים" שכאלו. והנה לפניכם "קדימון" לרשימה הבאה.

מי היה מעלה בדעתו למצוא תיאור מרתק על ביתו ואורח חייו של צדיק בגליציה דווקא בספרו של המרגל מרקוס קלינברג

("המרגל האחרון". תל אביב תשס"ז 2007). מתברר שמרקוס (הוא מרדכי) היה נכדו של הרב משה חיים קלינברג

http://horabis.blogspot.com/2007/10/blog-post_03.html, הרב מקשוויצה. רב מפורסם, שהיה בנם של

אדמו"רים ונכדו של הרב הקדוש ר' יצחק אייזיק מקומרנה. אותו מרקוס גדל כילד אצל סבו והוא אף הקדיש לו פרק

בזכרונותיו. נשאר זאת לרשימה הבאה.

אתמול גלשתי לפורום "משפחות סופרים" באתר "אוצר החכמה". שם נפתחה קבוצת דיון בנושא: רבנים שנהגו להתפלל ביחידות

<http://www.otzar.org/forums/viewtopic.php?f=19&t=10464>, ובקשו מידע על רבנים שהעדיפו להתפלל ביחידות

בביתם ונמנעו ללכת לבית הכנסת ולהשתתף בתפילות עם הציבור. כמובן, מדובר ביוצאי דופן, שהרי מעלת התפילה במניין ובבית

הכנסת ידועה לכל.

נזכרתי אז בחובי הישן ובספרו של מרקוס קלינברג.

מי היה האיש?

מרקוס קלינברג היה מרגל ישראלי שהעביר מידע סודי לרוסיה. במסגרת עבודתו כסגן מנהל המכון הביולוגי בנס ציונה נחשף

לסודות כמוסים, אותם העביר למפעיליו במשך עשרות שנים. הוא היה קומוניסט בהשקפותיו ופעל, לדבריו, ממניעים אידיאולוגיים.

משפטו התקיים בדלתיים סגורות והוא חי עשרות שנים בכלא בזהות שאולה. בגיל שמונים השתחרר מהכלא לאחר שנטען כי מצבו

הבריאותי התדרדר עד כדי סכנה לחייו. אחד מתנאי השחרור היה כי יסתובב עם מלווה לכל מקום. כך הגיע הוא לספריית "בית

אריאלה" והיה מבקר קבוע במחלקת העיתונות.

לימים הפליג למדינת הים, לצרפת, והאריך ימים, בניגוד לתחזיות הרופאים. שם כתב את ספרו האוטוביוגרפי ובו מגולל הוא את

סיפורו האישי: כיצד ילד יהודי, צאצא למשפחה מיוחסת בישראל, נתפס לקומוניזם והגיע למעמד המפוקפק של מרגל בכיר.

זכרונותיו של מרקוס מפליגים אחורה לימי ילדותו. כאשר אביו חלה ואושפז בבית חולים בוינה, הועבר מרקוס (מרדכי) הצעיר

לחזקת סבו. תיאור חי של פרק חייו זה מופיע בספרו בפרק 2: הרב משה חיים קלינברג (עמ' 27-52).

ברשותכם אביא צילום של שני קטעים:

הראשון, עוסק בסדר יומו ובמקום תפילתו של סבו ביום-יום.

השני, מתאר את סבו בשבתות וחגים.

הקשר שלי עם סבא לא היה אינטנסיבי במיוחד. אני הייתי ילד שהדורות גידלו, והוא היה רב חכם שעסוק בענייני קודש. עיקר המגע היומיומי איתו היה בבקרים. הוא היה מתעורר מאוד מוקדם, כמו אבי, אומר את הברכות, שותה כוס חלב ויוצא להאכיל את התרנגולות שלו בחצר ולהשקות את הגינה. אחר כך היה יושב ללמוד ולכתוב עד שבני הבית האחרים התעוררו. את תפילת שחרית היה מתפלל רק בשעה 12:00 בצהריים, ביחידות. גם בימי שני וחמישי, שבהם נהוג לקרוא בתורה. לבית הכנסת היה מגיע לתפילות ביום שישי בערב ובשבתות, אבל את תפילת שחרית עד לקריאת שמע היה עושה בבית. אחר כך היה הולך לבית הכנסת, ומגיע בדיוק כאשר החזן פותח בקריאת "שמע ישראל". אין לי מושג מה היה מקורו של נוהג זה של סבי.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d79ed7a8d792d79c51.jpg>)

אני יודע אם נוהגיו של סבי באו לו מאביו או מדורות קדומים עוד יותר, אך הם היו נוהגים מיוחדים שלא הכרתי מרבנים ואדמו"רים אחרים, ומאוד אהבתי אותם. כך, למשל, נהג לחזור הביתה מתפילת יום שישי בבית הכנסת בשירה; את הקידוש היה עורך ליד י"ב חלות, שהדורות אפו עבור שלוש ארוחות והיו מסודרות בארבעה סגולים ומכוסות במפה. הבנתי ממנו שהנהיג את הנוהג הזה לפי שהיה נהוג כך בבית המקדש. עוד נוהג יוצא מן הכלל היה, שאת הקידוש בשבתות ובחגים ערך כשהוא עטוף בטלית עם עטרת כסף מהודרת, ואת היין לקידוש לגם מכוס כסף גדולה. לסבא היו גם כלי אוכל משלו, שבהם היה אוכל בכל הימים, ובגדים מיוחדים מאוד לחגים ומועדים. כך, למשל, ליל הסדר בביתנו היה למעין אגדה: סבא היה לובש בגד משי צבעוני עטור פרחים וחובש על ראשו כיפת כסף. לכולם היה נדמה שהבית, בית מלכות הוא.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d79ed7a8d792d79c3d790.jpg>)

פורסם ב Uncategorized | מתווג המרגל האחרון, הרב משה חיים קלינברג, להתפלל ביחידות, מרקוס קלינברג, משפחות סופרים, רבנים | השארת תגובה

א

יולי 10, 2012 מאת amhasefer

קוראים וותיקים

(מדור מיוחד לזכרם של קוראים נאמנים)

לדמותו המיוחדת של יוסף בן יוסף ז"ל

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d7aad79ed795d7a0d795d7aa-d7a0d795d79f-\(d798d7a8d799d792.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d7aad79ed795d7a0d795d7aa-d7a0d795d79f-(d798d7a8d799d792.jpg)
 נון טריג [נקודת טריגולציה]

רובם המוחלט של קוראי מדור זה לא נתקלו מימיהם ב"נון טריג" ולא מבינים מה לזה ולספרייה. אך מאחורי "נון טריג" שכזה עומד סיפור אהבתנו המשותפת של יוסף בן יוסף ואנכי לארץ ישראל ולנופיה. בעיני ההדיוט שלי, "נון טריג" הוא בסך הכל בורג בקוטר של כעשרה ס"מ התקוע בתוך סלע. בשביל המודד המקצועי, נקודת טריג הינה נקודת גובה שנמדדה וסומנה בשטח לצורך שרטוט מפות טופוגרפיות של פני השטח. בפסגתו של הגבוה בהרי כל איזור ואיזור נקבעה נקודת הטריג עוד בתקופת המנדט הבריטי שאנשיו ערכו מיפוי של כל ארץ ישראל.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d799d795d7a1d7a3-d791d79f-\(d799d795d7a1d7a3-d796d79c-1.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d799d795d7a1d7a3-d791d79f-(d799d795d7a1d7a3-d796d79c-1.jpg)

יוסף בן יוסף נולד בשנת תרפ"ג (1923), בתל אביב. אביו ניהל שנים רבות את בית הספר "הכרמל" במרכז תל אביב. היה מוותיקי המודדים בארץ (תעודת מודד מספר 004) ומדד אותה ברגליו לאורכה ולרוחבה עוד בימי המנדט הבריטי, במסגרת טיולי חבורת המשוטטים

[%AA_%D7%9E%D7%A9%D7%95%D7%98%D7%98%D7%99%D7%9D_%D7%90%D7%A8%D7%A5-\)\(%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%AA](#)
 הרבות כמוודד.

אהבת הארץ הביאה אותו למחקריו הפרטיים על גובה מפלס המים בימת החולה ז"ל ובים המלח, כפי שנמדדו על ידי חוקרי ארץ ישראל במאה התשע עשרה. לצורך איסוף נתונים למחקריו אף ביקר בספריית הרמב"ם. אם תשאלו מה לספריה תורנית כספריית הרמב"ם ול"ארכיאולוגיה ימית"? מסתבר שבין אוצרות הספריה שמורים אוספי ספרים בשפה הגרמנית שהתקבלו כאן עם עליית היקים לתל אביב וביניהם אף ספרים נדירים מאד שפרסמו משלחות חקר של ארץ ישראל במחצית השניה של המאה התשע עשרה ואילך. הספרים מתועדים בקטלוג הידני הישן שלנו ויוסף ידע על קיומם. במהלך ביקוריו התכופים נוצרה ידידות בינינו, ושמחתי תמיד לראותו.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d7aad79ed795d7a0d7aa-d7a0d795d7a3-\(d7a9d79cd7991.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/d7aad79ed795d7a0d7aa-d7a0d795d7a3-(d7a9d79cd7991.jpg)

תמונת הנוף המקסימה הזאת צולמה מול ביתי. כן, פשוט מעבר למדרכה. אני גר בפדואל, מקום עם נוף מדהים. היישוב שוכן על כיפה טבעית ומסביב 360 מעלות של ראות למרחוק. יום אחד, יוסף בן יוסף מביא לי צילום מפה טופוגרפית ישנה של איזור פדואל. המפה נערכה בתחילת שנות המנדט הבריטי (סביבות 1920) במסגרת מבצע מיפוי הארץ שנעשה על ידי מחלקת המיפוי הממשלתית הבריטית. על המפה חתום (בטביעת אצבע) המוכתר של כפר א-דיק (שכננו). על המפה מסומנות שתי נקודות נון טריג. (במאמר מוסגר: יוסף העריץ את האימפריה הבריטית על הסדר המופתי ושיטת העבודה המסודרת, שהניחה את התשתית לכל מה שנעשה בארץ לאחריה). יוסף האיץ בי שוב ושוב לחפש אותם. עשיתי סיורים רבים בסביבת היישוב ולא מצאתי. כמעט שהתייאשתי. עד שיום בהיר אחד נתקלתי ב"נון טריג". צילמתי אותו (מופיע בראש הרשימה) והראיתי את הצילום ליוסף.

יוסף נפטר לפני כחצי שנה והשאיר אחריו ספריה עשירה בעיקר בתחומים שעניינו אותו: ארץ ישראל, אסטרונומיה, מדידות ומפות. עוד בחייו הביע יוסף את הסכמתו להעביר חלק מספרייתו למדרשה חדשה לטיולים והכרת הארץ בארץ בנימין. בתי משואה, בעזרת בני משפחתו הקרובה של יוסף, עיצבה את 'תו ספר' שילווה את ספריו, באשר ילכו. על התו מופיע צילום מצילומי של יוסף בן יוסף, כנראה משנות החמישים, בפניה נדחת של ארצנו, אי שם בערבות הנגב.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/07/2-d7aad795-d7a1d7a4d7a8-d79ed7aad795d7a7d79f.jpg>)
[ex-libris] תו ספר

יוסף בן יוסף נפטר ערירי. קבלתי על עצמי – בנוסף לבן משפחה – לומר עליו קדיש בכל יום לזכרו של איש יקר.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים ללא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו (<mailto:rambam1@gmail.com>) (rambam1@gmail.com)

פורסם ב- [Uncategorized](#) | מתויג 10550853, [ex-libris](#), [בית אריאלה](#), [יוסף בן יוסף](#), [מודד](#), [גון טריג](#), [ספריית הרמב"ם](#), [קבר ש"ך](#), [תו ספר](#) | [השארית תגובה](#)

שמחת חתונה בחצרות אדמו"רים

יוני 17, 2012 מאת [amhasefer](#)

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d7a6d79cd79d31.jpg>)

מעטפת גליון מיוחד של "קול מחזיקי הדת". כ"ח מנ"א תשנ"ג (1993). צילום חתונת בנו יחידו של האדמו"ר מבלז

שמחת חתונה בחצרות אדמו"רים

תערוכה חדשה בספריית הרמב"ם

במה שונה חתונה של אדמו"ר חסידי מחתונה רגילה וסטנדרטית?

חתונת בנו או בתו של האדמו"ר הוא אירוע מכונן בעולם החסידות. כששתי חצרות אדמו"רים משתדכות יחד השמחה כפולה ומכופלת. ידועות לנו חתונות מפורסמות (<https://docs.google.com/document/d/1u9eQ2Xf3MOhLX0iRDY-/9B7wRlfzFAxuDGXtt4SCx8mY/edit>) בהסטוריה הקרובה והרחוקה של החסידות. טבעי וברור הוא, שכל החסידים רוצים להשתתף בשמחה – משום כך החתונה הופכת להפקה רבת משתתפים ובסדרי גודל ענקיים. בתערוכה החדשה בספריית הרמב"ם (בית אריאלה) על "שמחת חתונה בחצרות אדמו"רים" אנחנו משלבים סרטון, תמונות והזמנות מקוריות לחתונת אדמו"רים.

א. סרטון שצולם בשנת תרצ"ג (1933) על ידי צוות אמריקאי שנשלח לצלם חיי חקלאים יהודים בקרפטים. הם נקלעו במקרה ל"חתונת השנה", הלוא היא חתונת בתו היחידה של האדמו"ר ממונקטש, הרב חיים אליעזר שפירא עם ברוך יהושע ירחמיאל רבינוביץ (הזמנה לחתונה בחסידות מודז'ין). בסרטון ניתן לצפות בהמונים שנדחקו לראות את החתן ואת המחותנים בבואם לחתונה. הסרטון ניתן לצפייה גם ברשת (http://www.youtube.com/watch?v=m1zicG4tMDo&feature=results_main&playnext=1&list=PL7713D2FE05CA3008)

ב. תמונות שנקלטו בעין מצלמתו של זאב (וילהלם) אלכסנדרוביץ' במהלך חתונת בתו של האדמו"ר מאבוב, ר' בן ציון הלברשטם, בשנת תרצ"א (1931). החסידים הופיעו בתחפושות מקוריות כחלק משמחת החתונה. בין הצילומים גם תחפושות של קצינים פולניים ומהרג'ה הודי! צילומים אלו הוצגו בשעתו בעיתון האידי הנפוץ פארוורט (Forward).

ג. עשרים וחמש הזמנות של אדמו"רים וצאצאיהם לחתונת ילדיהם. ההזמנות נלקטו מאוסף חוקר החסידות הרב ד"ר יצחק אלפסי. ההזמנות לחתונה מצטיינות באריכותן ומכילות טקסט רב. דוגמאות מאוסף ההזמנות המוצגות בתערוכה מופיעות בסוף הרשימה. כדאי לשים לב לדגשים הבאים:

1. ייחוס אבות. לרוב האדמו"רות עוברת בירושה מאב לבן (או לחתן). כך שכל האדמו"רים כיום הם צאצאים של דורות אדמו"רים שקדמו להם. ישנה חשיבות רבה לייחוס בעת מעשה השידוכים ולכן ראוי להזכירו בהזמנה. זאת ועוד, לפי המקובל במסורת החסידית גם האבות, מנוחתם עדן, באים להשתתף בשמחה.

2. האדמו"ר הינו דמות רוחנית, המשפיעה קדושה לקהל חסידיו. משום כך בהזמנות נדפסו דברי ברכה או איחולים של בעל השמחה – האדמו"ר – לכל אורחיו.

3. תופעה של הזכרת נשים בהזמנות. מקום של כבוד ניתן ל"רבנית" – אשתו של האדמו"ר הקודם שנפטר.

ההזמנות משובצות בראשי תיבות מרובים. לפיכך מצורף לוח של ראשי תיבות המצויים בהזמנות, לתועלת הציבור הרחב, שאינו מצוי ברזי הלשון החסידית:

אבוה"ק – אבותינו הקדושים, אדמו"ר – אדוננו, מורנו ורבנו, א"ח – אשת חבר, בגו"ר – בגוף ורוח, בהגה"צ – בן הגאון הצדיק, בנש"ק – בנם של קדושים, בשעטו"מ – בשעה טובה ומוצלחת, בתוי"ש – בתורה ויראת שמים, הרה"ח – הרב החסיד, זצלה"ה – זכר צדיק לברכה לחיי העולם הבא, פאמ"ק – פאר מקדושים

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-\(d7a1d79cd795d7a0d799d79d.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-(d7a1d79cd795d7a0d799d79d.jpg)

הזמנה לחתונת בחסידות סלונים

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-\(d7a0d793d791d795d7a8d7a0d790.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-(d7a0d793d791d795d7a8d7a0d790.jpg)
הזמנה לחתונה בחסידות נדבורנא-רצפרט

<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-d7a7d79cd799d7912.jpg>
הזמנה לחתונה בחסידות קאליב

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-\(d79ed795d793d796d799d7a54.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/06/d797d7aad795d7a0d7aa-(d79ed795d793d796d799d7a54.jpg)

הזמנה לחתונה בחסידות מודז'יץ

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו <mailto:rambam1@gmail.com> (rambam1@gmail.com)

פורסם בUncategorized | מתויג אדמו"ר, הזמנות לחתונה, הרב ד"ר יצחק אלפסי, הרב חיים אלעזר שפירא, זאב (וילהלם) אלכסנדרוביץ', חסידות, חסידות מודז'יץ', חסידות נדבורנא, חסידות סלונים, חסידת קאליב, חתונה, מונקטץ, מונקטש | השארת תגובה

אבי הישיבות

יוני 3, 2012 מאת [amhasefer](#)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-\(d794d799d7a9d799d791d795d7aa11.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-(d794d799d7a9d799d791d795d7aa11.jpg)

בס"ד

"אבי הישיבות".

לאחרונה התקבל בספריה הספר הבא:

מחבר:	אליאד, דב בן דוד צבי (iela2.tau.ac.il/F/3A763TP1DP46KEPXP4O44AH5LSD75SJ1X2MBKUXVP2EHAGMRDK-69103?func=full-set-set&set_number=001798&set_entry=000001&format=999)
כותר:	אבי הישיבות : תולדות חייו ומשנתו של... רבנו חיים, מוולוז'ין, ראש תלמידי הגר"א ומייסד ישיבת וולוז'ין ; סיפור ישיבת וולוז'ין אם הישיבות/ מאת דב בהגה"צ דוד צבי אליאד. (iela2.tau.ac.il/F/3A763TP1DP46KEPXP4O44AH5LSD75SJ1X2MBKUXVP2EHAGMRDK-69103?func=full-set-set&set_number=001798&set_entry=000001&format=999)
מהדורה:	מהדורה מורחבת ומשוכללת
הוצאה:	ירושלים : מכון "מורשת הישיבות", תשע"ב.
תיאור:	719 ע' : איורים, פורט', פקס".

כתיבה ביוגרפיה מפורטת של דמות היסטורית אינה מלאכה קלה.

הספר עב הכרס "אבי הישיבות" על ר' חיים וולוז'ין, תלמידו הגדול של הגאון מוילנה ו"אבי הישיבות" יצא במהדורה ראשונה לפני כעשרים שנה וכעת זכה למהדורה שניה "מורחבת ומשוכללת". המחבר, ר' דוב אליאד אף מציין בהקדמתו כי הספר נכתב באיחור של מאה ושבעים שנה (מהדורה ראשונה, ומאה תשעים במהדורה הנוכחית). למרות מרחק הזמן מצליח המחבר להחיות את דמותו של ר' חיים ולספר את סיפור חייו בשלל גוונים.

מהדורה חדשה זו איננה צילום של מהדורה קמא, כמקובל היום בשוק הספרים. כאן ישנה עריכה חדשה. שונה סדר הפרקים ונוסח הספר מחדש.

אני מבקש לעמוד על הבדל קל שמצאתי, ולדבר בשבחו של המחבר שתיקן מה שראוי היה.

בפירוש לפרקי אבות בשם "לזכר לישראל" (דפוס וילנה והורדנה, תקצ"ד 1834) לר' יחיאל מיכל בן צבי הירש מנישחיוז, מובא סיפור על ר' חיים וולוז'ין, תלמידו הגדול של הגאון מוילנה. הסיפור הוא עדות מכלי ראשון. ר' יחיאל מיכל היה אחד מהתלמידים הראשונים בישיבה שייסד ר' חיים וזכה לצקת מים על ידי רבו במשך שבע שנים.

[לדמותו של ר' יחיאל מיכל מנישחיוז ראה : יצחק ריבקינד. ראש ישיבה אלמוני בוולוז'ין. בתוך ספר טורוב. בוסטון תרצ"ה
(https://docs.google.com/document/d/11RIJp_DLs2BzzpFRyIo-gRObwq1mERh1SbFnqBy51mg/edit)

הרקע לסיפור הוא שידוך לבתו של ר' חיים שמתעכב בגלל שלא יושרו כל ההדורים בפגישה מוקדמת בין המחותנים. היות ומשפחת החתן גרה בזעלווע, שהיא עיירה בריחוק מקום לוולוז'ין, מקום מושבו, מבקש ר' חיים מאשתו הרבנית, כשהיא נוסעת ליריד הקרוב בענייני מסחר, שתואיל לסור ולהיכנס למחותנים המיועדים ולנסות להגיע לעמק השווה כדי לגמור את השידוך לטובה. כאמור ר' חיים נשאר באותה העת מוולוז'ין וכמובן בתנאים של הימים ההם לא היה לו מושג מה קורה עם רעיתו בעת נסיעתה: היכן היא ומה מעשיה בכל זמן נתון. והנה הפלא ופלא ברגע מסויים אמר ר' חיים לתלמידים כי מגיע לו מזל טוב על השידוך לבתו. בלשונו המקורית: "שמעתי ממורי הרב הגאון מוהר"ח מוולאזין, שאמר כשעשה שידוך עם בתו ולא גמר השידוך בוולאזין מצד השוואה אלא הרבנית גמרה בזעלווע, ובהיותו בוולאזין אמר: ידעתי שבשעה זו נגמר השידוך בזעלווע, וכתב השעה וכן היה!"

כששאלו את ר' חיים מניין ידע בוודאות גמורה לכוון את השעה שהורמו כוסיות לחיים ונסגר השידוך בריחוק מקום ממנו. השיב להם שידע זאת על פי המשנה בפרקי אבות: "בטל רצונך מפני רצונו, כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך". כיון שר' חיים הסכים באותו רגע לבטל רצונו, להתפשר עם הצד השני בדרישותיו, אז ידע שבוודאי נתהפך גם רצון מחותנו לעשות כרצונו, וכך אכן היה באותו רגע.

ומסיים תלמידו ר' יחיאל מיכל, שכך אמר להם ר' חיים: "שזה הוא עצה טובה לכל אדם".

ועכשיו להבדל בין שני נוסחאות הסיפור במהדורות השונות. הבדל קטן אך בעל משמעות לאניני דעת.

השאלה היא על מי נאמר "בטל רצונך מפני רצונו"?

א. לקב"ה.

ב. האדם שכנגדך.

כלומר, האם יש כאן נוהל "בין אדם למקום" או "בין אדם לחברו"?

בנוסח המהדורה הישנה התשובה היא א. לקב"ה.

בנוסח המהדורה החדשה התשובה היא ב. האדם שכנגדך.

ראו נא סריקות העמודים הרלוונטיים עם הגדלה וסימון של הפסקה המתאימה.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-d794d799d7a9d799d791d7958.jpg>

ר' חיים עצמו טען כי משנה מפורשת היא באבות (פ"ב מ"ד): "בטל רצונך מפני רצונו. כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך". כל זמן שהיתה דעתי כרוכה רק אחרי רבי הלל, ורציתי בו בכל מאודי כחתן לבתי, לא יכולתי לבטל רצון מחותני המנוגדת לדעתי, והם מיאנו כשידוך. בו ברגע שבטלתי רצוני האישי מפני רצון הסתחתן וקבעתי בלבי שאיני נקשר אך בבחור זה בלבד, ידעתי בוודאות שאף רצון מחותני התהפך בו בזמן לעשות רצוני.

[\(\(http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-d794d799d7a9d799d791d795d7908.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-d794d799d7a9d799d791d795d7908.jpg)

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-d794d799d7a9d799d791d795d7aa5.jpg>

דיוקן של מאמין
233
מיאנו כשידוך. בו ברגע שבטלתי רצוני האישי מפני רצון הבורא וקבעתי בלבי שאיני נקשר אך בבחור זה בלבד, ידעתי בוודאות שאף רצון מחותני התהפך בו בזמן לעשות רצוני.

[\(\(http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-d794d799d7a9d799d791d795d7aad7905.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d790d791d799-d794d799d7a9d799d791d795d7aad7905.jpg)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג אבי הישיבות, דב אליאזר, היסטורגפיה חרדית, הרב חיים מוולוז'ין, חיאל מיכל בן צבי הירש מנישחין, לזכר ישראל, פרקי אבות | תגובה אחת

מה קרה בהלוויית הרב אליהו קלצקין ?

מאי 14, 2012 מאת [amhasefer](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d7a7d79cd7a6d7a7d799d79f-d7aad79ed795d7a0d7941.jpg)

בס"ד. אייר תשע"ב

<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d7a7d79cd7a6d7a7d799d79f-d7aad79ed795d7a0d7941.jpg>

בעלון החודשי "מגד ירחים" היוצא על ידי בית הרב קוק פרסמתי רשימה על הרב אליהו קלצקין זצ"ל, אב"ד לובלין ומגאוני ישראל. בסופו הבאתי את הסיפור כיצד מנעו מהרב קוק ורבנים נוספים להספיד את הרב אליהו קלצקין בעת מסע ההלוויה שזכר ידוע לקוראינו נפטר בירושלים בשבוע שעבר מי שהיה רב בלובלין הרב הגאון ר' אלי' קלצקין ז"ל. והנה מה שמסופר במכתב בירושלים (תרצ"ב 1932) :

בבטאונה המרכזי של "אגודת ישראל" בפולין פורסמה תחת הכותרת "תלמיד חכם שלא נספד כהלכה" הרשימה הבאה:

"... בדבר שעורריה חדשה, שהטילה קבוצת של צעירים מחוסרי אחריות והביאו לידי בזיון המת, לעלבונם של תלמידי חכמים גדולים ולעלבונם של היהדות הדתית, מבלי לדבר על אש המחלוקת המתלהבת ע"י מעשים כאלה... העובדא היא כדלקמן: כפי שכבר ידוע לקוראינו נפטר בירושלים בשבוע שעבר מי שהיה רב בלובלין הרב הגאון ר' אלי' קלצקין ז"ל. והנה מה שמסופר במכתב הפרטי שקבלנו:

אל ההלוויה באו גדולי הרבנים ותלמידי החכמים. ההלוויה יצאה מבית החולים ולפי התוכנית עומדים היו להביא את המטה אל חצר הת"ת "עץ חיים" ששם אמרו לערוך את ההספדים. וכך היה. בשעה שההלוויה התקרבה לחצר "עץ חיים" נכנסו חשובי הרבנים אל החצר בכדי להספיד שם את הנפטר הגדול. בין הרבנים היו: הרב קוק, הרב משה מרדכי עפשטיין ר"מ בישיבת סלבודקה, הרב איסר זלמן מלצר, הרב יעקבמשה חרל"פ, הרב ליב חסמן, מנהל ישיבת חברון, הרב אהרנזון ואחרים. והנה מספר הצעירים הללו, שרוצים כנראה דוקא במחלוקת בין היהודים החרדים בירושלים, בראותם שמתכוננים להספידה את הנפטר **עמדו וחטפו את המטה, לא נתנו להכנס לחצר "עץ חיים" ויטלטלוה הלאה.** עשה עשו את הדבר הזה כדי שהרב קוק לא ישא מספד. מובן שהמעשה הקים מהומה גדולה. הרבנים הנוכחים נתרגשו באופן יוצא מן הכלל וכל הקהל יצא ממש מכליו לרגלי ביזיון המת שלא נשמע כמותו, שמספר צעירים מחוצפים גרמו לו. (ע"פ "התור" שנ' 11 גל' ה' ב' תמוז תרצ"ב)

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d79ed792d79321.jpg>)

סיפור מרגיז כל לב רגיש וחושב.

השבוע ראיתי את תיאור ההלוויה כפי שדווח בעיתון "קול ישראל" של אגודת ישראל הירושלמית מאותם ימים. הפרסום הופיע במדור "בימים ההם" בגיליון "המבשר" (יז אייר תשע"ב). משפט אחד בתוך התיאור הקצר "הקפיץ" אותי.

"הרב טיקונצ'נסקי, מנהל "עץ חיים" אמר לפני הלוויה שהוא אינו רוצה שיכניסו את המיטה למגרש עץ חיים, כי עץ חיים איננה מקום מעמד להספדים".

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d7a7d79cd7a6d7a7d799d79f1-0016.jpg>)

שאלתי את עצמי: מדוע הודגש פרט טפל זה? למי זה חשוב?

לעתים צריך להפעיל חוש בלשי בקריאת דיווחים בעיתונות החרדית, כדי להבין מה נאמר בין השיטין של מה שנכתב.

ברור שכאן ישנה תגובה חרדי-קנאי ירושלים לבזיון החיים והמתים, כפי שקרה בעת מסע ההלוויה.

תגובה מיתממת ונטולת אחריות.

[גם משה זעירא, במאמרו המקיף לתולדות "רבי אליהו קלצקין - אב"ד לובלין" שנדפס בקובץ ישורון טו (תשס"ה) עמ' תשמה-תשצז ממעט לעסוק ב"תקופת ירושלים" של הרב אליהו ומתעלם לחלוטין מתיאור הלווייתו].

אך אל דאגה. הרב קוק הספיד את המנוח, הרב הדגול שעמו עמד בקשרי ידידות שנים רבות.

מארכיון "בית הרב קוק" קבלתי את המסמך הבא: מברק תנחומים מהרב קוק לבנו ד"ר יעקב קלצקין. במברק מספר הרב קוק כי הספיד את הרב קלצקין "בקהל רב אשר נאסף לכבודו הגדול בישיבת מאה שערים".

995

ז
 א"ר
 ב
 לכבוד
 החכם המפורסם מר
 יעקב ד"ר קלאצקין נ"י,
 שלו'.
 א. נ.
 ינחמנו ד' על אבל אביו הנאון זצ"ל, אמש הספרנו אותו
 בקהל רב אשר נאסף לכבודו הגדול כישיבת מאה שערים, יהי זכרו
 ברוך לעד
 תודה רבה בעד ספריו שהואיל בסובו לשלחם אלי,
 ברגשי כבוד והשתתפות כצערו הגדול שהוא צער הכלל כולו
 כל בית ישראל ובירושלים ינוחם,
 י"ח, י"ג, י"ב, י"א, י"ד

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d79ed791d7a8d7a72.jpg>)

פורסם ב3 | Uncategorized תגובות

מנורת המאור

מאי 8, 2012 מאת [amhasefer](#)

עלי ספר – יום העצמאות

עם הוספות

עלי ספר

מנורת המאור - הסמל והספר

בשנת תש"ט התכנסה מועצת המדינה הזמנית לבחירת דגל וסמל למדינה החדשה. לאחר בחינה של מאות הצעות נבחרה המנורה כסמל מדינת ישראל. בכך הושלמה "שיבת המנורה הביתית": מנורת המקדש, שחוקקה על שער הניצחון של טיטוס ברומא, הייתה סמל לכניעתו של עם ישראל למרותה של רומי ותרבותה, מכאן ולהבא תהיה המנורה סמל לעצמאותה הרוחנית והמדינית של מדינת ישראל. אמנם הרב הרצוג הסתייג משימוש בתבליט המנורה שבשער טיטוס, משום שאינו על טהרת הקודש:

"...לא טוב עושה ממשלתנו היום הזה, כשזכינו שוב לאורה של ציון המסומלת במנורה, שהיא מחקה דווקא את תמונת המנורה שבקשת טיטוס, אשר כנראה חלו בה ידי זרים, ושאינה כולה על טהרת הקודש כמו שמוכת מתורת רבינו משה, גאון הגאונים ז"ל, ומשאר מקורות היוצאים מחכמי התורה" (הרב יצחק אייזיק הרצוג, "צורת המנורה שבקשת טיטוס", ספר זכרון לשלמה סאלי מאיר. ירושלים תש"ט. עמ' 98).

המנורה הינה סמל יהודי עתיק וניתן לראות בה את הביטוי המובהק לרוחניות של עם ישראל וחובתו להיות "אור" לאחרים. לפיכך מתאים שספר שנועד להדריך אותנו לחיי מוסר ומידות טובות ייקרא בשם "מנורת המאור". כך הוא שמו של ספר מפורסם שחברו אחד מן הראשונים, ר' יצחק אבוב. הספר מכיל לקט רחב של מאמרי חז"ל באגדה. יש לציין שהמחבר צעד בספרו בעקבות ספר בעל שם זהה "מנורת המאור" (הקדמו), שחברו רבי ישראל אלנקאווה הי"ד (נהרג על קידוש השם בשנת קנ"א 1391). לאחרונה זיכה אותו הרב יוסף אלנקווה, מצאצאי המחבר, בהדפסה חדשה של ספר יקר מציאות זה.

"מנורת המאור" התחבב במהרה על כל שדרות העם ומהדורות רבות נדפסו ממנו. בבתי כנסת תימנים אף קבעו לימוד קבוע בו מידי שבת. דוגמת המנורה שבמקדש עשויה גם "מנורת המאור" של ר"י אבוב. במתכונת של שבעה חלקים המכונים "שבעה נרות". ואלו שמותן: הנר הראשון – שלא לרדוף אחר המותרות. הנר השני – שלא יפעור פיו בדיבור של חטא. הנר השלישי – לקיים המצוות. הנר הרביעי – על ענין לימוד תורה. הנר החמישי – בדרכי התשובה.

הנר השישי – בדרכי שלום ואהבה. הנר השביעי – על ענין הענווה.

חשוב לדעת שישנם קבצי אגדות קדומות שלא הגיעו לידינו כמות שהם ואנחנו מכירים אותם רק על סמך הזכרתם בספרי ליקוטים כדוגמת "מנורת המאור". דוגמא לכך הוא הסיפור המופלא המובא בספרותינו העתיקה לראשונה בשני ספרי "מנורת המאור" הנזכרים (ר"י אבוב הביאו בשם מדרש תנחומא, ואינו נמצא במדרש שלפנינו). הסיפור מספר על מסכת מהתלמוד שהתלבשה בצורת אישה (!) ובאה ללוות תלמיד חכם שהסתלק לבית עולמו.

מעשה בחסיד אחד שהיה מתייחד במקום אחד והיה למד בו במסכת חגיגה, והיה מהפך בה ומהדרה כמה פעמים עד שלמד אותה היטב והיתה שגורה בפיו, ולא היה יודע מסכת אחרת מן התלמוד, והיה שונה בה כל ימיו. כיון שנפטר מן העולם היה בביתו לבדו ולא היה שום אדם יודע פטירתו, באה דמות אשה אחת ועמדה עליו הרימה קולה בבכי ומספד. נתרבה אנחתה וצעקתה עד אשר נתקבצו ההמון, ותאמר להם: ספרו להחסידי הזה, קברוהו וכבדו את ארונו, ותזכו לחיי העוה"ב, שזה כבדני כל ימיו ולא הייתי עזובה ולא שכוחה. מיד נתקבצו כל הנשים וישבו עמה, ועשו עליו מספד גדול ועצום, והאנשים התעסקו בתכריכיו וכל צרכי קבורתו, וקברו אותו בכבוד גדול, ואותה אשה בוכה וצועקת. אמרו לה: מה שמך? אמרה להם: חגיגה שמי. כיון שנקבר אותו חסיד, נעלמה אותה אשה מן העין! מיד ידעו, שמסכת חגיגה היתה, שנראית בצורת אשה, ובאתה בשעת פטירתו לספוד לו ולבכותו ולקברו בכבוד, על שהיה שונה אותה תמיד ושוקד ללמוד בה.

(הנר השלישי, כלל ח (לגמול חסד), ח"ג (הלוות למתים והספד), פרק ה).

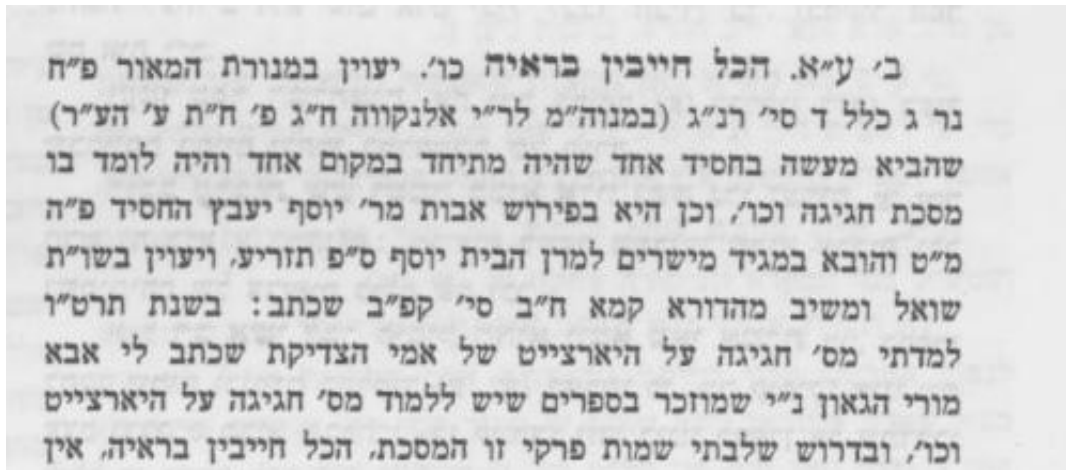
סיפור זה נכתב ב"מנורת המאור", בשביל ללמדנו את מוסר ההשכל שבציורו. "מה חסיד זה שלא למד אלא מסכת אחת בלבד, כך הלמד תורה הרבה על אחת כמה וכמה!"

לקבלת חומר תורני מאוצרות ספריית הרמב"ם:
elboim_a@mail.tel-aviv.gov.il

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d799d795d79d-d794d7a2d7a6d79ed790d795d7aa1.jpg>)

לראשונה התוועדתי לסיפור, על מסכת חגיגה שהופיעה בצורת אישה, בתוך כתבי ה"חפץ חיים", קונטרס "תורת הבית" פרק ששי. סיפור מופלא.

ידידי ר' יוסף לייכטר, המכהן כמקטלג ספרות רבנית בספרייה הלאומית הפנה את תשומת לבי להערתו של הרב ראובן מרגליות זצ"ל בספרו ניצוצי אור ובו מקבילות נוספות לסיפור:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/05/d797d792d799d792d7949.jpg>)

הרב מרגליות מציין לשלשה מקורות:

1. הרב יוסף יעבץ, ממגורשי ספרד, בפירושו למסכת אבות – פרק חמישי משנה יט. "כל מחלוקת שהיא לשם שמים וכו'".

"...והטו אזנכם לאותו מעשה דמסכת חגיגה, והוא כי איש אחד לא היה יודע אלא מסכת חגיגה, והיה חוזר אותה כל ימיו ולא היה פוסק ממנה אפי' שעה קלה אלא עוסק במלאכתו וקורא בפיו, ובשעת פטירתו לא היה אדם בביתו, ושלה השי"ת מלאך בצורת אשה והרימה קול בכיה גדולה אישי אישי, עד שנקבצו כל העם למרירות קולה, ואמר לסם אישי זה שכבדני ולא עזבני כל ימיו כבודוהו וקברוהו בכבוד גדול. והיו אומרים לה מה שמך, אמרה חגיגה, ואחר סתימת הנולל נסתלק מפניהם. ותמהו כל העולם וחקרו על מעשהו, ומצאו שהיה קורא כל ימיו באותה המסכתא..." (תודה למשה, שהעמידני על מקומו. ראו במדור תגובות)

2. הרב יוסף קארו בספרו "מגיד מישרים" (<http://www.hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=33143&st=&pgnum=64>).

"אני המשנה המדברת בפך. אני נשמתא דמשנה, דאנא ומשנתא ואנת מתיחדין כחדא. לכן אהדרותך יהא תדיר למשניות, ולא תפריד מחשבתך אפי' רגעא חדא, ואתלוה תדיר בהך ולא אשבקינך לא בעלמא דדין ולא בעלמא דאתי, ופוק חזי איך אוקרית ומאי עבדית לההוא גברא דאוליף מסכת חגיגה, בר מחולקא דיהבית ליה בההוא עלמא"

[תרגום: אני המשנה המדברת בפך. אני נשמת המשנה, שאני והמשנה ואתה מתאחדין כאחד. לכן חזרותיך יהיו תדיר למשניות, וא תפריד מחשבתך אפילו רגע אחד, ואתלוה תדיר איתך ולא אעזוב אותך לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, וצא וראה איך כיבדתי ומה עשיתי לאותו אדם שלמד מסכת חגיגה, חוץ מחלק שאתן לך בעולם הבא...]

3. שאלות ותשובות "שואל ומשיב" לר' יוסף שאול נתנזון. מצוטט בתוך דברי הרב מרגליות הנ"ל. שם מובא מנהג ללמוד מסכת חגיגה ליום הפטירה (יארצייט), ללא הזכרת סיבה.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambaml1@gmail.com (<mailto:rambaml1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג מנורת המאור, מסכת חגיגה | 2 תגובות

אפריל 25, 2012 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

מדינה של מי?

ess.com/2012/04/d79ed793d799d7a0d79422.jpg

היחס המורכב בין הקהילה החרדית למדינה יש לו פנים רבות. חלוקי הדעות הנם רבים – אידיאולוגיים ופרקטיים.. ברצף של החיים אנחנו נפגשים בעימותים שונים על רקע אורחות חיים כדוגמת פרשת "אוטובוסי מהדרין" שבהם הונהגה הפרדה בישיבה בין גברים (קדימה) ונשים (אחורה) שהתפוצצה בקול גדול השנה. אך מעבר לפרטים עומדת שאלה כללית: **מדינה של מי?** כלומר, מי הוא עם ישראל האמיתי ולמי הזכות להקים "מדינה יהודית"?

בימים אלו של חג העצמאות ה-64 חוזרים כולם לעסוק בשאלות היסוד, ברומו של עולם. אני מבקש להראות שהוויכוח על הציונות, ועל אופיה של המדינה ואפילו השאלה במלוא חריפותה: האם מדינה ישראל היא מדינה יהודית? הוא ויכוח פנים – יהודי, וויכוח בין אחים וכלפי חוץ עלינו לנקוט חזית אחידה!

הטריג-הזרז- לרשימה זו הוא כתבה שפרסם ידידי הרב דוד נחמן רוטנר, בעיתון החרדי החדש "המבשר" ברשימתו שפורסמה בערב חג העצמאות ("מדינה של מי". גל' ג' אייר תשע"ב, מוסף קהילות עמ' 12).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/d79ed793d799d7a0d7944.jpg>)

עיתון "המבשר" נולד לפני כשלוש שנים בגלל סכסוך פנימי בעולם החרדי-החסיד. בבחירות לעיריית ירושלים רץ המועמד החרדי הרב מאיר פורוש (לשעבר סגן שר השיכון) מול מועמד חילוני ניר ברקת ולא נבחר. הכישלון של הרב פורוש במירוץ לראשות העיר נבע, בין השאר, מאי תמיכתה של חסידות גור במועמדותו. חסידות גור שולטת בעיתון "המודיע", שופרה של היהדות החרדית-החסידית (להבדיל מ"יתד נאמן" הליטאי). כתוצאה מהפילוג במחנה הקים הרב מאיר פורוש עיתון מתחרה בשם "המבשר" שזכה להצלחה גדולה בתוך זמן קצר. לכתבי העיתון ישנה גישה לארכיון "אגודת ישראל" בירושלים ומדי פעם נשלפים מסמכים מקוריים ומפורסמים לראשונה לעיני כל.

בגיליון "המבשר" של ערב יום העצמאות השנה (תשע"ב 2012) נחשפו תכתובות פנימיות בין יעקב רוזנהיים, שהיה נשיא אגודת ישראל העולמית וישב אז בניו יורק לבין מרכז אגודת ישראל בירושלים. במכתב מענה מתאריך כ"ג טבת תש"ה (דצמבר 1944) כותב הרב משה בלוי כי ישב על המדוכה שעתיים אצל הרב יוסף צבי הרב דושינסקי (D7%A6%D7%91%D7%99 %D7%93%D7%95%D7%A9%D7%99%D7%A0%D7%A1%D7%A7%D7%99) שהיה רב העדה החרדית וממנהיגי הרוחנים של אגודת ישראל, בשאלה: האם על הסניף האמריקאי לפעול במחלקת המדינה האמריקאית נגד הקמת מדינה יהודית-חילונית. ואלו דבריו:

"חושבני שזה לא יעשה רושם טוב גם על אומות העולם שיפנו אליהם בזה. בלי הסברה מפורשת לא יבינו הם דעה כזו, שאם אחרי שני אלפים שנה של צפיה רוצים אומות העולם להקים 'מדינה יהודית' בא"י, היהודים עצמם – ודוקא היהודים המאמינים בקדושת הארץ – אומרים: לא. ועם הסברה מפורשת א"א להמלט מגרמא לחלול ה' הנובע מתוך "עם ד' אלה ומאמצו יצאו" ... שזה חלול ה', וביחוד בשעה שמצד שני אנו דורשים עליה רחבה, וקשה להפריד בעיני אומות העולם בין דרישה של עליה רחבה המוליכה באופן ישר כמעט אל מדינה יהודית ובין דחיה של מדינה יהודית..."

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/d793d795d7a9d799d7a0d7a1d7a7d799.jpg>)

מעניין כי גישה דומה נקט הרב דושינסקי, בהופיעו בראש משלחת אגודת ישראל בפני "ועדת פיל" (http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%95%D7%A2%D7%93%D7%AA_%D7%A4%D7%99%D7%9C), שהתכנסה בארץ אחרי מארעות תרצ"ו (1936) והציעה לראשונה להקים מדינה יהודית על חלק קטן משטח ארץ ישראל המנדטורית.

רצונך לראות את הכתבה "מדינה של מי?" כפי שנדפסה ב"המבשר", גיליון ערב יום העצמאות תשע"ב [בהיקף של 4 עמודי עיתון]?

נא כתוב אלינו ונשלח לך עותק דיגיטאלי.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו (<mailto:rambam1@gmail.com>) (rambam1@gmail.com)

Uncategorized | מתויג דוד נחמן רוטנר, המבשר העיתון של היהדות הנאמנה, הרב יוסף צבי דושינסקי, ועדת פיל, יחס החרדים למדינה, ציונות | השארת תגובה

שמשון ליסין ז"ל

אפריל 19, 2012 מאת [amhasefer](http://amhasefer.wordpress.com)

קוראים וותיקים

(מדור מיוחד לזכרם של קוראים נאמנים)

שמשון הגיבור

בימים אלו הסתלק לבית עולמו מר שמשון ליסין, אחד מבאי הספריה
הוותיקים וכנראה המבוגר שביניהם. הוא נפטר שלשה שבועות לפני שהגיע
לגיל מאה (100) !!!

שמשון נולד להורים שהגרו לארגנטינה ביוזמת הברון הירש שתמך בהסבת היהודים למלאכת החקלאות (ולא בהצלחה גדולה...). כבר מנעוריו היה בעל תודעה ציונית עמוקה ואף הוציא לאור עיתון ציוני. הגיע ארצה בשליחות עיתונאית בשלהי שנות הארבעים לסקר את המאבק להקמת המדינה. שליחות ממנה לא שב לארגנטינה אלא נשאר לגור בארץ ישראל ולכאן הביא את אשתו ובתו.

ארץ ישראל היתה אהבתו הראשונה. היה מ"נאמני הר הבית" ועל אף גילו המבוגר היה שותף פעיל במאבק נגד ירידה מרמת הגולן.

שמשון חבוש ברט לראשו היה מבקר קבוע בספריה. בעל מאור פנים וקול צלול. אף בשנים האחרונות, שנזקק לתמיכה וישב בכסא גלגלים, התמיד להגיע עם מלווהו הנאמן.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/2-251.jpg>)

שמשון נהג להעביר לנו עותק מצולם של עבודותיו שכתב בעזרת חומרים שאסף בספריה במגוון נושאים כגון: שמשון – "בריון"? , מי היתה אמם של בני ר' מאיר?, מבט של לא יהודים על השבת !, חרטתו של ר' יונה גירונדי! ועוד.

להלן מה שכתב על אודות שמשון הגיבור התנ"כי ועל תכונות אופי נוספות שהיו לו מלבד כוחו הפיזי הגדול.

ראויים הדברים גם למי שכתבם.

שמשון – "בריון" ?

יש אומרים שמשון היה בריון.

שמשון שפט את ישראל עשרים שנה. בריון ?

בריון מי שנולד מיוזמה מיוחדת של הקב"ה כדי להחל "להושיע את ישראל"? שופטים יג, ה: נזיר אלהים יהיה הנער מן-הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלישתים.

בדרך כלל יהיה האל עמו במעשיו. כשבקש מהוריו לקחת לו לאשה אחת מבנות פלשתים שבתמנתה, מציין פסוק יד, ד: ואביו ואמו לא ידעו כי מיהו'ה היא כי-תאנה הוא מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלישתים משלים בישראל. לקח: להכות את האויב מיזמתנו גם בשמוש בתאנה !

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/d7a8d79ed7901d790.jpg>)

שמשון היה אדם צנוע. יד-ה, ו: כפיר אריות שאג לקראתו. ותצלח עליו רוח יהו'ה וישסעהו כשסע הגדי. ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה. יד – ת, ט: עדת דברים בגוית האריה ודבש. וילך אל-אביו ואל-אמו ויתן להם ויאכלו ולא-הגיד להם כי מגוית האריה רדה הדבש.

האל היה עמו כל זמן שלא גלח את מחלפותיו. אך כאשר גילה את סוד כחו לדלילה וגולח שער, "יהוה סר מעליו" (טז, כ). ואז טז, כב: ויחל שער-ראשו לצמח כאשר גלח. ואז הקשה: טז, כח: אדני יהו'ה זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה האלהים. ואז: טז, ל: תמת נפשי עם-פלשתים. ואז נענה האל לבקשתו.

שמשון היה אציל-נפש. על המלים "זכרני נא" כתוב בסוטה א, י (א) - מובא ע"י רש"י – זכור לי עשרים שנה ששפטתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום למקום.

שמואל א-יב, יא (מדברי שמואל לעם): וישלח יהו'ה את ירבעל ואת-בדן ואת-יפתח ואת-שמואל ויצל אתכם מיד אביכם מסביב ותשבבו בטח. רד"ק: אף על פי שהיה אחר יפתח הקדימו ליפתח, לפי שהיה גדול ממנו. בדן-שמשון – "הבריון" בין המצילים האלה!

רש"י לפי ראש השנה כה (ב): הרי שלושה קלי עולם עם שלושה חמורי עולם, משה ואהרן ושמואל, לומר לך הקל בדורו כחמורו בדורו.

שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם, לומר לך ירובעל בדורו כמשה בדורו, בדן בדורו כאהרן בדורו, יפתח בדורו כשמואל בדורו (ר"ה, שם).

סוטה י (א): שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' אלהים... מה הקב"ה מגין על כל העולם כולו אף שמשון מגין בדורו על ישראל.

ט.ל.ח.

כ"ז תשרי תש"ע

המחבר: שמשון בן משה ליסין

שמשון – ליסין – שלנו היה איש בריא, חזק כשור, שכיתת רגליו למקומות רחוקים גם אחרי הגיעו לגיל גבורות למען ארץ ישראל, זכורה לפיתת ידו האיתנה יד סוף ימיו. שמשון – ליסין – שלנו היה איש צנוע, אציל נפש, איש גדול.

בזכות דברי תורה אלו יזכה ויהיו שפתותיו דובבות בקברו שכרה לו באדמת ארץ ישראל.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, קוראים וותיקים, שמשון הגיבור, שמשון ליסין | [השארית תגובה](#)

שהיו מסובין בבני ברק

אפריל 5, 2012 מאת [amhasefer](#)

"שהיו מסובין בבני ברק"

אנשי אלונים מנהל ספריית הרמב"ם (בית אריאל)

ונעלם ממנו שבני ברק היא עיר בארץ ישראל הנמצאת דרומית מזרחית לעיר יפו..."

נוסחה אחרת המובאת בשם האברבנאל שופכת אור חדש למירושו. כאמור אחד מחכמי איטליה, ר' יוחנן בן יוסף טריבש, חיבר פירוש קצר להגדה, שנדפס בתוך מחזור בני רומא בשנת ש' (1540) בעיר בולוניה. פירוש זה נקרא "קמחא דגרונוו"א" חרוב ליונת

עלי ספר

מדוע דווקא בבני ברק?

"שהיו מסובין בבני ברק"

"ההגדה של פסח" הינה מן הספרים החביבים ביותר על עם ישראל לדורותיו. היא נדפסה קרוב לחמשת אלפים פעמים מלווה במאות פירושים. כל המהדורות נרשמו בפירוט ובדייקנות בספר "אוצר ההגדות": ביבליוגרפיה של הגדות פסח מראשית הדפוס העברי עד שנת תש"ך, בעריכת הביבליוגרף ר' יצחק יודלוב (ירושלים תשנ"ז 1997).

על מניין ההגדות שנדפסו

האבירבנאל. שבינין...
כי המחבר אף הכיר אישית
את האברבנאל שישב בסוף
ימיו באיטליה ונפטר בשנת
רס"ט (1509). אלו דבריו:

בזאת הבבא מקשה הרבה
קושיות האברבנאל"ו בובח
פסח, איך יתכן שנזדמנו כל
אלו החכמים שזה דירתו
בלוד וזה בפקיעין. ואיך
כל אחד נעתק ממקומו
ללון בכמו זה המקום בחג
פסח הנכבד, אשר ברגילות
כל אדם להפציר עצמו
לשמוח עם בני ביתו, וזה
המקום בלתי רשום ולא נקרא שמו עלי אדמות
ומקומות ארץ ישראל ולא בבל רק בכאן?
ומתרץ שהנכון הוא בעיניו שהיו מסובין
בביתם על כרים וכסתות מרוקמות זהב...
אמנם לפי הפשט הוא שם מקום.

מדבריו עולה שעיקר הקושי של האברבנאל היה
מדוע החכמים כליל הסדר עזבו את משפחתם
ומקומותיהם ונדדו לבני ברק? וכפי שניסח
זאת הרב ראובן מרגליות בהגדתו "והנה גופא
דעובדא, שאיתרמי כל הני רבוותא לעיירה
קטנה זו מפליאה מאוד?"

בעקבות שאלה זו הועלו השערות שונות. יש
שהציעו שמדובר בכינוס חשאי הקשור למרידה
ברומי (הרב מימון). יש שהניח שחכמים אלו
באו בשליחות ציבורית מעבר לים וירדו בנמל
יפו ערב חג פסח ולא הספיקו להגיע לבתיהם
(הרב מרגליות), יתר עליו מי שהציע לגרוס
"בבני כרך" במקום "בבני ברק" (ר' יקותיאל כהן
בהגדת הגאונים והרמב"ם).

הקושי המציאותי להבין מה עשו החכמים בבני
ברק ומדוע מצויינת עובדה זו בהגדה של פסח
הולידו את ההבדלה של האברבנאל על בני ברק,
שכל הרבנים ישבו כל אחד במקומו עם כלים
יפים ומבריקים.

לקבלת חומר חורני מאוצרות ספריית הרמב"ם:
elboim_a@mail.tel-aviv.gov.il

בפני עצמן צריך להוסיף את
ההגדות של פסח שנדפסו
בתוך מחזורים. אחת מן
הקדומות שבהן נדפסה
בתוך מחזור בני רומא בעיר
בולוניא בשנת ש' (1540).
המחזור מכיל תפלות חול
וחגים לפי מנהג בני רומא
עם פסקי הלכות ובאורים
מאת הרב יוחנן ב"ר יוסף
טריזיש הצרפתי, אחד
מגדולי חכמי איטליה בימים
ההם. חלק ההגדה של פסח
חזר ונדפס בפני עצמו בשנת
תשמ"ח (1988) על ידי
ישיבת נר ישראל בבלתימור.

בתוך ביאורו הקצר להגדה מצאתי חידוש ואני
מבקש לחלוק זאת עמכם.

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר
בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין
בבני ברק".

הזכרת "בני ברק" בהגדה של פסח העסיקה
רבים ממפרשי ההגדה. מחודשת מאוד הבנתו
של האברבנאל, בפירושו הארוך להגדה "זבח
פסח":

...שבני ברק אינם אנשי או תלמידי עיר ברק,
אבל הם כלים יפים שהיו מסובין עליהם
בליל הפסח... סיפר כאן שחמשה גאוני עולם
היו אוכלים יחד... ואולי יתחברו לאכול יחד
בבית הנשיא ר' אלעזר בן עזריה.

האברבנאל מתעלם מההבנה הפשוטה שבני
ברק הוא שם מקום בארץ ישראל, המוזכר
בתנ"ך בנחלת שבט דן (ספר יהושע יט, מה).
תמיהה זו גדולה במיוחד בהתחשב בעובדה
שהאברבנאל היה מגדולי פרשני התנ"ך, אכן
תמיהה זו העסיקה רבים וטובים מקדמונים ועד
חכמי זמנינו, כר' אליעזר אשכנזי בפירושו מעשי
ה' להגדה, החיד"א בחיבורו שמתת הרגל, הרב
מימון בספרו חגים ומועדים ועוד. כך לדוגמא
כתב הרב מנחם מנדל כשר ב"הגדה שלמה":

"והנה נדחק לפרשו בדרך דרוש מפולפל

[es.wordpress.com/2012/04/d794d792d793d794-\(d7a9d79c-d7a4d7a1d7971.jpg](http://es.wordpress.com/2012/04/d794d792d793d794-(d7a9d79c-d7a4d7a1d7971.jpg)

הרשימה שפרסמתי השבוע בגיליון ערב פסח (http://www.zomet.org.il/Uploads/1419_13.pdf) של "שבת בשבתו" הינו
נוסח מקוצר של מאמרי בגיליון "המעייין", ניסן תשס"א.

קצרתי את המאמר לצורך התאמתו למכסת המילים המוקצבת לרשימה ב"שבת בשבתו" ואף הוספתי הקדמה קצרה. בהקדמתי ציינתי כי נדפסו קרוב לחמשת אלפים הגדות של פסח, וכולם רשומות בספר "אוצר ההגדות", שערך יצחק יודלוב (מנהל מפעל הביבליוגרפיה בספריה הלאומית) "אוצר ההגדות". ספר זה הינו מהדורה מתוקנת של ספר "ביבליוגרפיה של הגדות פסח" שערך אברהם יערי בשנת תשכ"א (1961). בספרו של יערי נרשמו 2717 ערכי הגדות מודפסות ואילו בספרו של יודלוב הרשימה תפחה ומופיעים 4715 ערכים. יש לציין כי גם יודלוב התייחס בספרו רק להגדות שיצאו לאור עד שנת תש"כ (1960).

ידידי הספרן המלומד יוסף לייכטר, מהספריה הלאומית, ציין ברשימתו השבועית לקראת חג הפסח, "הגדות ושמותיהן (http://web.nli.org.il/sites/NLI/Hebrew/gallery/jewish/hagadot_names/Pages/default.aspx)", כי בקטלוג הספריה הלאומית רשומים מעל 8500 הגדות !!!

עבודה קפדנית ומדויקת נעשתה על ידי מפעל הביבליוגרפיה בראשות יצחק יודלוב הי"ו, והושקעו מאמצים רבים להגיע לשלימות. נשלחו ספרנים לקטלג הגדות באוספים פרטיים בארץ ובחו"ל, נבדקו מחדש רישומים שנעשו בספריות בכל העולם, עבודה של שנים רבות מושקעת בספר. בזמנו, עם הוצאת הספר, העמידני על כך ר' חוקר תולדות יהודי אשכנז ר' יהודה הורוביץ שלא נמנו ב"אוצר ההגדות" כל אותן הגדות המשלובות בתוך מחזורים. לפיכך "הגדת מחזור" קמחא דאבשונא" (בולוניה שנת ש' 1540), שעליה מבוססת רשימתי הנ"ל, איננה מופיעה ב"אוצר ההגדות", על אף חשיבותה וקדמותה. אם נשער את מניין כל ההגדות שנדפסו מאז ועד היום, כולל בתוך מחזורים וסדורים, ייתכן ואנחנו מתקרבים לכ – 10,000 הגדות.

נתקיים בנו הפסוק הנאמר **בהגדה של פסח: "רבבה כצמח השדה נתתיך"**

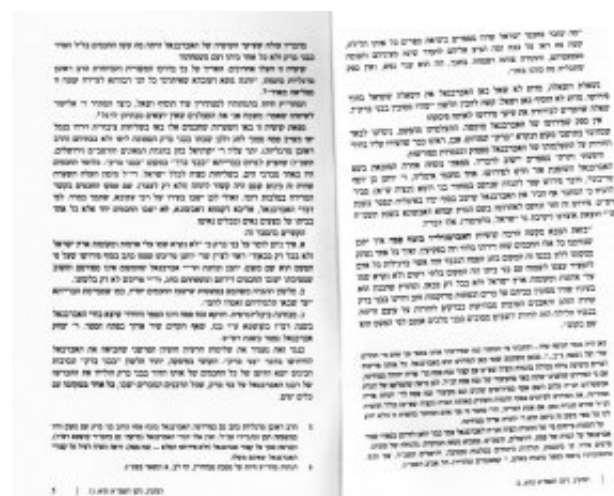
לפניכם הגירסה המקורית והמלאה של המאמר ב"המעייין".

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/d79ed7a2d799d799d79f13.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/d791d7a0d799-d791d7a8d7a72d790.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/04/d79ed7a2d799d799d79f32.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

(rambam1@gmail.com (mailto:rambam1@gmail.com) נא פנה אלינו

פורסם ב־Uncategorized | מתוּיג אברבנאל, בני ברק, הגדה ל פסח, זבח פסח, יודלוב יצחק, יוסף לייכטר, קמחא דאבשונא | 4 תגובות

עלי ספר – "הכנות לחג פסח"

מרץ 29, 2012 מאת [amhasefer](#)

עלי ספר – "הכנות לחג פסח"

מתוך גליון "שבת שבתו" לפרשת ויקרא עמ' 6.

לצפיה ברשימה בפרומט איכותי ראה נא כאן
[nhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d795d799d7a7d7a8d790-\(d7a4d7a8d7a9d7aa-d794d797d795d793d7a9.pdf](http://nhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d795d799d7a7d7a8d790-(d7a4d7a8d7a9d7aa-d794d797d795d793d7a9.pdf)

6

עלי ספר

אבק אינו חמץ

ישנו משפט עממי ידוע: "אבק אינו חמץ ואישה אינה קרבן פסח". בימים אלו שלקראת חג הפסח דרך העולם שהופכים את הבית ומזיזים כל דבר ממקומו. גם הספרים זוכים לטיפול השנתי ולהסרת האבק שהצטבר עליהם במשך השנה. זכורני בילדותי נהגנו להוציא את כל הספרים מהסלון אל המרפסת הרחבה של ביתנו, הצופה אל מפרץ חיפה, שם פרשנו אותם לאוויר לעיני השמש במשך מספר שעות. טיפול זה נועד למנוע תופעות של עובש או הימצאות עש בין דפי הספרים.

חכמינו ז"ל הכירו בצורך לטפל בספרים באופן סדיר. המשנה בפרק "אלו מציאות" קובעת נורמות ברורות בדבר: **מצא ספרים – קורא בהן אחת לשלושים יום, ואם אינו יודע לקרות – גוללן.** וכפי שמשביר רבינו עובדיה מברטנורא: "אחת לשלושים יום – שמתעפשין כששוהין מלפותחן. גוללן – מתחילתן לסופן שיכנס בהם האויר".

אין להילחם בעש?

רבים שואלים מה ניתן לעשות כנגד חרקים בספרים?

מציאות של חרקים בספרים היתה תופעה שכיחה בעבר. כפי שכותב בעל ה'קיצור שלחן ערוך': "וכשלומד על השולחן מתוך הספר, צריך להשגיח מאוד, כי שכיח להיות בספרים תולעים קטנים ויוכל לבוא לידי איסור, חס ושלום" (סימן מב,ה).

הרב משה ויא בסדרת ספריו המרשימה על "בדיקת המזון כהלכה", בחלק העוסק במזון יבש, הקדיש ערך מיוחד לתיאור חרקים המצויים בספרים (בליווי תמונות).

הרב ויא מיעץ כיצד לטפל בספר 'נגוע': להכניס את הספר להקפאה עמוקה למשך שבוע. תנאי הקור הקיצוניים אינם מאפשרים קיום לא לחרקים ולא לביצי החרקים. פעולה זו ניתנת לעשות במקפא

חורים, שהן תולדה של אכילת החרקים, מצויה בעיקר בספרים מ'דור הביניים' ולא בספרים עתיקים או חדשים.

לפני מספר שנים ביקרתי אצל חבר, עמית למקצוע, ספרן בספריה חשובה. הוא הכניס אותי לפני ולפנים – לחדר נעול ובו נשמרה בתוך ארונות עם ויטרינות מזכוכית ספרייה שהגיעה מאחת מארצות המזרח לפני שנים רבות. הספרייה הייתה שייכת לגביר עשיר וכל הספרים בה, אף שהיו עתיקים, היו נראים כלפי חוץ במצב מצויין. כשפתחנו את דלתות הזכוכית חשכו עינינו. ספרים רבים ניזוקו קשה עד כדי שאי אפשר היה להפריד את הדפים שנאכלו ע"י תולעי הספרים. סופה של ספרייה זו שנמכרה כולה בזיל הזול. המסקנה העולה מכך: השמירה הטובה ביותר על הספרים כרוכה בשימוש, קריאה ועיון בהם. העצה הטובה ביותר – תשתמשו בספרים שלכם... והרבה, תקראו ותלמדו בהם.

חסינות מתולעים

הביבליוגרף נפתלי בן מנחם מביא בספרו 'גילי ספרים' (ירושלים: תש"ז) את ששמע מפי הרב שלמה יוסף זווין:

שכרו של מוקיר ספרים: רבי שמעון בר צמח דוראן, בעל ספר התשב"ץ, אמשטרדם תצ"ח (1738), היה מכבד ספרים ומוקרים. יום-יום היה מנקה ספריו במטלית של משי מיוחדת לשם כך, שלא יצטבר עליהם אבק. בשכר זה זכה רבי שמעון, שהעש והרקבון אינם שולטים בתשב"ץ. הצדיק ר' שלום בער שניאורסון מליובאביץ בדק בספריות רבות ומצא, שאפילו אם ספר התשב"ץ עומד בין ספרים אחרים ששלט בהם העש ועשה בהם נקבים נקבים חלולים חלולים – ספר

התשוב"ץ נשאר עומד שלם ויפה.

בספר "לשכנו תדרשו" מאת הרב שכנא קולדצקי, חתנו של הרב חיים קנייבסקי שליט"א, מוסיף על כך עדות אישית: ובעיני ראיתי ספר התשוב"ץ שנרפס לפני מאות שנים והדפים שבו שלמים ונקיים ולא בלו כלל, וכן שמעתי ממו"ח הגר"ח קנייבסקי שליט"א שראה אצל החזון איש ספר התשוב"ץ ישן כנ"ל, וזכה שנתקיים בו כעין מה שאמרו חז"ל מי שאמר לשמן וידלק יאמר לחומץ וידלק (חלק ראשון עמ' רלד).

לקבלת חומר תורני מאוצרות ספריית הרמב"ם:
elboim_a@mail.tel-aviv.gov.il

הבית, ובלבד שהספר עטוף היטב פעמיים, להגנה מפני רטיבות.

איך למנוע עש?

ספרים חדשים נקיים בדרך כלל מחרקים ומותר להניחם על שולחן האכילה. הסיבה להסתלקות החרקים קשורה למעבר מחומרים אורגניים לחומרים לא-אורגניים בתעשיית הנייר והספר. אם בעבר השתמשו להדבקת הכריכה בדבקים על בסיס עמילן השימוש כיום הוא בדבקים כימיים. גם תהליך ייצור הנייר עבר מספר גלגולים. בתחילת מעשה הדפוס השתמשו בסמרטוטי בגדים כנייר, אחר כך עברו לנייר שנעבד מעצים והכיל תאית מרובה, ואילו היום הנייר הוא נטול עץ. שכיחות

1417_old_zahav_123678912_all.indd 6

20/03/12 10:20

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d795d799d7a7d7a8d790-d7a4d7a8d7a9d7aa-\(d794d797d795d793d7a91.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d795d799d7a7d7a8d790-d7a4d7a8d7a9d7aa-(d794d797d795d793d7a91.jpg)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (mailto:rambam1@gmail.com)

פורסם בUncategorized | מתווג אבק, ספר התשוב"ץ. תולעת ספרים | השארת תגובה

"הבן הרשע" בציורי ארבעת הבנים

מרץ 21, 2012 מאת amhasefer

"הבן הרשע"

בציורי ארבעת הבנים.

הגדה של פסח, אמשטרדם תע"ב 1712

אוסף ההגדות של בית אריאלה מחולק לשנים. הגדות אומנותיות, כאלו שיש בהם עם איורים ותמונות, נמצאות בספריית אחד העם. הגדות עם פירושים נמצאות בספריית הרמב"ם.

ההגיון שעומד מאחורי חלוקה זו נובע מההבדל בין פרשנות לאומנות. הפרשנות היא פרי רעיונותיו של הלומד והאומנות פרי כשרונו של האומן. האומנות אין לה גבולות של שפה ומקום. מקורות השראותיו של האומן יכולות להיות גם ממקורות זרים. [https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d7a6d799d795d7a8-\(d7a9d7a2d7a81.jpg](https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d7a6d799d795d7a8-(d7a9d7a2d7a81.jpg)

מחקרים על ציורי הגדות של פסח שנעשו על ידי חוקרי האומנות היהודית חושפים את המקורות מהם הועתקו הציורים. לעיתים אלו ציורי תנ"ך, שציורו ע"י אמנים נוצרים, ומצאו את דרכם אל ההגדות של פסח.

דוגמא מעניינת היא הגדת אמשטרדם תע"ב 1712, שיצאה במהדורת פקסימילה על ידי הוצאת מקור בשנת תשל"ג 1973. להגדה צורפה חוברת דקיקה ובה מבוא "על ציורי הגדת אמשטרדם ומקומם בתולדות אמנות הדפוס העברי" מאת פרופ' בצלאל נרקיס (האוניברסיטה העברית, ירושלים).

אני מצטט מתוך החוברת:

פרופ' רחל וישניצר, מחשובי חוקרי האמנות היהודית קבעה עוד בשנת 1931 את המקורות העיקריים מהם שאב האמן של "הגדת אמשטרדם". היא הצביעה על ציורי התנ"ך של מתיאוס מריאן מבזל, משנת 1625-30 כעל המקור הנוצרי לציורי ההגדה, והראתה כיצד עיבד האמן נושאים מסוימים מהתנ"ך של מריאן לנושאים אחרים בהגדה. לדוגמא: "צורת חכמים מסובין בבני ברק ומספרים ביציאת מצרים כל הלילה" לקוח מתוך תאור סעודת יוסף ואחיו במצרים.

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d799d795d7a1d7a3.jpg>)

בסעודת יוסף ואחיו השתתפו אחד עשר איש לעומת זה בסעודת "ליל הסדר" בבני ברק השתתפו כמחצית מכמות האנשים – חמשה במספר. המתבונן בתמונה יכול להתרשם כי רק בצד אחד של השולחן יושבים חמשה אנשים...

דוגמא נוספת היא ציורי ארבעה בנים בהגדה זו.

"ארבעה בנים דברי תורה" מצורפים מתמונות שונות של "תנ"ך מריאן": התם למשל הוא העתק דמותו של שאול הנמשח למלך ע"י שמואל. ואילו הרשע הנו חייל הנס מן המגיפה במצור על שכם... [שם]

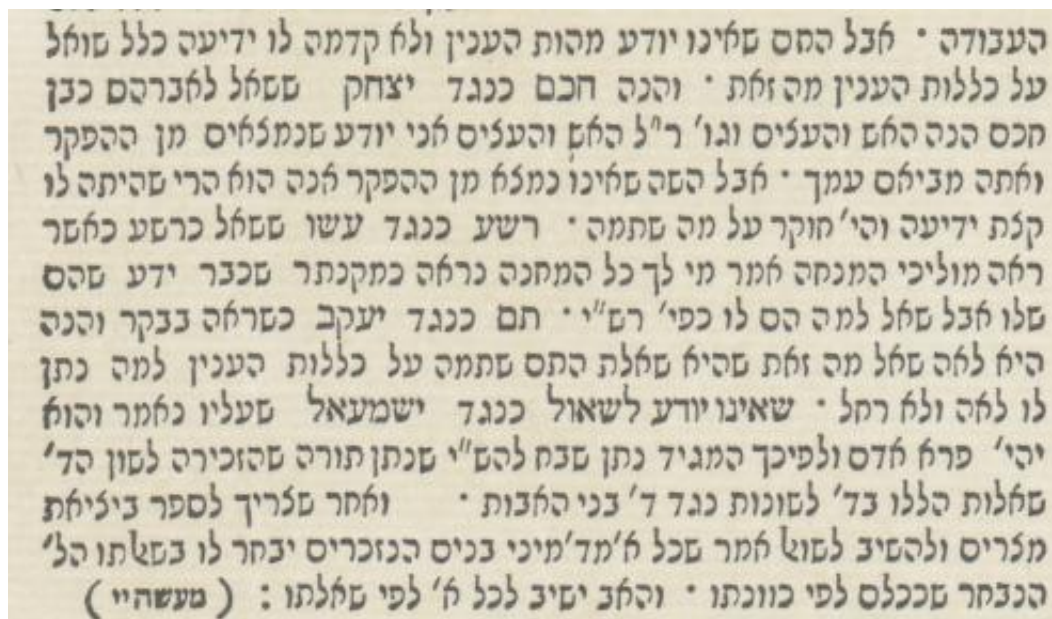
(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d7a6d799d795d7a8-4.jpg>)

מאמר שפרסמתי בעיתון הצופה ז"ל (https://docs.google.com/document/d/1ruLCOTkp-7OL_R0l6F9wccVxyP6ipVqQuBOs26z3Z38/edit) גיליון ערב פסח תש"ס
(https://docs.google.com/document/d/1ruLCOTkp-7OL_R0l6F9wccVxyP6ipVqQuBOs26z3Z38/edit#)
(<https://docs.google.com/open?id=0Bz9Rz9z1COoNdXRYdnpmMbTJUBi1mTzd3X3otVmFvUQ>)2000
עסק בתופעה מיוחדת זו ביחס ל"בן הרשע", שבהגדות קדומות מצויר בדמות חייל טיפוסית לתקופה ולמקום בו נדפסה ההגדה.

ייתכן כי כאן רמוז המאבק לארוך הדורות בין ישראל לעשו. ב"הגדה של פסח" מוזכר מאבק על ירושת ארץ ישראל בין ישראל לעשו כמפתח להבנת שעבוד מצרים. מצוטט שם הפסוק "ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו, ויעקב ובניו ירדו מצרימה".

מעניינת נקודת מבטו של ר' אליעזר אשכנזי, בפירושו מעשה ה', הנדפס בתוך הגדת אמשטרדם הנ"ל, על "ארבעת הבנים".

בפירושו משווה הוא את ארבעת הבנים לבניו ונכדיו של אברהם אבינו לפי ההתאמה הבאה: יצחק – חכם, יעקב – תם, עשו – רשע, ישמעאל – שאינו יודע לשאול.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d797d79bd79d6.jpg>)

כהשלמה לדברי ר' אליעזר אשכנזי אפשר לסמוך מה שמצאתי בגנזי כתבי היד של ספריית הרמב"ם, במחברת כתב ידו של ר' מנחם מתתיהו הכהן, בעל ספר "רמזים וגימטריאות" (ירושלים תרצ"ח 1938). גם שם מובע רעיון דומה, שארבעת הבנים הם בניו של אברהם אבינו, אב המון גויים. הוא מצא לזה רמז: החישוב המספרי (גימטריה) המשותף ל "**חכם, רשע, תם, אינו יודע**" הוא 1235 - שווה בערכו ל"**זהו יצחק, עשו, יעקב, ישמעאל**".

"הבן הרשע" הינו אדמוני לבוש אדרת שיער, שכל מטרתו לצוד ציד כמיטב המסורת של שונאי ישראל.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג [אומנות יהודית](#), [ארבעה בנים](#), [הבן הרשע](#), [הגדה של פסח](#), [הגדות של פסח](#), [הגדת אמסטרדם](#), [הגדת אמסטרדם](#), [הדפוס העברי](#), [הוצאת מקור](#), [הרב אליעזר אשכנזי](#), [הרב מנחם מתתיהו הכהן](#), [מעשה ה'](#), [מעשה י'](#), [מתיאוס מריאן](#), [פרופ' בצלאל גרקס](#), [פרופ' רחל וישניצר](#), [ציורים](#), [רמזים וגימטריאות](#) | 3 תגובות

עלי ספר – "בעל הלבושים"

מרץ 19, 2012 מאת [amhasefer](#)

עלי ספר – "בעל הלבושים"

מתוך גיליון "שבת בשבתו" לפרשת כי תשא
6 (http://www.zomet.org.il/ Uploads/1415.pdf) עמ' 6

לצפיה ברשימה בפורמט איכותי לחץ כאן

בעיר פוזנא.

**ויעזוב בגדו... וינס
ויצא החוצה**

על חסידותו וצניעותו
יעיד המעשה הבא כפי
שמביא מרן בעל ה"חפץ
חיים" בספרו נדחי ישראל (פרק כג):

ונמצא בספרים על הגאון בעל הלבוש, שלכך
זכה מן השמים לעשות החבורים הנחמדים
שלו, והם ספרי הלבושים, שפעם אחת בימי
בחרותו היה לו נסיון גדול, שבא אצל דוכסית
אחת לסחור סחורה, ופתתה אותו לעבירה,
ולא היה לו שום מקום
להמלט ממנה, שהיה
חצרה סגור, אם לא תחת
מקום בית הכסא, וביזה
את עצמו ונס ונמלט דרך
אחת המקומות הבזוי הנ"ל,
והיה לבוש אז בכמה מיני
בגדים, וימאס וילכלך
את כולו, ולכן זכה אחר
כך מן השמים לחיבור
הלבושים.

המשך הסיפור נשמע
מפיו של רבי לוי יצחק
בגדר, משרידי דור דעה
של חסידי ברסלב בדור
הקודם. בצעירותו למד
עמו בישיבה בחור עילוי,
שהתברך בתואר זיו פנים
מרשים במיוחד. על סף
התפרצותה של מלחמת
העולם הראשונה הגיעו
הורים רבים לישיבה כדי

להשיב את בניהם הביתה. כך הגיע באחד
הימים אף אביו של אותו בחור. למראה פני
האב נדהמו הבחורים על השינוי הרב בין מראה
האב לחזות הבן. בעוד הבן היה גבה קומה
ובעל פנים עדינות ומאירות – היה אביו אדם
גוף וגוון פניו שחור כפחם. מדוב השתוממותו
פנה ר' לוי יצחק לאותו בחור ותמה בפניו.
הלה השיבו שהוא מצאצאי ר' מרדכי יפה בעל
ה"חפץ חיים".

עלי ספר

בעל הלבושים

"ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות"

אמר רבי אלעזר: בשכר צניעות שהיתה בה
ברחל – זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר
צניעות שהיה בו בשאול – זכה ויצאת ממנו
אסתר (מגילה יג, ב).

רחל אמנו, שאול המלך ואסתר המלכה, היה בהם
שילוב מיוחד של יופי חיצוני וצניעות פנימית.
על רחל נאמר שהיתה יפת תאר ויפת מראה
אבל יעקב אבינו לא הכירה עד לחופתה אלא
באמצעות הסימנים שמסרו זה לזה. על שאול
נאמר שהיה משכמו ומעלה,
גבוה מכל העם אך נחבא אל
הכלים. אסתר המלכה הייתה
נושאת חן בעיני כל רואיה,
ומאידך "אסתר" הוא לשון
הסתור, ש"אין אסתר מנגדת
את עמה", כדי שלא יתקנאו
בה.

את רשימתנו לגיליון זה
המתפרסם בשעה שניחוח
ימי הפורים עדיין לא מש
מאפנו, נקדיש לדמותו
המיוחדת של הרב **מרדכי
יפה – "בעל הלבושים"**. הוא
היה משכמו ומעלה בין חכמי
כל הדורות וכיום – נחבא
אל הכלים. איש יפה תואר,
שיופיו החיצוני העמיד אותו
בניסיון ומשום כך ויתר עליו,
כפי שייסופר בהמשך.

עשרת הבגדים

רבי מרדכי יפה, נודע בשם "בעל הלבושים" על
שם עשרת חלקי ספרו "לבוש מלכות", שכולם
מוזכרים במגילת אסתר. על פי הפסוק "ומרדכי
יצא מלפני המלך בלבוש מלכות: תכלת וחור
ועטרת זהב גדולה, ותכריך בוץ וארגמן והעיר
שושן צהלה ושמחה" – כך הם שמות חמשת
ספריו ההלכתיים על ארבעת חלקי הטור: לבוש
התכלת, לבוש החור, לבוש עטרת זהב, לבוש
הבוץ והארגמן, לבוש עיר שושן. בנוסף חיבר

והלבושים, והנזיר, ועל, וסימן לו אהרן כל אהרן
סיפור. והוסיף הוא, שר' מרדכי התפלל באותה
שעה שעמד בניסיון, שכל עשרת הדורות
הבאים שייצאו ממנו – יהיו מכוונים למראה,
כדי שלא יגיעו לידי נסיון בשל יופיים החיצוני...
וסיים אותו בחזר: עשרת הדורות הסתיימו
אצל אבי – ואילו ממני מתחיל הדור האחד
עשר! (איש חסידיך, עמ' יג)
ר' מרדכי יפה נפטר בג' אדר שני שע"ב (1612),
השנה מלאו ארבע מאות שנה לפטירתו.
לקבלת חומר תורני מסאצרות ספריית הרמב"ם:
elboim_a@mail.tel-a"i".go.il

עוד חמשה "לבושים" בעניינים שונים (על
פירוש רש"י לתורה, על מורה נבוכים ועוד),
מהדורה חדשה של חלקי "הלבושים", בתוספת
פירושים והערות מכתבי יד של גדולי ישראל,
נדפסה בשבעה כרכים מהודרים בהוצאת מכון
זכרון אהרן בשנת תש"ס (2000).

בזמנו נתקבל "ספר הלבוש" כספר מוסמך
לפסיקת ההלכה, מאוחר יותר נדחק מקומו
עם הופעתם של ה'מגינים' על שולחן ערוך:
מגן אברהם ומגן דוד. על גדולתו בתורה של ר'
מרדכי יפה תעיד העובדה שמילא את מקומו של
המהר"ל מפרג ברבנות פעמיים: בפרג, ואחריה

(<https://amhasefer.files.wordpress.com/2012/03/d79bd799-d7aad7a9d7901.jpg>)

פורסם בUncategorized | מתווג הרב לוי יצחק בנדר, הרב מרדכי יפה, יופי, לבוש התכלת, לבוש מלכות, נסיון | תגובה אחת

החגב שבא לעזרת הרב חיים קנייבסקי שליט"א

amhasefer מאת 2012, 26 פברואר

בס"ד

החגב שבא לעזרת הרב חיים קנייבסקי שליט"א

על חיבור של ההלכה והמציאות

בשבת חול המועד סוכות האחרון הלכה לבית עולמה הרבנית בת שבע קנייבסקי זכרונה לברכה, אשת חבר לרב חיים קנייבסקי שליט"א. בחייה הרבנית היתה ידועה ככתובת לתפילות וברכות, ונשים רבות היו באות להתייעץ עמה ולהתברך מברכותיה. במפעלי החסד שלה הלכה הרבנית בדרכו של הסבא שלה, הצדיק הירושלמי הרב אריה לוי זצ"ל. סמוך לפטירתה יצאו לאור שלשה

ספרים ובהם סיפורים המאירים את אישיותה המיוחדת, מתארים את סדר יומה העמוס ואת כוחות הנפש המיוחדים שלה. עקב חופשת מחלה עברתי על כל אותם שלשה ספרים ומכל שלל העובדות והסיפורים אני מבקש לבחון סיפור אחד, שהרבנית היתה מספרת, על שאירע לרב חיים קנייבסקי שליט"א.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d794d7a8d791d7a0d799d7aa1.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d794d7a8d791d7a0d799d7aa3.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d794d7a8d791d7a0d799d7aa2.jpg>)

הסיפור מופיע פעמיים ואלו נוסחיו:

א.

מעשה זה הרבנית הרבתה מאד לספרו מה שזכתה לראות בעיניה. אמר רבינו (הרב חיים קנייבסקי) שיש הנהגה מיוחדת בלומדי התורה שמסייעים להם משמים ללימודם, וכשעסק בחיבור קונטרס "קרני חגבים" נצרך לדעת במדויק איך נראה חגב, וממש באותו זמן נזדמן שתוך כדי לימודו נחת על הספר שלפניו חגב, ויכל להתבונן בו מקרוב. ולבדוק כל מה שרצה לדעת. ושאלתי לרבינו מהיכן ידע שזה חגב והשיב לפי הסימנים. [ושמעתי מרע"ט שליט"א שמעשה זה אירע לאחר שסיים רבינו כתיבתו בענין חגבים, שאלו למורה לטבע, ואמרה דלא כך נראה החגב, והי' לו מכך עגמ"נ, ואז בדיוק הגיע החגב וראה שאכן נראה כפי שכתב, ושמח על כך רבינו, והלך מיד לספר זה לאביו בעל הקהלות יעקב זצ"ל, ואביו מאד התפעל מכך].

המקור: 'באר שבע' עמ' מא

ב.

בעלי הרב שליט"א חיבר פעם את אחד מספרי ההלכה שלו. הספר שהוא עב כרס, היה כבר ערוך כולו ומוכן לדפוס אך הדפסתו התעכבה, זאת מכיון באחד הפרקים בספר הופיעה הלכה בקשר לחגב, והיה חשוב לרב לדעת בדיוק איך נראית הכנף או היכן ובאיזה צורה בדיוק היא מונחת. אך בעלי – הרב שליט"א שלא ראה חגב מימיו, לא ידע בדיוק כיצד נראים כנפיו. הוא ביקש ממני לדאוג שיחפשו בסמינר, אולי התמונה של החגב קיימת בספרי טבע. חיפשו ולא מצאו משהו שיעזור לו. הרב שליט"א הצטער מאד על כך, כיון שידעת ההלכה חייבת להיות שלמה ומדויקת, ובלי שיראה את החגב, הוא לא יוכל להדפיס את הספר עם הלכה זו. והנה בסעודת שבת, נוחת לפתע, בדיוק אל מול פניו, לא פחות ולא יותר... חגב! הרב התבונן על החגב ובחן את כל מה שהיה צריך לראות, ואז אמר: "עכשיו אני כבר יודע את כל מה שברצוני היה לדעת בהקשר להלכה", רק סיים הרב שליט"א את דבריו – ותיכף עף החגב ונעלם.

המקור: 'שלישי באשמורת' עמ' 20

סיפור מקסים זה מתייחס לחיבורו של הגר"ח קנייבסקי "קונטרס קרני חגבים" (<http://www.hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=47701&st=&pgnum=110&chilite>) "על הלכות אכילת חגבים. הקונטרס נדפס לראשונה בשנת תשל"ו (1976) בתוך ספרו "שיח השדה" (<http://www.hebrewbooks.org/47701>), חלק שני, עמ' קיא-קמ. בהקדמה לחיבורו כתב הגר"ח: "וכתבתי עיקר קונטרס לפני הרבה שנים". אמנם מנוסח ב של הסיפור משמע שאירע בסמוך לעריכתו לדפוס בשנת תשל"ו.

המוקד של הסיפורים הוא החיבור של ההלכה והמציאות. האמירה כי אי אפשר לפסוק הלכה ולחתום את החיבור עד שייראה הפוסק את נשוא פסיקתו – החגב – בעיניו ממש.

אמנם ישנו הבדל בולט ומשמעותי בין גירסא א של הסיפור לגירסא ב.

בגירסא א היתה סתירה בין דעת חכמי הטבע (או באופן ספציפי "המורה לטבע") לדעת הגר"ח, והמציאות הוכיחה שהצדק עמו.

בגירסא ב לא היתה כל סתירה, "...שיחפשו בסמינר, אולי תמונה של החגב קיימת בספרי הטבע", חיפשו ולא מצאו, ואז הגיע החגב בעצמו לפני הגר"ח.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a2d79ed7a81.jpg>)

בתורה מופיעים שמות ארבעה מיני חגבים: ארבה, סלעם, חרגול וחגב. הגמרא במסכת חולין דף סה עמוד א מונה שמות של ארבעה מינים נוספים. יתר על כן הגמרא שם דף סג עמוד ב מזכירה שמות מאות (!) מיני חגבים, וכפי שהראה הב"ח בהגהותיו על אתר מדובר במיני חגבים טהורים (ראה על כך בקונטרס קרני חגבים פרק ח). לפיכך הרוצה להתחקות אחר זיהוי החגבים הכשרים צריך להיזדקק לידיעת הסימנים המופיעים בתורה ולזיהויים של החגבים המסויימים ככשרים על פי המסורת. על כך נתחבר הקונטרס הנ"ל.

הסתקרנתי לראות אם מזכיר הרב חיים קנייבסקי את הסיפור בתוך חיבורו על החגבים. האם יציין כי עובדה פלונית התבררה לו מתוך מפגש עם חגב חי. לצורך זה עברתי על הקונטרס הנ"ל. אמנם תוחלתי נכזבה ולא מצאתי אסמכתא לסיפור הנ"ל, מאידך, עיני צדה שלושה מקומות בקונטרס שבהם מתייעץ המחבר בחכמי הטבע באופן ישיר או עקיף.

יש לציין שישנם מיני חגבים המצויים בארץ ישראל, כך שישנה אפשרות מציאותית שיינחת חגב על שולחנו של הרב קנייבסקי. ישנה גם אפשרות שמדובר ב"צרצר" (מעמ' קכג לקמן), שהגר"ח קנייבסקי הסתפק בו.

להלן הציטטות:

1. עמ' קיה: (וכן העידו לי בשם ספרי הטבע שהחגב יש לו ושת אבל לא קנה).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a2d79ed7a822.jpg>)

2. עמ' קכג: (עיי' במאירי שכ' הצרצור שקורין גירי"ל... הצועק ומצפצף בלילה... ושאלתי לבעלי הטבע ואמרו לי שהגריל הזה אין לו זנב ממש אבל קצה גופו ארוך ונראה כמו זנב וצ"ע).

3. בעמ' קלו: ... שיש שש מיני בע"ח והמין הה' הוא הרמשים... וכמדומה שהחגבים בכלל המין החמשי (וכן העידו לי בשם ספרי הטבע)...

על הממשק בין **ההלכה והמציאות** ראוי להביא ציטוט נוסף מהספר, שבו מבטל המחבר את החכמה מלפני התורה.

4. עמ' קלא: וראיתי בס' פרי תואר יו"ד סי' פ"ה, "ואמרו לו מקצת מחכמי דורו שאין במציאות בעולם חגב שקרסוליו סמוכין לצואר והוא דחה דבריהם וכתב דהעיד לו ת"ח אחד דראה חגב שקרסוליו סמוך לצואר" ע"ש ולא ידעתי למה הוצרך לכך והלוא רש"י בחומש...

כמובן שיש לסייג שלא מדובר כאן ב"חכמי הטבע" כי אם "מקצת מחכמי דורו" של ר' חיים בן עטר, האור החיים הקדוש, מחבר ספר פרי תואר על יורה דעה.

הרוצה לעיין בשאלת זיהוי החגבים בימינו מנקודת מבט מדעית יעיין נא בספרו של פרופ' זהר עמר, "הארבה במסורת ישראל" הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, תשס"ד (2004), פרק ה, עמ' 102-156.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a2d79ed7a8-d7a9d7a2d7a8.jpg>)

קישורים בנושא:

[http://www.kikarhashabat.co.il/%D7%94%D7%97%D7%92%D7%91-%D7%94%D7%A9%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A6%D7%99%D7%9D-%D7%95%D7%94%D7%95%D7%A8%D7%90%D7%AA-%D7%94%D7%A8%D7%91-\(%D7%A7%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%91.html](http://www.kikarhashabat.co.il/%D7%94%D7%97%D7%92%D7%91-%D7%94%D7%A9%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A6%D7%99%D7%9D-%D7%95%D7%94%D7%95%D7%A8%D7%90%D7%AA-%D7%94%D7%A8%D7%91-(%D7%A7%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%91.html)

(<http://www.kikarhashabat.co.il/18369.html>) ויהיו בעיניו החגבים: תיעוד מיוחד

(http://www.bhol.co.il/forums/topic.asp?topic_id=2608636&forum_id=19616) ויסתבל החגב

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג הלכה ומציאות, הרב חיים קנייבסקי, הרבנית בת שבע קנייבסקי, חגבים, פרופ' זהר עמר, שיח השדה | 4 תגובות

עלי ספר – פרשת תרומה

פברואר 23, 2012 מאת [amhasefer](#)

עלי ספר – פרשת תרומה

מתוך גליון "שבת בשבתו" לפרשת תרומה
(<http://www.zomet.org.il/Uploads/1413.pdf>) עמ' 6

לרשימה בפורמט איכותי לחץ כאן שבת בשבתו תרומה
([http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a9d791d7aa-\(d791d7a9d791d7aad795-d7aad7a8d795d79ed7943.pdf](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a9d791d7aa-(d791d7a9d791d7aad795-d7aad7a8d795d79ed7943.pdf))

עלי ספר

על תופעת ה"פרעמער אנטן"

"ירקח לי תרומה" לצורך הקמת המסכן, על כל חכמתו, נדרשו משאבים כספיים ניכרים. ניום הכספים נעשה באמצעות מבצע התרומה עממי, אשר היו שותפים לו "כל איש אשר ידבנו לבו". גם חולסת ספר תורני יש לה עלות כספית לא מבוטלת. מעטים הם המחברים שהם בעלי אמצעים כלכליים המאפשרים להם לממן בעצמם את ההוצאה, דרך מקובלת מאד לאסוף כספים היתה באמצעות מבצע החתמה עממי של אנשים המסלמים עבור הספר. טרם הדפסתו ובכך עוזרים במימון עלויות ההוצאה, אותם חותמים, מכונים בלשון אשכנז "פרעמער אנטן".

כלומר "מגויים" מראש. מתוך הכרת הסוב ועל פי חלל כי יש לכבד עושי מצוה נתפרסמו שמות התורמים ברשימות ארוכות בסוף כל ספר. על פי רוב, רשימות אלו מסודרות לפי שמות המקומות, רשימות אלו נדפסו בדרך כלל בסוף הספרים רק במהדורה הראשונה שלהם. בהדפסות חוזרות ובדפוסים צילום השמיטה המ"לים את רשימות המגויים, כיון שלא היו רלוונטים להפוך הספרים.

עד כמה היתה נפוצה התופעה? ברל כהן אסף בספר מיוחד (ספר הפרעמער אנטן), ניו יורק תשל"ה (1975) את כל אותן רשימות החותמים ומיין אותם לפי סדר הקהילות. הוא מונה כ-8750 [1] קהילות באירופה ובצפון אפריקה המפיקות ברשימות החותמים. שמות קהילות אלו מפורסמות אחת לאחת בתוך ספרו ומרורות גם מקור מידע להיסטוריונים. ברל כהן גם ספר את שמות האנשים שברשימות הנזכרות ובסך הכל מוכרים בשלש מאות וחמישים אלף (350,000) אנשים. להערכתו המספר גדול אף יותר ממני שלפעמים מופיעים רק שמות של גבאי בתי כנסת וכו'. נוכח, כי כל האנשים האלו היו שותפים בדרך זו להוצאת ספרים ולהגדלת התורה בעם ישראל.

מסע ניום החותמים ע"י מחבר הספר היה ארוך ומייגע. לעיתים נערך המחבר לגדוד מבייתו חודשים ארוכים ולעבוד בבתי הכנסת ובבתי המדרש ולחזר אחרי חותמים. לא כל מחבר יכל לקבל על עצמו משימה קשה זו. כך כותב הרב

יהונתן יעקב ריינס, מייסדי המגוהי וראש ישיבת לידא, בספרו שערי אורה (וילנה תרס"ו 1886), כי שמורים אצלו חיבורים גדולים שהוא חפץ להדפיסם, וכי הוא קיבל עצה מ"גאון חכמי זמננו" לאסוף חותמים מראש כדי לעמוד בהוצאת ההדפסה. הרב ריינס דחה את הצעתם:

יען כי אסילת החותמים על ספר דתי היא מלאכה שנעשית לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח רק ע"י המחבר בעצמו, ומששתי כל כוחותי ודעויותי ומצאתי, כי לא נעזיתי לזה ולא חוננתי בהכשרות (או החסרונות) הדרושות לזה, ועל כן - לבד אשר משרתי לא תתנו לגד מביית על זמן רב... כל אוכל להטפיל בכדי וכבוד הספרות לנוע מעיר לעיר ולתפוס על דלתו נדיבים, שדבים בהם לא ידעו ספר ומה גם ספר מהפסדות התלמודית אשר דעת דרכי לא יחלצון, והמחבר בעציהם כעני המסבב ללקט אנרות.

ואכן בראש ספרו המוכר ישנה רשימה קצרה של "שמות המשתדלים והמתנדבים". שיטלה בנויה מלבירים ואנשי שם, ללא הודקקות לקבץ כסף מ"עמך". בדרך לא מכובדת, כמקבץ גרבות מולת לחל.

גם ה"חפץ חיים", בהדפיסו את ספרו הידוע "משנה ברורה" על שלחן ערוך, נזקק להסתמך לשיטת זו של השגת "חותמים מראש" לרכישת הספר. בחלק ממוחקי המשנה ברורה חישנים המצויים בספריית הרמב"ם - מהדורות שנת תרס"ב (1902) - מנודלים בסולם שנים או שלשה עמודים מלאים בשמות אנשים ומסודרות בקהילת וורשה שהתנדבו לקחת את הספר כשיצא מבית הדפוס (ראו תמונה מהדפסת). אמנם ישנה עדות בע"פ שה"חפץ חיים" בצדקתו הגדולה חשש לספק גול, ולכן אסף רק תחתיו **חביונות** מכל האנשים המתייעים ברשימה ולא הסכים לקבל מראש את הכסף. גימיקו היה "כי זה כלל גדול, שבעל כרחי תתמסך ההדפסה מעת קבלת הכסף-קדימה עד שתצא לאור ערך שנה, ועל רוב בין אלפים אנשים, הלא ימצאין גם נלסורים, ומאין אדע את הידש האמיתי, אשר אדע כי בו קיימות מצות השבח, נמצא כי אוכל להכשל ח"ו בספק גל".

לקבלת חומר תורני מאספרות שמריות רומבים: elboim_w@mail.tel-aviv.gov.il

(d7a8-d7aad7a8d795d79ed7945.jpg

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו <mailto:rambam1@gmail.com> (rambam1@gmail.com)

פורסם ב [Uncategorized](#) | [השארת תגובה](#)

א"ב של כתב יד ספרדי

פברואר 20, 2012 מאת [amhasefer](#)

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a1d799d79ed7a0d799d795d7aa1.jpg>

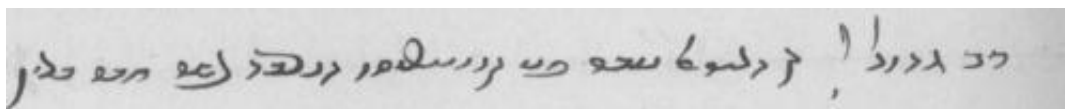
א"ב של כתב יד ספרדי

בשנים האחרונות כבר לא מלמדים לקרוא אותיות כתב רש"י בבתי הספר הממלכתיים. לצערי, אני נפגש בתוצאות של המחלחל החינוכי הזה, כאשר אני מציע ספר כתוב בכתב רש"י לבוגר מערכת החינוך הממלכתי ועל פי ארשת פניו אני רואה שכתב רש"י דומה עליו כ'סינית'. כדי להקל עליו אני מציע לו להיעזר בסימניות שהפקנו בספריה המשותת אותיות רגילות לכתב רש"י. אני מראה לו ש'השד לא נורא'. בסך הכל רוב האותיות זהות, ואלו ששונות הן – יוכל להיעזר בסימניה!

הסימניה הזאת הפכה ללהיט בין הקוראים ואני מרבה לחלק אותה לתלמידים המבקרים אצלנו.

בדומה לכך מצאתי לנכון לערוך סימניה נוספת לצורך עצמי, סימניה של אותיות א"ב של כתב יד ספרדי. לעיתים אני נתקל בשערי ספרים ישנים, בהערות שבשולי דפי ספר עתיק או במכתבים, בכתב יד של חכם ספרדי. ברגע הראשון גם לי זה נראה כמו 'סינית', חסר הבנה ופשוט. הנה נסו לפענח שורה מתוך מחברת שאלות ותשובות "משפטי עוזיאל", כתב ידו של הראשון לציון, חכם בן ציון מאיר חי עוזיאל, המצויה בספריית הרמב"ם:

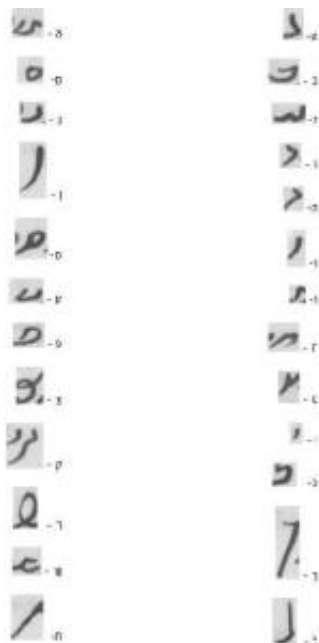

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d798d7a7d798d7a1-d794d7a8d791->

[d7a2d795d796d799d790d79c23.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d798d7a7d798d7a1-d794d7a8d791-d7a2d795d796d799d790d79c23.jpg) בוודאי הצלחתם בשתי המילים הראשונות "רב גדול!", בגלל שהן כתובות באותיות מדוגמות, אך מה עם ההמשך? אני משוכנע שרובכם – ככולכם לא תצליחו לזהות.

הנה התרגום המלא: "רב גדול! קבלתי אל עבר פני קונטרסו הנכבד אשר חבר בדין..."

כדי להקל עלי בפענוח כתבי יד ספרדים רבניים – כתב חצי רהוט – בניתי, אפוא, את הסימניה הבאה:

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a1d799d79ed7a0d799d794-d7904.jpg>

חשוב לציין, כי כיוון שמדובר בכתבי יד הפענוח דורש מאמץ, היות וייתכנו שירבוטים ומשיכות קולמוס החורגות מ"הסימניה".

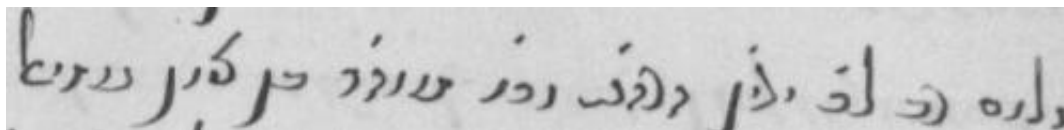
לתירגול נוסף, הנה לפניכם כותרת מכתב המופנה לרב בן ציון עוזיאל, מהתקופה שהיה אז רב של העיר יפו, ימי טרום מלחמת העולם הראשונה.

כדי להקל עליכם אכתוב את המילים המופיעות בכותרת בערבוביה. נסו לשבץ אותם כסדר שנכתבו.

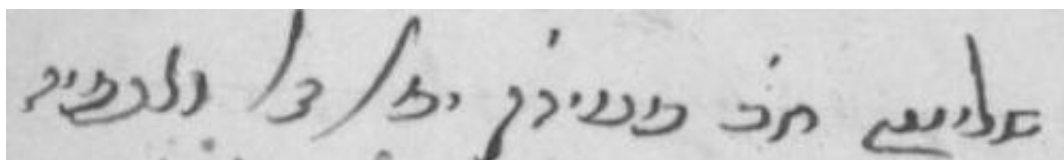
המילים המופיעות במשפט הם:

שליט"א, הרה"ג, ידי"ג, פעיה"ק, ציון, עוזיאל, יפו, ת"ו, בן, ואגפיה, רב, לכ', ח"ב (=חכם באשי?), וכו', שלום, מוה"ר

בהצלחה!

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a6d7a2d799d7a8-\(d795d7a6d7a2d799d7a8d7944d7901.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a6d7a2d799d7a8-(d795d7a6d7a2d799d7a8d7944d7901.jpg)

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a6d7a2d799d7a8-\(d795d7a6d7a2d799d7a8d7944d7911.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/02/d7a6d7a2d799d7a8-(d795d7a6d7a2d799d7a8d7944d7911.jpg)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג הרב בן ציון חי עוזיאל, כתב יד, כתב רש"י, פענוח | 2 תגובות

"גג על גג"

ינואר 18, 2012 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

"גג על גג"

סגנונות שונים בלימוד התורה

ראיינתי ספרן ווטיק לגיליון הבא של ספרני היהדות (<http://safranim.wordpress.com>). הראיון נסב על תחילת הקריירה שלו כמנהל ספריה של ישיבה ווטיקה ומפורסמת בבני ברק. הראיון היה מרתק ונאמרו בו אמירות נוקבות. תמללתי את הראיון והעברתי לו לבדיקה. לאחר זמן אמר לי שהוא איננו יכול להסכים לפרסום, כי יש בדברים שאמר זלזול ברבנים. כדוגמא לכך הביא מה שאמר על אחד הרבנים, מראשי הישיבה ומנהיג ציבור מפורסם. להלן הציטוט של הקטע הרלוונטי מהראיון:

ש: מה היה מקומה של הספריה בתוך הישיבה?

ת: בישיבת ... ראשי הישיבה התנגדו לספריה. הרב ... היה מפורש נגד ספריה. הוא התנגד לאנציקלופדיה תלמודית כי היה בדעה שזה מקל ולוקח את העיון בלימוד. מחפשים בקיאות. כל אחד צריך שיהיה לו את זה בראש (מעצמו לא מלימוד בספרים אחרים). גם ב'מאירי' הוא לא עודד להשתמש. לכן באולם הישיבה היה רק מה שצריך: גמרא, רמב"ם ור' חיים. זה מה שנחוצך ללימוד.

לא הסכמתי איתו. למה יש כאן לזות שפתיים לומר על תלמיד חכם, שדי לו בגמרא על הסטנדר?

ראש ישיבה שלא רואה עין בעין כמוך (הספרן) את חשיבות העיון בספרים רבים ולא בספרייה גדולה, האם יש כאן "לשון הרע"?

לכאורה יש כאן חילוק בין תלמידי חכמים בעלי אופי שונה. בימי חלדי המועטים נפגשתי בדוגמאות לתלמידי חכמים מסוגים שונים; כאלו שמרחיבים בעיונם וכאלו שבקיאם בחכמת הצמצום.

לפני כשנתיים פניתי לראש ישיבת תל אביב, הסמוכה לספריה, והצעתי לו לשים עותק דיגיטאלי של קטלוג ספריית הרמב"ם במחשבי ספריית הישיבה. הוא השיב לי, שהוא באופן אישי אינו נזקק לספרים רבים בלימודו. אך מבין הוא שישנם כאלה, שזקוקים למרחב ומעיינים בספרים הרבה. ולשם כך קיימת ספרייה!

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d7a7d798d79cd795d792-d794d7a1d7a4d7a8d799d794-\(d7a2d79c-d793d799d7a142.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d7a7d798d79cd795d792-d794d7a1d7a4d7a8d799d794-(d7a2d79c-d793d799d7a142.jpg)
קטלוג ספריית הרמב"ם על גבי תקליטור

ראש הישיבה שלי ב"מרכז הרב", הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא זצ"ל, היה טיפוס כזה. אהב ספרים. רגיל היה לומר, בבדיחות הדעת, שעיקרי תורתו למד על הסולם בספריית ישיבת חברון, בה למד בנעוריו. כשעלה על הסולם לקחת ספר מסויים היה רואה את הספר לידו ומסתקן, וכך עובר מספר לספר והזמן חולף עמו. ידידי הספרן הבלתי נשכח של מרכז הרב עדיאל לוי סיפר לי, שהיתה לו הנחיה קבועה, להביא לר' אברום לעיונו את הספרים החדשים, טרם כניסתם לספריה.

אחד ומיוחד מבין באי ספריית הרמב"ם בשנים עברו היה ר' חיים אלימלך קורנברג, תלמיד חכם בעל שיעור קומה גדול, עם מאור פנים רחב וענווה גדולה. ר' חיים נפטר בחטף במהלך ראש השנה תשס"ה בעלותו לשהות בחג בחצר חסידות גור בירושלים.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d7aad79ed795d7a0d7aa-\(d794d7a8d791-d790d79cd799d79ed79cd79a11.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d7aad79ed795d7a0d7aa-(d794d7a8d791-d790d79cd799d79ed79cd79a11.jpg)

בספר הזכרון "חיים של תורה", שיצא לזכרו בעריכת הרב אברהם יחיאל רוננבך, ישנו פרק המוקדש לשיטת הלימוד של חכמי גליציה.

שם הפרק: "גג על גג" – עם חכמי גליציה ותורתם

<https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/January182012#>

שיטת הלימוד של חכמי גליציה עד הדור האחרון, (כולל מנהל הראשון של ספריית הרמב"ם, הרב ראובן מרגליות, מלבוב), שילבה פילפול מחודד עם בקיאות עצומה. "גג על גג" משמעו בניין שנבנה קומה אחר קומה. בשם ה"חזון איש" אמרו, כי בשביל תורת גליציה היה צורך בידעת כל התורה כולה, בקיאות בתלמוד ובנושאי כליו, לצד חריפות מרובה.

כיום מועטים הלומדים בדרך זו.

כזה היה ר' חיים קורנברג. "ראש ברזל". אמר לי שעד גיל חמישים זכר כל מה שלמד, בלא שכחה כלל. היה מגיע לספריה כש"חקירה" פלונית מעניינת אותו, ותמיד חיפש מה אומר על כך ה"בית יצחק" - ר' יצחק שמלקיש - מגדולי רבני גליציה לפני כמאה שנים. יום אחד בא אלי לספריה עם חקירה חדשה וביקש לשמוע את דעתי הקטנה (איזו ענווה!). נושא החקירה היה בדיני לשון הרע, שר' חיים התרחק מהם כמו מאש. הסכיתו ושמועו:

מה הדין כאשר מספרים בחוגי ה"עדה החרדית" על רב פלוני שהוא רחמנא ליצלן "ציוני". ובאמת רב זה הינו ציוני נלהב?

מצד אחד באזני המספר והשומע יש כאן בוודאי לשון הרע. מצד שני הלוא מי שעליו סופר הלשון הרע רואה בזה מחמאה, והוא מתגאה ב"ציונותו"?

תמצית החקירה הוא בשאלה: האם לשון הרע הוא עניין יחסי או עניין מוחלט? כלומר רק במקרה שכולם רואים זאת לגנאי ייחשב לשון הרע?

לצערי, לא פשט ר' חיים את ספקו ואינני יודע מה ההלכה בנידון.

על פניו דומה שאלה זו לנושא בו פתחנו: ראש ישיבה לא רואה ערך בעיון ספרים רבים ולא בספרייה גדולה. האם יש כאן "לשון הרע"?

אשמח לשמוע חוות דעתכם !!!

נ. ב. לעת עתה גנזתי את הרעיון לפרסם את הראיון [מצונזר], למרות שהיה בו "טעם זקנים משובח".

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (mailto:rambam1@gmail.com)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתיג הרב אברהם שפירא, ישיבת תל אביב, לשון הרע, ספריות של ישיבות, ספריות תורניות, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, עדיאל לוי, קורנברג חיים אלימלך | 4 תגובות

ספרים מספרייתו הפרטית של הרב חיים דוד הלוי, רב ראשי לתל אביב יפו בין השנים תשל"ג-תשנ"ח (1973-1998).

ינואר 3, 2012 מאת [amhasefer](#)

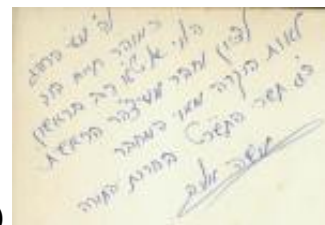

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d794d7a8d791-d797d799d799d79d-d793d795d793-d794d79cd795d7991.jpg>

הרב חיים דוד הלוי זצ"ל

בס"ד

הרב חיים דוד הלוי זצ"ל היה רב ראשי לתל אביב יפו משנת תשל"ג (1973) ועד פטירתו בי"ב אדר תשנ"ח (1998). בימים אלו הגיעו לספריית הרמב"ם כמאה ספרים נבחרים מספרייתו הפרטית של הרב חיים דוד הלוי זצ"ל. בספרייתו של הרב היו ספרים מסוגים שונים: חלקם ישנים מאד וחלקם ספרים חדשים, ששלחו לו מחברים בני זמננו. חלק מהספרים מתייחדים בהקדשות שנכתבו ע"י מחברי הספרים, ביניהם רבנים מפורסמים.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d79ed79cd79bd7941.jpg>

הקדשת הרב משה מלכה. רב ראשי בפתח תקוה ומחבר שו"ת מקוה המים

באוסף

ישנם

גם שתי

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d79ed7a6d792d7a83.jpg>

הקדשת הרב יונה מצגר, כיום הרב הראשי לישראל

הקדשות שכתב הרב עובדיה יוסף שליט"א על ספריו, שמסר במתנה לרב חיים דוד הלוי זצ"ל. הקדשות אלו נכתבו בתקופות שונות ויש בהם כדי ללמד על הערכה שרחש הרב עובדיה לרח"ד הלוי.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d79ed79ed79f1.jpg>

הקדשת הרב יהושע ממון, חבר בית הדין הגדול, מחבר שו"ת עמק יהושע

היכרות רבת שנים היתה לרב עובדיה ולרב חיים דוד, עוד מתקופת לימודיהם המשותפת ביישיבת "פורת יוסף" אצל ראש הישיבה הרב עזרא עטיה זצ"ל, בימים שטרם הקמת המדינה.

לימים, משעלה הרב עובדיה יוסף מכהונת רב ראשי לתל אביב אל כהונת רב ראשי לישראל, ביקש שיבוא להחליפו במשרת רב הראשי לתל אביב.

היו להם חילוקי דעות בענין הציונות. הרב חיים דוד הלוי, תלמידו המובהק של הראשל"צ הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, היה ציוני לכתחילה ואילו הרב עובדיה אינגו ציוני בהחלט.

יצויין שהרב חיים דוד הלוי חלק על הרב עובדיה בעניני הלכה שונים, אף כי בוודאי הכיר בגדולתו ההלכתית.

בשני מקומות בלבד מזכיר הרב עובדיה בספריו את הגר"ח ד הלוי .

1. שו"ת יביע אומר ח"ז או"ח סי' לו :

גם בספר מקור חיים החדש להרה"ג ר' חיים דוד הלוי שליט"א (בח"ג עמוד ש"ח) פסק להתיר.

(יש להעיר שבאותו כרך בסי' נג הוזכר הרב ח"ד הלוי בעילום שמו: אמנם ראיתי במאמר של חכם אחד שהובא בקובץ "תחומין" חלק ד') (חלק ד')

2. ספר הליכות עולם ח"א עמ' שנב:

וכן ראיתי לידידי הרה"ג ר' חיים ד. הלוי בשו"ת מים חיים (סי' ז).

כשנפטר הרב הלוי צוה הרב יוסף להכניס את המיטה להיכל ישיבת "פורת יוסף" – מה שלא מקובל – ובא לתל אביב לאזכרה במלאת שנה.

[ידיעות אלו קבלתי מהרב אחיה אמיתי, חתנו של הגר"ח ד, המכהן כרב קיבוץ שדה אליהו, אשר בעמק בית שאן, ותשואות חן חן לו]

להלן ההסכמות:

א.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d794d7a7d793d7a9d795d7aa-d794d7a8d791-\(d7a2d795d791d793d799d7941.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d794d7a7d793d7a9d795d7aa-d794d7a8d791-(d7a2d795d791d793d799d7941.jpg)

על ספרו שאלות ותשובות "יביע אומר", שנדפס בשנת תש"ך (1960), כתב הרב עובדיה:

לכבוד ידידי הרה"ג המפורסם גבור במלחמתה של תורה

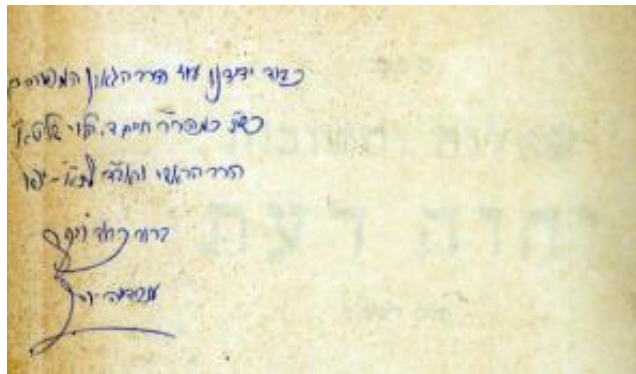
שמך תורק שמו כש"ת מה"ר חיים ד. הלוי שליט"א

הרב דראשון לציון

בכבוד רב והוקרה וידידות נצח

עובדיה יוסף

ב.

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d794d7a7d793d7a9d795d7aa-d794d7a8d791-\(d7a2d795d791d793d799d79421.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2012/01/d794d7a7d793d7a9d795d7aa-d794d7a8d791-(d7a2d795d791d793d799d79421.jpg)

על ספרו שאלות ותשובות "יחזקאל דעת" חלק ראשון, שנדפס בשנת תשל"ז (1977) כתב הרב עובדיה:

כבוד ידינו עוז הרב הגאון המפורסם

כש"ת כמהר"ר חיים ד. הלוי שליט"א

הרב הראשי וראב"ד לת"א-יפו

ברוב כבוד ויקר

עובדיה יוסף.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (mailto:rambam1@gmail.com)

פורסם ב- [Uncategorized](#) | מתווג הקדשות ספרים, הרב אחיה אמיתי, הרב חיים דוד הלוי, הרב יהושע ממנו, הרב יונה מצגר, הרב משה מלכה, הרב עובדיה יוסף, ישיבת פורת יוסף, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, רבנות, תל אביב | 3 תגובות

מחשבי קיצין וצופי הישועה

נובמבר 30, 2011 מאת [amhasefer](http://amhasefer.files.wordpress.com)

על הרב שמעון צבי הורוויץ, מייסד ישיבת המקובלים "שער השמיים".

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d794d795d7a8d791d799d7a5-\(d7aad79ed795d7a0d794.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d794d795d7a8d791d799d7a5-(d7aad79ed795d7a0d794.jpg)

בחודשים האחרונים התחלתי לכתוב בעלון "שבת בשבתו" (<http://www.zomet.org.il/Uploads/1405.pdf>), מדור מיוחד על ספרים. המדור "עלי ספר" נכתב לסירוגין עם עמיתי ר' יוסף לייכטר שהוא מקטלג ספרות רבנית בספרייה הלאומית. לא אכחד מכם, שמלאכת הכתיבה היא מהעבודות הקשות ש"במקדש", אך על הקושי מכפרת האהבה שאני אוהב את הלימוד טרם כתיבת כל רשימה ורשימה.

לגליון פרשת "ויגש", בעוד כארבעה שבועות, הכנתי רשימה על על חיפוש עשרת השבטים האבודים והתמקדתי בפועלו של הרב שמעון צבי הורוויץ (תר"ל-תש"ז 1870-1947), מייסד ישיבת המקובלים הירושלמית "שער השמיים".

כשעברתי בין ספריו בספריית הרמב"ם, מצאתי שתי "מציאות":

א. עמוד בודד שצורף לספרו קול מבשר (ירושלים תרפ"ג), ולמיטב ידיעתי אינו מצוי בעותקים אחרים.

ב. הקדשה יפהפיה בכתב ידו של המחבר בעותק של ר' שאול חנא קוק (אחיו של הראי"ה קוק זצ"ל).

מעיון בדפים אלו אפשר לטוות חוטים לדמותו המיוחדת של הרב שמעון צבי הורביץ וכיסופיו לגאולה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d7a7d795d79c-d79ed791d7a9d7a83.jpg>)

א.

ספר קול מבשר עוסק בחיפוש אחר עשרת השבטים. המחבר כינס לתוכו עדויות שונות משנים קדמוניות וממה ששמע וראה בנושא של עשרת השבטים האבודים. יש לציין כי בשנת תר"ס (1900) נסע המחבר בשליחות ארוכה למזרח הרחוק למטרה זו. הספר נדפס בירושלים בשנת תרפ"ג (1923). בעותק הספריה נוסף דף בודד שכותרתו: **השמה**.

בסופו של עמוד ישנו חישוב הקץ לשנת תרפ"ד (1924), כלומר הדברים נכתבים סמוך מאד למועד שנחזה, שהרי הספר נדפס רק שנה קודם, בשנת תרפ"ג (1923)!

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d7a7d795d79c-d79ed791d7a9d7a821.jpg>)

הערת אזהרה: בחישוב זה מסתמך המחבר על חישובי גימטריה. אם תגדילו את העמוד הסרוק ודאי תראו שמילים מסוימות ישנן נקודות על גבן. משמעות הדבר שלאותיות המילה יש ערך מספרי בעל משמעות. המחבר מציין לחישוב המספרי, ה"גימטריה", של המילה. בטקסט שלפניכם סימנתי מילים אלו בקו תחתון, מסיבות טכניות. כדאי 'להחזיק ראש', כדי להבין את החשבונות שעומדים מאחורי המילים וצירופי והאותיות.

הלן העתק הדברים הנוגעים לחישוב הקץ:

ואם נזהר ממחלוקת וש"ח (=ושנאת חינו) ולא יהי' קטרוג עלינו, יתחיל הצמחת הישועה משנת תרפ"ד והילך, ואז ישאר ע"ס (=עד סוף) אלף הששי 317 שנה כמנין שיבה. ואז יאמר הקב"ה: עד שיבה אני אסבול, יותר לא אסבול את צער בני. ומובן דברי הקנה הקדוש ע"פ (=על פסוק) מפני שיבה תקום, כתוב שם תרפד, ודבריו סתומים. ולפ"ד (=ולפי דברינו) מובן, כי מפני חשבון שיבה אז תקום תרחם ציון, ורמוז באותיות תקום במילוי כזה: ת"ו קו"ף ו"ו מ"ם חשבון תרפד וד"ל (=ודי למבין). ואז ע"י השבטים יתגלו הנקמה, כמ"ש (=כמו שכתוב) וקם שבט מישראל אז ומחץ פאתי מואב (=עולה למניין תרפ"ד) וד"ל (=ודי למבין).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d794d795d7a8d795d795d799d7a511.jpg>)

ב.

בשנת תרס"ז (1907) הדפיס הרב הורוויץ את ספרו אור המאיר וקול מבשר. כפי שנכתב בשער, מיועד הספר בעיקרו לבאר, שעיקר אריכות הגלות הוא בגלל מניעת לימוד חכמת הקבלה. עותק של הספר, מלווה הקדשה מחורזת בכתב ידו של המחבר, ניתן לשאול חנא קוק. אחיו של הראי"ה קוק ועסקן ציבורי. לימים עזר ר' שאול חנא, שהיה תושב תל אביב, לייסוד ספריית הרמב"ם

ותרם לה את ספרייתו הפרטית.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d794d795d7a8d795d795d799d7a521.jpg>)

להלן שורות החריזה (ללא שורות הפתיחה והחתימה):

לכבוד ידיד ה' עובד לאל:

בימיו תביא גואל:

שמו חנן יחננהו האל:

קוה קוית לאל:

שירים קרנו ומזלו בישראל:

יתברך שמו מפי עליון:

פניו יאיר מאור עליון:

אתה תקום תרחם ציון:

כי עת לחננה לעם חביון:

סימן חיים

לשנה טובה תכתבו ותחתמו:

חיים של עושר וכבוד לכם למנה:

ישיכון בביתו ששון ושמחה בקול רינה:

מראשית השנה ועד אחרית שנה:

שני הדפים האלו נותנים לנו קו אור מצורתו הרוחנית של המקובל הרב שמעון צבי הורוויץ כאחד מצופי הישועה, החפצים בישועתן של ישראל תכף ומייד.

פורסם ב-Uncategorized | מתויג אור המאיר וקול מבשר, בית אריאלה, הקדשות ספרים, הרב שמעון צבי הורביץ, הרב שמעון צבי הורוויץ, חישוב הקץ, ישיבת המקובלים "שער השמיים", מחשבי קצין, מצפים לישועה, ספריית הרמב"ם, עלי ספר, קול מבשר, שאול חנא קוק, שבת בשבתו | 2 תגובות

גוזר אני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעוטיך

נובמבר 14, 2011 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונך...

- על מחלוקות הקשורות בלוח השנה היהודי

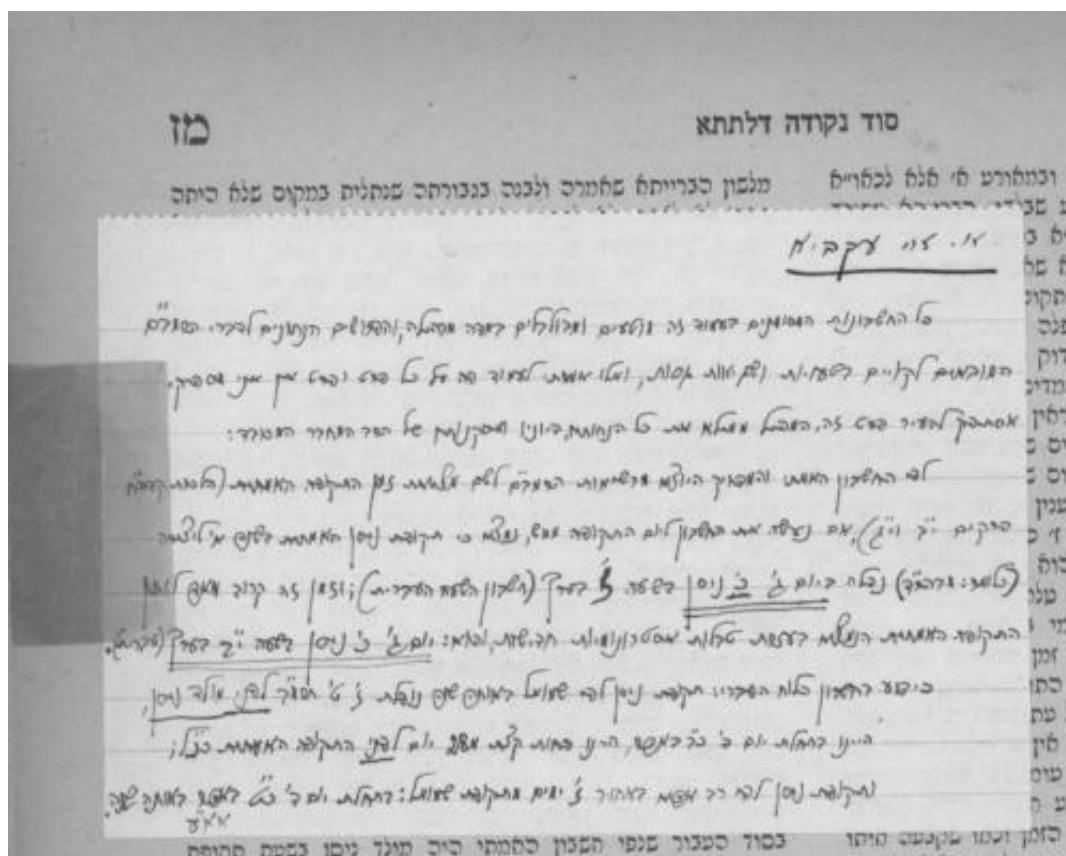

לאחרונה הגעתי למסקנה שהמחלוקות החריפות ביותר ביהדות קשורות ללוח השנה וליתר דיוק לקביעת הזמנים של הלוח. הזדמנו לידי מספר מחלוקות שונות הקשורות בקביעת הזמן ונחשפתי לטונים גבוהים מאד של וויכוח. האמת היא שאם נתבונן

בדבר נבין זאת על נקלה. לוח הזמנים היהודי הוא תשתית למצוות רבות התלויות בו. החל מקביעת המועדים עובר דרך זמני כניסת ויציאת שבת וכלה בזמני היום-יום. מחלוקת על הזמן יכולה להפוך למחלוקת שתפלג את העם היהודי לרסיסים.

אמנם סוגיות אלו מחייבות ידיעות בתחומי חכמה רבים כגון: אסטרונומיה, מתמטיקה וגיאוגרפיה, לכן מועטים הם העוסקים בו, וברי הסמכא אינם סובלים טעויות של אחרים, חנובעות מחישובים מוטעים. לאחרונה נתקלתי בדוגמא מוחשית לחריפות הסגנון ולביטול דעות.

הרב חיים יוסף דינקלס מירושלים חיבר קונטרס "סוד נקודה דלתתא" (ענייני חשבון תקופות וכו'). קונטרס זה נדפס ביחד עם פירושו לתלמוד הירושלמי על מסכת חלה (ירושלים תשי"ג 1953). עותק ספריית הרמב"ם היה עותקו הפרטי של א"א עקביא, מומחה בעל שם בתחום הלוח העברי, שלא "אהב" (בלשון המעטה) את מה שקרא. באופן יוצא דופן טרח מאן דהו להדביק על עמודי הספר פתק ובו מבטל א"א עקביא את דעתו של הרב דינקלס. וכך מתחיל את השגותיו: "כל החשבונות המסומנים בעמוד זה מוטעים ומבלבלים במדה גדולה..."

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/11/d7a2d7a7d791d799d79015.jpg>)

פולמוס טעון אחר קשור למחלוקת על "קו התאריך". בשנת תש"א (1941) הגיעו יהודים שנמלטו מאירופה לעיר קובה שבין ועוררו את השאלה הישנה: מהיכן מתחיל העולם? כלומר מהו המקום הראשון על הגלובוס שממנו מתחיל יום חדש? הם שלחו את השאלה לגדולי רבני ישראל שישבו בארץ ישראל: "לדעת את המעשה אשר יעשו", **מתי יצומו ביום הכיפורים?** וקבלו תשובות מנוגדות. גלגוליה של הפרשה נסקרו לאחרונה בהרחבה בסדרת מאמרים של הרב יוחנן שברון בכתב העת "קובץ בית

אהרן וישראל" בגל' קמז-קמט (תש"ע 2010). לאחרונה, בגל' קנז (תשע"ב 2011), הוצרך להוסיף פרק חדש לסדרה <https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/November142011#>, כולו מחאה כנגד ספר "גנזים וש"ת חזון איש". גם בפולמוס זה נטענו טענות הדדיות בחריפות לשון.

ספרים וחיבורים רבים נכתבו על נושא זה בעקבות אותו פולמוס שהתעורר בשנת תש"א (1941), אך נראה שעדיין לא נאמרה בו המילה האחרונה.

לסיום, אי אפשר שלא להזכיר כאן את המסופר במשנה מסכת ראש השנה:

שלח לו רבן גמליאל (לר' יהושע), גוזר אני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונך. הלך ומצאו רבי עקיבה מצר. אמר לו, יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר "אלה מועדי ה'", מקראי קודש, אשר תקראו אותם" (ויקרא כג, ד) – "אשר תקראו אותם", בין בזמנן בין שלא בזמנן; אין לי מועדות אלא אלו. בא לו אצל רבי דוסא בן הרכינס; אמר לו, אם באים אנו לדון אחר בית דינו של רבן גמליאל – צריכין אנו לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו, שנאמר "ויעל משה, ואהרון – נדב, ואביהוא, ושבעים, מזקני ישראל" (שמות כד, ט). למה לא נתפרשו שמותן של זקנים: אלא ללמדך, שכל שלושה ושלושה שיעמדו בית דין על ישראל – הרי הם כבית דינו של משה. נטל מקלו ומעוטי בידו, והלך ליבנה אצל רבן גמליאל ביום שחל יום הכיפורים להיות בחשבונך.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך.

שירותי סריקה ומשלוח חומר תורני מספרים וכתבי עת ישנים וחדשים לא תשלום

משתדלים לענות לכל פונה תוך 24 שעות.

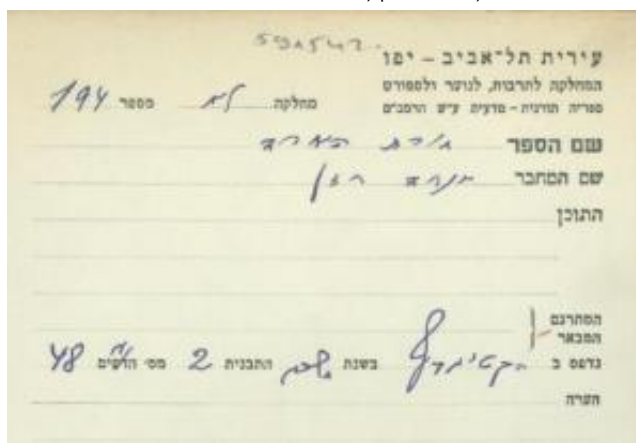
נא פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג אברהם אריה עקביא, גנזים וש"ת חזון איש, זמנים ביהדות, חיים יוסף דינקלס, יוחנן שבדרון, יום הכפורים, לח שנה יהודי, סוד נקודה דלתתא, קו התאריך, קובץ בית אהרן וישראל | השארת תגובה

נדפס ב... הקטוגרף

אוקטובר 10, 2011 מאת [amhasefer](#)

תעודה נדירה להשקפת עולמו של בן ישיבה המצדד בשלטון הקומוניסטי.

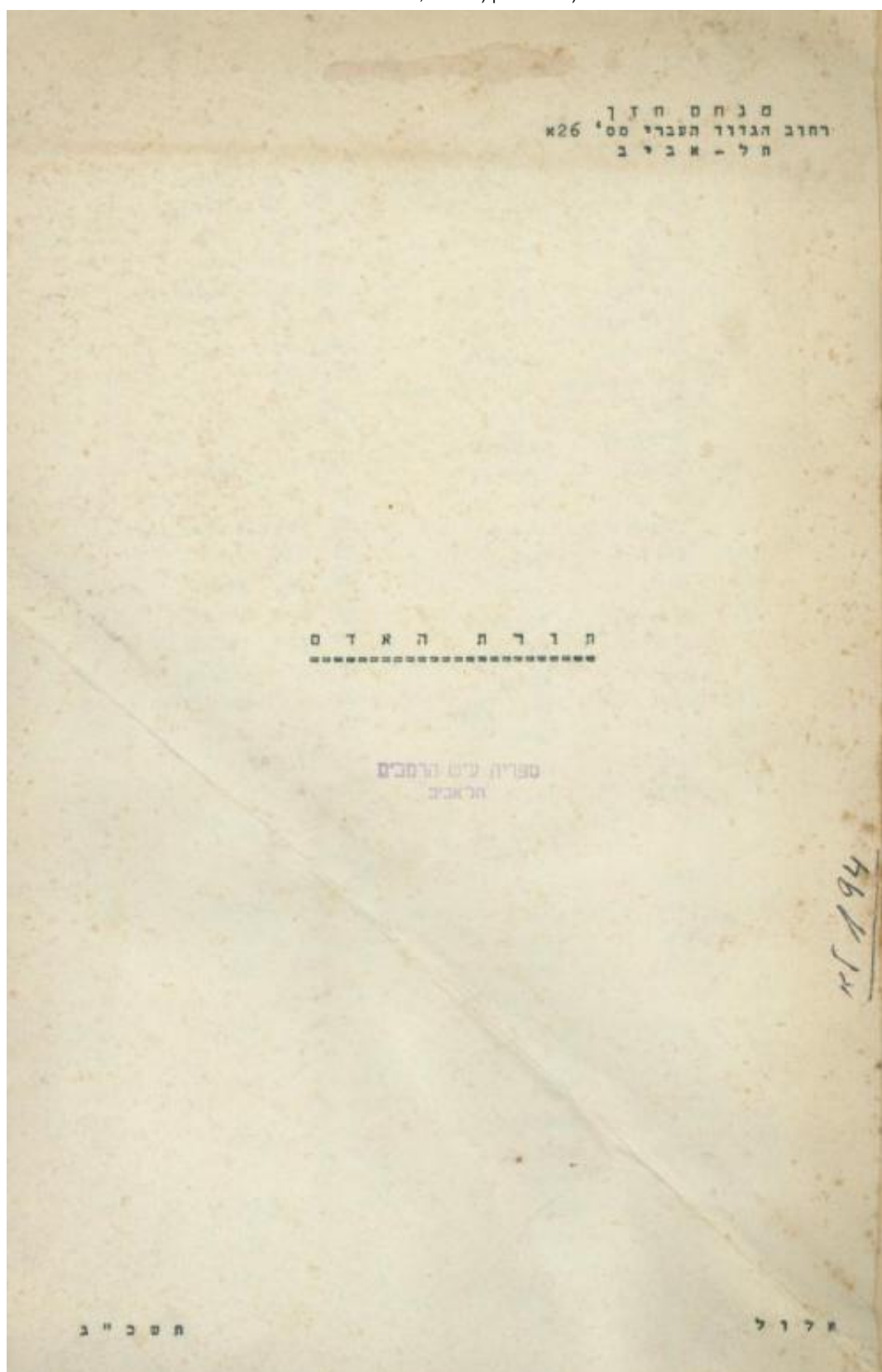
בכרטיסת הישגיה של הספרייה ישנם כרטיסי ספר שמופיע בהם בשדה מקום הדפוס:
נדפס ב...הקטוגרף.

לא, זה אינו שם מקום ולא תמצאו אותו על הגלובוס.
לפרסומי "הקטוגרף" אלו אני מבקש לייחד את רשימתי.
במסגרת מפעל הזנת כרטיסי הקטלוג הישן שלנו למערכת הממוחשבת
(ב"ה אנחנו באמצע האות תי"ו)
אנחנו 'נתקלים' בפרטים שהם "אוניקה".
כלומר פרטים ייחודיים, שאינם קיימים בספריות אחרות.
בכל פעם שנופל לידינו כרטיס ובו מופיע המילה "הקטוגרף"
אנחנו יודעים כי יש סיכוי טוב שעוד פריט נדיר בא לפתחנו.

כי מה היא "הקטוגרף"? הקטוגרף הכוונה לעותק שנדפס במכונת שכפול, במספר עותקים קטן, לתצרוכת ביתית או למעגל הקרובים.

הנה דוגמא להקטוגרף שכזה, נדיר!
דוגמא חמה שחזרה מפס הקיטלוג הממוחשב בימים אלו.

שם הספר: תורת האדם
המחבר: מנחם חזן
תאורת: תל אביב, תשכ"ג. 48 ע'

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/10/d794d7a7d798d795d792d7a8d7a3-
\(d797d796d79f13.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/10/d794d7a7d798d795d792d7a8d7a3-(d797d796d79f13.jpg)

קריאה מהירה בתוך החוברת העלתה שהמחבר היה תלמיד בישיבות נובהרדוק בתקופה הסוערת של המהפיכה הבולשביקית. לאורך כל החוברת הוא תוקף את מנהיגי היהדות ועסקניה שהעדיפו לחבור ל"מערב" ולהוקיע את הקומניזם כ"אויב" היהדות.

מנסיונו האישי טוען כי להפך הוא הנכון! המערב שתפו פעולה עם הנאצים ימ"ש והרוסים נלחמו בהם. לכן המערב היה שותף להשמדת היהודים!

הנה קטע מדבריו:

... בשנים ההם דברו ודברו והטילו בוז וקללות על הבולשביקים משך שנים רבות וספרו מעשיות שלא היו ולא נבראו. והנה אני המעיד ואני יודע כי הרבה ירעדו מעדות שלי אבל אסור לי לשתוק כל זמן שאני חי באם לא יגיד ונשא ...

הטילו עלי חברי הגדולים ממני שאקח עשרה בחורים ושהעבירם את הגבול לפולניה... נסענו – 11 – בחורים מקיעב עד לגבול בערך כחמש מאות עד שש מאות קילומטרים, לא נסענו דרך עננים ולא דרך אוירונים אלא בעגלות מעיר לעיר, ובכל עיר ועיר היו רבנים יושבים בערבים בבתי מדרשות ולומדים גמרא ועוד. לקחו את הבחורים וסדרו אותם ללינה ואוכל אצל הרבנים ואצל הקומיסר והוא ראש המשטרה. אספו כסף מאנשים בעיר ושכרו עגלה והושיבו אותנו ונסענו לעיר שניה יותר קרובה לגבול. כלם ידעו לאן אנו נוסעים לא אסרו אותנו בשום עיר. נכנסנו לעיר,

לעיני כל ויצאנו לעיני כל, ומאיפה לקחו מוציאי דבה את הסיפורים שלהם כי הבולשביקים אוסרים את הרבנים ואת ראשי הישיבות ואת התלמידים...

בחוברת משובצים קטעי עדות אישיים נוספים וזוהי תעודה נדירה להשקפת
עולמו של בן ישיבה המצדד בשלטון הקומוניסטי.

פורסם ב- [Uncategorized](#) | מתווג בולשביקים, בית אריאלה, הקטוגרפ, מנחם חזן, נובהרדוק, ספריית הרמב"ם, קומוניזם | 2
תגובות

הרב ראובן מרגליות והרבי ממונקטש – סיפור שטרם סופר

ספטמבר 23, 2011 מאת [amhasefer](#)

בס"ד

בחודש אלול מלאו ארבעים שנה לפטירתו של הרב ראובן מרגליות, המנהל הראשון והמיתולוגי של ספריית הרמב"ם. לכבודו
נתבקשתי לשאת את הרצאת הפתיחה בכנס 'ספרני היהדות'
https://docs.google.com/document/d/1FXHIXVwxCuA8ryIEOg9vvHerrfVHq369821EaWa5MSU/edit?hl=en_US
שייערך באוניברסיטה העברית על הר הצופים בתאריך כח תשרי תשע"ב (26 לאוקטובר), שיוקדש לנושא "ספרנים
כחוקרים".

ר' ראובן לא היה חוקר במובן המודרני של המילה. ר' ראובן היה תלמיד חכם. בקי בכל חדרי התורה. ספריו ומחקריו הנם תורניים
מובהקים, וערכם מכיר כל מי שבקי בהויה התלמודית ונחשף לשפע המקורות והחידושים שר' ראובן מביא בספריו.

במהלך ההכנות להרצאה שבתי לעיין בפרשיות שונות בחייו. אחת מהם אני מבקש להביא בפניכם.

השקפתו הציונית של ר' ראובן היתה גלויה לכל. ר' ראובן היה 'מזרחיסט' ידוע, ואף שימש כנשיא המזרחי בגליציה המזרחית.
עובדה זו היתה לצנינים בעיני מתנגדי הציונות. למרות זאת העריכו אותו גם גדולי תלמידי חכמים בעלי השקפה שונה משלו.

הוא היה בקשרי ידידות עם החזון איש, שאמר עליו כי ר' ראובן עצמו "לא יודע עד כמה הוא יודע".

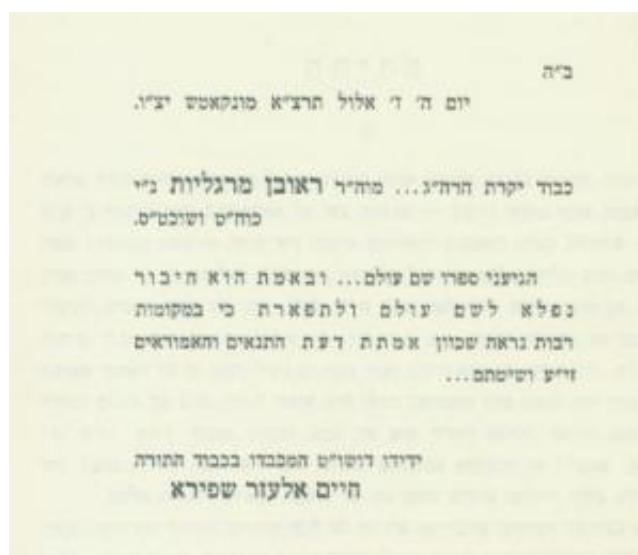
שונה במקצת הוא סיפור קשריו עם האדמור ממונקטש, ר' חיים אלעזר שפירא
[%9D%D7%90%D7%9C%D7%A2%D7%96%D7%A8%D7%A9%D7%A4%D7%99%D7%A8%D7%90](#)
מחבר ספר מנחת אלעזר, וממתנגדיה החריפים של הציונות.

אחד מקונטרסיו/ספריו של ר' ראובן נקרא "שם עולם". הוא נדפס לראשונה בלוב בשנת תרצ"א (1931). החיבור הוא מיוחד במינו ומאפיין את מקורות החשיבה של המחבר. תוכנו הוא להכריע בכל מקום שבו מובאת בספרות חז"ל מחלוקת בין שני חכמים, ובמקור הדברים לא ציינו מי מבעלי המחלוקת מחזיק באיזו דעה. בא ר' ראובן ומוכיח ממקורות אחרים מי סבר מה!

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/09/d7a9d7a2d7a8-d7a9d79d-d7a2d795d79cd79d.jpg>)

במהדורה השנייה של הספר (ירושלים תשכ"ב 1962) נוספה בראש הספר מעין הסכמה של הרב חיים אלעזר שפירא לספרו של ר' ראובן וזה לשונה:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/09/d794d7a1d79bd79ed794-d7a7d7a6d7a8d794.jpg>)

האפשרות שהקנאי, רח"א שפירא, כתב בשבחו של הרב הציוני הרב ראובן מרגליות לא עלתה על דעתם של קטני הדעת בני זמננו. עד שבאתר שנושאו זיופים וגניבות ספרותיות (<http://ladaat.net/forum/index.php?topic=32272.5;wap2>) סופר הקטע הבא:

ושמעתי פעם מר' שלמה ביגלאיזון הי"ו, בעל בית מסחר ספרים הידוע 'ביגלאיזון'. שראובן מרגליות שלח הספר לה' מנחת אלעזר' לקבל ממנו הסכמה. וה' מנחת אלעזר' כשראה שהמחבר הוא אחד בשם 'מרגליות', חשב שהוא ממשפחת ר' ישעי' אשר זעליג מרגליות ז"ל – שכידוע ה' מנחת אלעזר' חיבבו מאוד, על כן נתן לו הסכמה. וראובן מרגליות הלך והדפיס את הסכמת ה' מנחת אלעזר' בתמימות.

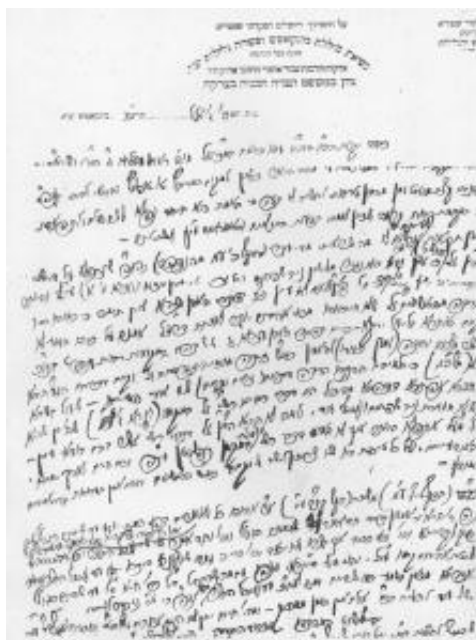
פניתי לרב אייל בן דוד, איש שנהירין לו כל שבילי ר' ראובן מרגליות, שההדיר והוציא לאור מחדש בשנים האחרונות ספרי ר' ראובן, ובקשתי לשמוע מה דעתו על הסיפור הנ"ל. כך השיב לי:

יש אצלי צילום מכתב שכתב (המנחת אלעזר) לר' ראובן שהוא מלא התפעלות מספרו שם עולם. לאחר הוצאת ספר נפש חיה בו מעוטר הספר בהסכמתו של הרב קוק, שלח ר' ראובן את הספר למנחת אלעזר אחרי שתלש את הסכמתו של הרב קוק וכתב לו שכאן הייתה הסכמתו של הרב קוק ומפאת כבודו הוא תלש אותה, מאז ניתק המנחת אלעזר את הקשר עם ר' ראובן (סיפור ששמעתי מחנניה וינברגר שר' ראובן סיפר לו).

לבקשתי שלח לי הרב אייל את עותק המכתב המקורי המובא לפניכם.

בצמוד לו תוכלו לקרוא את השורות הראשונות של המכתב כפי שהעתיק בכתב ידו מקבל המכתב: הרב מרגליות.

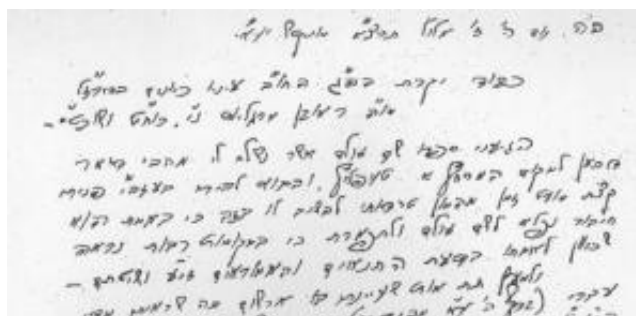
פרסום ראשון של "מכתב ההסכמה" לספר "שם עולם" ששלח הרבי ממונקטש לרב מרגליות:

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/09/d79ed79bd7aad79111.jpg>)

מכתב של רח"א שפירא, בעל "מנחת אלעזר" לר"ר מרגליות

העתק של ראש המכתב בכתב ידו של הנמען – הרב ראובן מרגליות

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/09/d79ed79bd7aad791-d7a7d7a6d7a8.jpg>)

הסיפור הנ"ל מלמד אותנו את גדולתו של הרב ראובן מרגליות, כיצד נהג ביושר ובכבוד הראוי כששלח את ספרו נפש חיה לרב חיים אלעזר שפירא והודיעו כי תלש את הדף עם הסכמת הרב קוק. לצערנו מידת הקנאות שנקט בה הרב שפירא גרמה, ככל הנראה, לניתוק קשר המכתבים ביניהם למרות ההערכה התורנית העצומה שרחש הרב שפירא לרב מרגליות זצ"ל.

פורסם בUncategorized | מתויג אייל בן דוד, בית אריאלה, הרבי ממונקטש, זיפים, חיים אלעזר שפירא, מזרחי, ספריית הרמב"ם, ציונות, קנאות, ראובן מרגליות, שם עולם | 4 תגובות

וגר ביאליק עם קלאוזביץ, ורמב"ם עם איסי ירבץ

אוגוסט 29, 2011 מאת [amhasefer](http://amhasefer.wordpress.com)

מדפים

ספריותיהם הפרטיות של ספרנים ואנשי ספר

אני שמח לארח במדור "מדפים" את ידידי שמואל אבנרי, מנהל הארכיון והמחקר בבית ביאליק, שנענה לבקשתי וכתב על ספרייתו הפרטית.

שמואל אבנרי

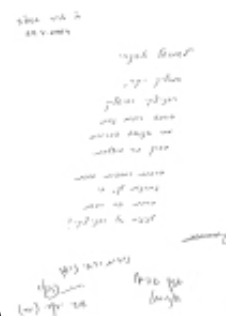
וגר ביאליק עם קלאוזביץ, ורמב"ם עם איסי ירבץ

הצצה אל ספרייתו של מנהל הארכיון והמחקר בבית ביאליק

לעומת ספרות תורנית מקיר אל קיר של רבנים שהייתי מבאי ביתם בילדותי, וספרות מדעיות גדולות של מוריי הפרופסורים מימי בחרותי כסטודנט – דלה ספרייתי למדי. אין היא מכילה אלא מקבצים של ספרים בנושאים אחדים; ולא זו בלבד, אלא שבשנים האחרונות אני מדלל את ספריי, כשאת מקומם על המדפים הולכים ותופסים תיבות וקלסרים – המכילים מעטפות עם תצלומים של מאמרים, פרקי ספרים, תמונות, תעודות ומסמכים בנושאים ובחתיכים שונים – אשר משמשים לי חומר גלם לכתיבת מאמריי. במידה זו או אחרת משקף ארון הספרים שלי את נטיותי, את גבולות ההתעניינות שלי ואת תחנות חיי.

בבדיחות הדעת אני מציג את עצמי לפעמים, כמי שנולד באמסטרדם וגר בשדה-בוקר. אך בפועל נולדתי ברחוב אמסטרדם בתל-אביב, אני מתגורר ברחוב שדה-בוקר בגבעתיים, ו"מראות השתייה" של ילדותי (אם להזקק לביטוי של ביאליק) נעוצים דווקא בשכונת-שפירא שבדרום תל-אביב, אשר נודעה לשמצה באלימות ובעוני שלה. למי היה אז כסף לקנות מקרר חשמלי, כיריים של גז או ארון ספרים? הרי גם דלתות לא הותקנו אצלנו אלא בכניסה לדירה ובשירותים. ספרייה של ממש לא הייתה בסביבתנו; תחת זאת שרצה השכונה שלנו כנופיות, וברחובותיה החוליים סבבו עגלות קרח (למקררים), עגלות נפט (לפתילות ולפרימוסים) ועגלות אֶלְטָה זֶכֶן (דברים ישנים) של רוכלים בסחורה משומשת. אני ואחי התאום, יוסי, התחברנו עם העגלונים, ולא אחת סייענו להם (עם תגבורת של בריונים) לחלץ את הסוסים המסכנים, שדופי-הגוף, משלוליות הבוץ שבהן שקעו בימות הגשמים.

על רקע תנאים חומריים אלה התאפשר להוריי לרכוש את ארון הספרים הראשון שלנו – רק כאשר קיבלה אמי, לאה אבנרי, את הפיצויים הראשונים מגרמניה. יום הגעת הארון לביתנו – היה לנו לחג, ובין המתנות שקיבלנו לרגל זאת זכור לי במיוחד "ספר האגדה" עב-הכרס בעריכת ביאליק ורבניצקי, שהעניק לנו דודי צבי רמתי. הקסם שנסך עלינו ספר זה לא פג מעולם, ומרוב העיון בו התבלה ונתפרדו דפיו. (לימים זכיתי לקבל עותק חדש של הספר מידי ניניו של י"ח רבניצקי.)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d794d7a7d793d7a9d794.jpg>)

הקדשת ניניו רבניצקי ל"ספר האגדה"

את עיקר הארון החדש מילאו מיד ספרי הקודש של אבי, ירחמיאל אבנרי (רב ומגיד שיעורי תורה כל ימיו), שהיו פזורים עד אז בכל פינות הבית. כילד הרשימו אותי במיוחד הכרכים הענקיים של "התלמוד הבבלי" וכן הכרכים הגדולים של "משנה-תורה" לרמב"ם, שבהם שב אבי ולמד (בנעימה ערבה המתנגנת עוד באוזניי), כהכנה לשיעורים שנתן בשבתות ובימי שלישי. את מדפיו התחתונים של הארון גדשו ספריה של אמי, שכללו אלבומי אמנות וספרות יפה, בייחוד בצרפתית ובאנגלית. (את הגרמנית, שפת אמה, החרימה.)

אף שלמן צעירותי השתעשעתי בכתיבה, וגם ערכתי את ביטאון התיכון שבו למדתי – לא נמשכתי במיוחד אחר הקריאה, וכנער-רחוב היה ייצוגי בארון הספרים המשפחתי שלנו בטל בשישים. במגמה ללבות את יצר הקריאה שלי ולהעשיר את השכלתי, רכשה אמי את "האנציקלופדיה העברית" ב-24 תשלומים. אך בניגוד למתוכנן, היה זה דווקא אחי יוסי (שתמיד נלהב לקרוא, ובמיוחד היסטוריה) אשר השתלט על האנציקלופדיה בצימאון כרך אחר כרך, ואילו אני עלעלתי בה במופנן רק כדי לגרום קורת רוח לאמי, ומיד נפלתי לתרדמה...

תפנית בתחום הרחבת הדעת והעמקתה חלה אצלי עם ראשית לימודי האקדמיים (כעתודאי), ובמיוחד לאחר שמוניתי בידי פרופ' ברוך קורצווייל לנהל את הספרייה הסמינריונית של המחלקה לספרות באוניברסיטת בר-אילן. בפרק זמן זה התחלתי לבנות לי אוט-אט ספרייה קטנה משלי, שכללה בעיקר ספרות עברית לדורותיה, וספרות מחקר בתחום המקרא והתרבות היהודית.

ראשון הספרים שרכשתי כסטודנט היה הקונקורדנציה לתנ"ך של מנדלקרן. השגתי אותו במחיר מציאה (25 לירות) מידי סטודנטית שנטשה בייאוש את לימודי המקרא וערכה מכירת-חיסול של ספריה. ממנה רכשתי גם את שני כרכי "מבוא המקרא" של מ"צ סגל ואת "תולדות האמונה הישראלית" של י' קויפמן.

באותה עת למדתי שיעורים בפילוסופיה אצל הרב פרופ' ש"ב אורבך, ובעקבות כך רכשתי את שלושת כרכי ספרו "עמודי המחשבה הישראלית", והצמדתי אותם לסדרת "אוצר המחשבה של היהדות" שקנה אבי. סדרה זו כללה בין היתר את: "חובות הלבבות" לרבנו בחי, "ספר הכוזרי" לריה"ל, "מורה נבוכים" לרמב"ם, "ספר העיקרים" לרבי יוסף אלבו ועוד.

בתחום הספרות העברית רכשתי אז את ארבעת כרכי "השירה העברית בספרד ובפרובנס" בעריכת ח' שירמן (שאליהם צירפתי לאחרונה את הסדרה הנהדרת החדשה של סופרי ימי הביניים בעריכת י' לוין), ואת מיטב הקלאסיקה שיצאה בתבנית אלבומית, למן יל"ג, מנדלי, אחד-העם וברדיצ'בסקי ועד ביאליק, ברנר, פיכמן וברקוביץ. לאחר זמן הוספתי עליהם גם את י"ל פרץ, שלום-עליכם, עגנון, אצ"ג ועוד.

בעקבות הרצאות בנושא "הדרמה המודרנית" ששמעתי אז מפי פרופ' הלל ברזל העשרתי את ספרייתי במחזות מפרי עטם של פירנדלו, לורקה, ברכט, סארטר, בקט ויונסקו. אלה הצטרפו למחזות של סופוקלס, שקספיר, מולייר וצ'כוב ששכנו כבוד על מדפי מתקופת לימודי בתיכון. ייתכן שנטייתי העיונית גרמה לי, שאינה מקריאת מחזות לא פחות מאשר בצפייה בהן. בתיאטרון סצנה רודפת סצנה, ונמנע ממני לעצור את השחקנים עד שארד לחקר עניין זה או אחר – מה שאין כן בקריאה נינוחה בכורסא, שבמהלכה אני יכול לדפדף קדימה ואחורה כאוות נפשי ולעכל את המחזה בקצב שלי.

בתחום ביקורת הספרות "משלוי" בארוני ספריו של ב' קורצוויל, החל מ"ספרותנו החדשה – המשך או מהפכה", "בין חזון לבין האבסורדי" ו"ביאליק וטשרניחובסקי", ועד "מסות על סיפוריו של ש"י עגנון", "במאבק על ערכי היהדות" ו"מסכת הרומאן".

שירותי הממושך בצה"ל בתפקידי הדרכה ומחקר (1972-1989) הסיטו את עיוני לתחום הצבאי; ומתקופה זו נותרו לי לפליטה (לאחר דילול כבד) מדפים בודדים, ובתוכם שורה של חוברות "מערכות" מהשנים שבהן שימשתי כעורך-משנה של כתב-עת צבאי זה. מדף לעצמו תופסים בארוני ספרים על מלחמת שלום-הגליל, שמתוך מחקרי עליה התפרסם לאחרונה ברשת האינטרנט הפרק "מכשולים בדרך הפקת הלקחים", הכולל ביקורת נוקבת על צמרת הפיקוד המטשטשת ליקויים ומייפה אותם במקום לחשוף אותם ולתקנם.

<http://www.maarachot.idf.il/PDF/FILES/9/112229.pdf>
 ((<http://www.maarachot.idf.il/PDF/FILES/9/112229.pdf>

מי שדואג להתחדשות מדפיי הצבאיים – הוא ידידי פרופ' עזר גת, ראש החוג למדע המדינה באוניברסיטת תל-אביב, השוקד מזה שנים ארוכות להעשיר את חקר המחשבה הצבאית וההיסטוריה הכללית בחיבוריו המעמיקים. רוב ספריו נדפסו באוקספורד בלשון האנגלית (שבה הוא כותב) ולאחר מכן תורגמו, מלבד ספרו הראשון "מדיניות ומלחמה בהגות הצבאית המודרנית" (המתמקד בעיקרו בקלאוזביץ) שנכתב מלכתחילה בעברית וראה אור בעריכתי במסגרת סדרת "מרכז כובד" (הוצאת "מערכות", 1984). בינתיים התהפכו היוצרות, ובאופן קבוע אני מוסר לעיונו הביקורתי של עזר גת כל מה שיוצא מתחת ידי; ואשריי שזכיתי להתחדד בסכיני החדה כל הימים.

עם שחרורי מצה"ל בראשית שנת 1990 תכננתי לארגן לעצמי חיים שלווים, ולשלש את זמני בהתאם לשלושה דברים שעליהם העולם עומד: תורה, עבודה וגמילות חסדים. באותן שנים הרביתי להתבודד במדבר יהודה, להתחזקת אחר חייהם של האיסיים, וללמוד את "המגילות הגנוזות". בתוך כך התעשרה הספרייה שלי בספרים לרוב: "מסעי מדבר יהודה וים-המלח" מאת מנשה הראל, "מגילות מדבר יהודה" בעריכת א"מ הברמן, "מגילת הסרטים" ו"מגילת ההודיות" בעריכת י' ליכט, "מרד בר-כוכבא" בעריכת א' אופנהיימר, "ספר ים המלח" מאת אלי רז ועוד. במיוחד עקבתי אחר חיבוריו של יגאל ידין על החפירות הארכיאולוגיות והתגליות שמצא (יחד עם עמיתיו) במצדה, בסביבות קומראן ובקניוני הנחלים המבתרים את המדבר.

במהלך השוטטויות שלי הרביתי לצלם את נופי הבראשית של חבל ארץ זה – שתמיד נמשכתי אליו, אולי בשל טבעי הנזירי – ובשנת 1995 הצגתי שבעים מתצלומי בתערוכת יחיד בשם "שפת המדבר". מקצת מהם שילבתי בחוברת "מאזניים" המובאת כאן, שבה השתתפתי כאמן מלווה.

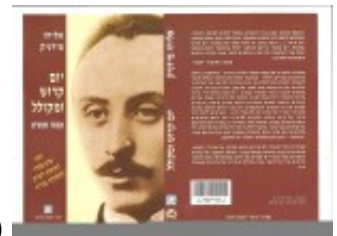
<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a9d7a2d7a8-d794d7aad79ed7a8->

[d791d7a2d799d79f-d792d793d799.jpeg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a9d7a2d7a8-d794d7aad79ed7a8-(d791d7a2d799d79f-d792d793d799.jpeg)

שער "מאזניים" עם תצלומי של שמואל אבנרי

בניסיון לגבש לעצמי דרך להנחיל את יסודות התפילה והעיון בה לילדים שהכשרתי לבר-מצווה, רכשתי בין היתר את הספרים: סדר-תפילה עם פירושו של הרב קוק ("עולות הראיה"), "צלוחת דאברהם" מאת לנדא, "הסידור והתפילה" מאת ע' שטיינזלץ, "סידור אבי חי" בעריכת א' שנאן "התפילה במשנתו ההלכתית של הרמב"ם" מאת י' בלידשטיין, "התפילה היהודית המשך וחדוש" בעריכת ג'י כהן, "טעמי המקרא כפרשנות" מאת זכריה כהן ועוד.

בעקבות התעסקותי האינטנסיבית עם חולים סופניים והתייסרויות בשאלות קיומיות, נוספו לספרייטי מדפים בפסיכולוגיה, בעיקר בתחומי הדיכאון וההתאבדות. בכלל ספריי בנושאים אלה נמנים "בעיית ההתאבדות" של נ' טורוב, "... או לא להיות" (אוסף מכתבי התאבדות) של מארק אטקינס, "ילדים שאינם רוצים לחיות" של י' אור-בך, "המאבד עצמו לדעת, היבטים הלכתיים, היסטוריים והגותיים" של י"ש ליכטנשטיין, ועוד. בתוך כך גם התוודעתי לראשונה אל כתיבתו עשירת הרבדים הפסיכולוגיים של הסופר העלום אליהו מידניק – אשר שם נפשו בכפו באודסה, והוא בן 23 שנים בלבד – והכשרתי לדפוס שבעה מסיפוריו שראו אור תחת השם "יום קרוש ומקולל" (הוצאת עמדה/ביתן, בעריכת רן יגיל ועמוס אדלהייט).

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d790d79cd799d794d795->

[d79ed799d793d7a0d799d7a7-d799d795d79d-d7a7d7a8d795d7a92.jpeg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d790d79cd799d794d795-(d79ed799d793d7a0d799d7a7-d799d795d79d-d7a7d7a8d795d7a92.jpeg)

"יום קרוש ומקולל" לאליהו מידניק

בשלהי שנת 2000 חלה תפנית חדה בשגרת חיי, שהובילה גם לשינוי פני הספרייה שלי. היה זה בעקבות הפצרתו של יונתן דובוסרסקי (מנהל בית ביאליק דאז) שאטול על אחריותי את שיקום ארכיון בית ביאליק כחלק מטיפוליי בחולים סופניים... הגדרתו המקאברית במקצת של דובוסרסקי לא הייתה מנותקת כליל מהמציאות, שכן בעקבות שנים ארוכות שבהן לא הופקד איש על הארכיון הדרדר מצבו עד מאוד: תיבות רבות עם בליל של חומרים שונים ומשונים טרם נבררו ומיינו, תכולתם של לא מעט תיקים נעלמה, תולעים ומזיקים כרסמו בחלקים ממנו, ויותר מכך – מסמכים רבים לא זוהו נכונה ברמה של מוען ונמען, ובעקבות זאת הוכשלו חוקרים שאימצו את מה שהיה כתוב בטעות על גבי התיקים של התעודות. לא נותר לי אפוא אלא להיעתר לפנייה, ומאז – כולי לביאליק. (חצי שנה אחריי הגיעה הפסלת איילת ביתן שלונסקי כדי לנהל את בית ביאליק והמתחם כולו, ומאז קידמה את הבית מבחינות רבות, שהמרכזית שבהן – ניצוח על שיפוץ בית ביאליק בשיתוף אדריכלית השימור פרופ' ניצה סמוק).

כחלק מרכזי מתפקידי אני רואה חובה לעצמי להאיר על צדדים בלתי מוכרים של ביאליק, ולחשוף באופן שיטתי מקורות ותעודות חדשות מהארכיון בליווי דברי רקע והסברים. מתוך עשרות פרסומי בנדון בחרתי לאחרונה 37 מאמרים, ואלה יראו אור בקרוב בספר שכותרתו "כמה ביאליק יש? – לריבוי פנוי של יוצר ומנהיג".

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a9d7a2d7a8-\(d79ed794d793d795d7a8d7aa-d791d7a8d79cd799d79f-1923.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a9d7a2d7a8-(d79ed794d793d795d7a8d7aa-d791d7a8d79cd799d79f-1923.jpg)

שער כל כתבי ח"נ ביאליק. מהדורת ברלין 1923

כפועל יוצא מכך, וכדי שלא להיות תלוי במלאכת הכתיבה שלי בספריות ציבוריות – החלטתי להוסיף לספרייתי הפרטית ארונית שכולה ביאליק והסובב אותו. בחנויות לספרים משומשים (ובראשן של איתמר מזיכרון-יעקב ו"הנסיך הקטן" מתל-אביב) קיבצתי לי את רוב ספרי היסוד של ביאליק וחקר ביאליק, עד שכיום כמעט שאיני נאלץ לצאת מביתי לצורך השלמת כתיבתי. מעולם לא הייתי אספן ספרים, וכל ספר שאני רוכש הוא לשימוש. האסטיניסים ודאי יעקמו את חוטמם על גסותי, כשיראו כמה מגומרים דפי הספרים שלי בהערותיי (כולל נאצות עצבניות על מה שנראה לי דבר-שטות) ובסימונים צבעוניים של טושים זוהרים; אך זו דרכי "הברברית", ויום הכיפורים יכפר על כל עוונותיי...

להעשרה בלתי מתוכננת זכתה ספרייתי הודות לסופרים ולחוקרים הבאים, שהעניקו לי בטובם כפעם בפעם את פרי רוחם בליווי הקדשות מחממות לב; ואבקש להזכיר בראש ובראשונה (בסדר האל"ף בי"ת) את מי שהלכו לעולמם: א"ל אליאב, א' אלירז, מ' גילן, ש' ורסס, ש' ישראל, ד' לויתן, ש' לוריא, א' מירסקי, צ' מסד ועוד. ועתה אל מי שייבדלו לחיים טובים וארוכים: א' אופנהיימר, ד' אלבוים, א' אפלפלד, י' ארנון, ח' באר, נ' בן-דב, י' בן-משה, ה' ברזל, י' בר-יוסף, י' ברלוביץ, י' ברנדס, מ' גלדמן, י' גרנובסקי, ל' דבי-גורי, א' הולצמן, א' הירשפלד, ח' הרקבי, ש' וידריך, י' ורדי, י' חסדאי, א"ב יהושע, ע' יקיר, א' ירון-עגנון, ע' כהנא-כרמון, א' כשר, צ' לוז, ע' לורד, נ' מן, ב' מר, ש"מ מרדכי, א' משעול, ר' סומק, א' פורת, מ' פינטו, י' פרידלנדר, ע' צימרמן, ב' ציפר, א"מ קורנגוט, ר' קושלבסקי, מ' רגב, ח"י קליינמן, י' רוזנסון, י' רחמים, י' רותם, י' שמעוני, ש' שמעוני, י' שריר ועוד.

וניפרד בציון אחד המדפים האהובים עליי, הכולל את הדוקטורטים של מקורביי בנושאים מגוונים ביותר: על הרב קוק (יוסי אבנרי), על מוסד "עם הארץ" בתקופה החשמונאית והתנאית (אהרן אופנהיימר), על התפתחות המחשבה הצבאית (עזר גת), על פסבדו-הירונימוס לדברי הימים (יוסף הוכבאום), על ראשית דרכם של החסידים והמתנגדים (יעקב חסדאי), על בחירות ברפובליקה הרומית המאוחרת (אלכסנדר יעקובסון), על התגלגלות "פטירת משה רבינו" על-פי 86 נוסחאות סיפור (רלה קושלבסקי), ודוקטורט אחרון חביב בשם "משאבה פרמטרית כריאקטור כימי" שכתב ידידי המדען דוד פלאט – ושאותו אהיה מסוגל להבין אולי בגלגולי הבא...

אז שאלה לי אליכם לסיום: האם לאחר 8 דוקטורטים של מקורביי יש מקום שאכביר גם דוקטורט משלי? לי נדמה, שאלי מכוון הכתוב: "זכה – נעשתה מלאכתו בידי אחרים".

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a4d799d7a0d7944.jpg>)

פינה בספרייה: ממסכת "ברכות" למעלה ועד "מלחמה ואסטרטגיה" למטה, וביניהם ביאליק ומדבר יהודה. מציצים על הספרים – תנשמת מגבעתיים ויעל מעין-גדי

פורסם בUncategorized | מתויג בית ביאליק, חיים נחמן ביאליק, יהושע חנא רבניצקי, ספר האגדה, ספרייה, שמואל אבנרי | 2 תגובות

ידידי ורעי, אלוף נעורי!

אוגוסט 8, 2011 מאת amhasefer

לחודש מנחם אב

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a2d798d795d7a8-d7a1d795d7a4d7a8d799d79d-\(d7a9d7a2d7a8.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a2d798d795d7a8-d7a1d795d7a4d7a8d799d79d-(d7a9d7a2d7a8.jpg)

ישיבת מיר בירושלים היא כיום הישיבה הגדולה בעולם במספר תלמידיה. אחת הדמויות המפורסמות בהיסטוריה של הישיבה הוא דמותו של המשגיח ר' ירוחם [D7%A8%D7%95%D7%97%D7%9D_%D7%9C%D7%99%D7%91%D7%95%D7%91%D7%99%D7%A5](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a2d798d795d7a8-d7a1d795d7a4d7a8d799d79d-(d7a9d7a2d7a8.jpg)) הוא היה שייך ל"תנועת המוסר" המפורסמת. על רגל אחת נאמר שעיקרה של התנועה היתה להעמיד אדם מושלם במידות ובמעשים. לאחרונה (יח סיון תשע"א) מלאו שבעים וחמש שנה לפטירתו. אחת הדוגמאות להקפדה של רבינו ירוחם על "בין אדם לחבירו" מצאה חן בעיני ואני מנסה ליישם אותה בחיי היום-יום.

בימים ההם עיקר הקשר בין אנשים היה באמצעות מכתבים (טלפון לא היה בנמצא). היות והרבנים היו עסוקים כל השבוע בישיבה על פי רוב ענו הם למכתבים ביום ששי אחר הצהריים. זמן זה היה הזמן היחיד הפנוי מטרדות בכל השבוע. לא כן דרכו של ר' ירוחם. הוא סבר שיום ששי אחר הצהריים כל אחד בהול להכין צרכי שבת. וכתובת מכתב הוא דין ב"בין אדם לחבירו". יש לעשותו בכובד ראש, ושהכתב יהיה ברור ומסודר, חף מטעויות. כדי שהמקבל יתכבד בקבלת המכתב.

אנחנו כיום, בעידן הדואר האלקטרוני, חזרנו לכתוב מכתבים הרבה. אני מוצא שבחפזון אני טועה פעמים רבות. כבודו של מקבל המכתב מחייב אותי לעבוד במתינות ולבדוק כל מכתב שנית בטרם אשלח אותו.

כולנו גדלנו על דברי חז"ל שבית שני חרב בגלל שנאת חינום. הקב"ה דן לחומרא עבירות ש"בין אדם לחברו", ועדיין לא רופאה מכתנו. מייחלים אנו שנזכה להיות ראויים לבניין בית שלישי.

ישנה סוגה ספרותית מיוחדת, העוסקת בכתיבת מכתבים בין איש לרעהו. ספרות זו קרויה "ספרות האגרות"

<https://docs.google.com/leaf?>

Bz9Rz9zlCOoNOTRmYThjZGUtMGVkJi00ZWY3LTgxZWMTYWU5OGMwNTQwNjky&hl=en US

(דב רפל. סיני כרך קיג) או "ספרות האגרונים" <https://docs.google.com/leaf?>

[id=0Bz9Rz9zIcOoNNjE3NGZjZDgtMidkMy00Y2ZiLWEzODgtYmZiMDOxYTOWNTg3&hl=en_US](#)

(יהודית הלוי-צוויק), מלשון אגרת הנשלחת מכאן לשם. ישנם למעלה ממאה ספרים שונים שבהם נאספו טפסי מכתבים -רשמיים ולא רשמיים- מתחילת הדפוס ועד ימינו.

בבחרתי הפעם לפרסם דף מספר אגרון "עטור סופרים", שנדפס בשנת תר"ט 1848 בעולם שם המחבר. (לפי פרופ' דב רפל, מחברו הוא: מוהר, א"מ). . עותק מהספר מצוי בספריית הרמב"ם.

דף זה מכיל הצעות להזמנות חתונה בצד פתיחות למכתבים לאישים שונים, כל אחד לפי תוארו.

כותרת רשימה זו 'ידידי ורעי, אלוף נעורי!' לקוחה מאחת הפתיחות הממולצות של "עטור סופרים".

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a2d798d795d7a8->

(d7a1d795d7a4d7a8d799d79d-d79ed79cd799d7a6d795d7aa.jpg

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/08/d7a2d798d795d7a8->

(d7a1d795d7a4d7a8d799d79d-d79ed79cd799d7a6d795d7aa23.jpg

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירות סריקה ומשלוח חומר תורני מתוך ספרים וכתבי-עת ישנים וחדשים

(rambaml1@gmail.com (mailto:rambaml1@gmail.com פרטים נוספים פנה אלינו

פורסם בUncategorized | מתויג אנרון, בית אריאלה, ישיבת מיר, ספרות האגרונוט, ספרות האגרונים, ספריית הרמב"ם, עטור סופרים, ר' ירוחם ליבוביץ | תגובה אחת

תמונות מאמריקה

יולי 14, 2011 מאת [amhasefer](#)

["

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/07/d79ed795d796d799d790d795d79f8.jpg>)

הרב אברהם יצחק קוק בטקס קבלת פנים עם ראש העיר ניו יורק. תרפ"ד 1924

תמונות ממסע הרבנים בארה"ב וקנדה בשנת תרפ"ד (1924)

המפגש עם חווית הלימוד באה דרך שימוש בכל החושים שלנו. אנחנו קוראים את הנכתב ושומעים את הנאמר ורואים את הדובר. החוויה בשלמותה מתקיימת בבית המדרש בחבורת לומדים מסורתית. כמליצת ר' יהודה הלוי בספרו הכוזרי "מפי סופרים ולא מפ' ספרים".

מהבחינה ההיסטורית, המצאת הדיו והנייר ואחר כך הדפוס קדמו במאות שנים להמצאת הרשמקול והפילם. כך שאין לנו הקלטה של מתן תורה ולא של שירת הלויים בבית המקדש. אין לנו תמונה של הרמב"ם ולא של ה"בעל שם טוב" ושאר החכמים שעיצבו את עולמה של הספרות התורנית לדורותיה. התיעוד החזותי – התמונות – ולאחריו גם התיעוד הקולי – הקלטות – הם תוצאותיה של

ההתפתחות הטכנולוגית של העת החדשה. הפצת המכשור הטכנולוגי והשימוש בו באופן רחב התחילו רק במחצית הראשונה של המאה ועשרים.

משמעות הדברים, שיש לנו ספרים בני מאות שנים אבל רישומי קול ותמונה מהתקופה המודרנית בלבד. כך לדוגמא, שח לי ידידי שמואל אבנרי, מנהל ארכיון בית ביאליק, כי אין בנמצא בעולם ולו הקלטה אחת של חיים נחמן ביאליק, שנפטר בשנת תרצ"ד (1934). וזאת על אף שהיה דמות לאומית בחייו ונשא דברים בכינוסים רבים.

לפני מספר שנים נכנסה למשרדי עובדת ב"מוזיאון תל אביב לאומנות" הסמוך ל"בית אריאלה". היא סיפרה לי כי סבא שלה שימש כמלווהו האישי של הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל בביקורו בארצות הברית וקנדה בשנות העשרים של המאה הקודמת. במסעו לקהילות היהודיות בצפון אמריקה השתתפו אף הרבנים אברהם דב שפירא (רב העיר קובנה) ומשה מרדכי אפשטיין (ראש ישיבת סלבודקה-חברון). מעזבונו של הסבא שלה נשמרו אצלה תמונות, אותן הביאה להראות לי. הכרתי תמונות של הרב קוק גם בעבר אך אלו נבדלו מהן לטובה בחדות ובחיות של הדמויות שצולמו. התמונות היו פרי איכות הצלמים והמעבדות בארה"ב, שהיתה חוד החנית הטכנולוגית אז כמו היום.

כמי שגדל על דמותו של מרן הרב קוק זצ"ל בבית המדרש של ישיבת מרכז הרב התרגשתי למראה התמונות. נסעתי במנהרת הזמן שמונים שנה אחורה ונפגשתי בעונה עם דמותו הענקית של הרב קוק.

סרקתי את התמונות והן שמורות עמי במחשב הספרייה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/07/d79ed795d796d799d790d795d79f21.jpg>)

משלחת הרבנים : צילום קבוצתי

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/07/d79ed795d796d799d790d795d79f43.jpg>)

דרשת הרב קוק על גזוזטרת הישיבה במונטריאול (תרפ"ד 1924)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירות סריקה ומשלוח חומר תורני מתוך ספרים וכתבי-עת ישנים וחדשים

פרטים נוספים פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג אפשטיין משה מרדכי מסלבודקה, בית אריאלה, הרב אברהם יצחק קוק, מונטריאול, ניו יורק, ספריית הרמב"ם, שפירא אברהם דב מקובנה, תמונות רבנים | 5 תגובות

מסכים או לא מסכים?

יוני 28, 2011 מאת [amhasefer](#)

על היחס להסכמות רבנים על ספרים.

בעקבות ההסכמות שנתנו רבנים לספר "תורת המלך" (יצהר, תש"ע 2010) וההתעסקות הציבורית בפרשה זו וספיחיה, עולה שאלה מעניינת על מידת הקשר בין הרב המסכים לתוכנו של הספר עליו מופיעה הסכמתו.

האם כל רב חשוב ומפורסם שכותב הסכמה לספר מסויים גם עובר על תוכנו? האם הרב מעיד על טיבו של מחבר הספר בלבד או גם על איכות החיבור ומסקנותיו?

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d794d7a8d791-d79cd799d790d798d795d7a8-\(d794d7a1d79bd79ed795d7aa3.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d794d7a8d791-d79cd799d790d798d795d7a8-(d794d7a1d79bd79ed795d7aa3.jpg)

ההסכמות הן עניין כלכלי. בתחילה ניתנו למדפיסים [!] כהגנה על זכויותיהם (ראה על כך בהרחבה: נ' רקובר. זכות היוצרים במקורות היהודיים. ירושלים תשנ"א 1991, שער שני). כיום עיקר משמעותן של ההסכמות היא כמקדם מכירות בשוק הספרים העמוס לעייפה (ראה דוגמאות במאמרי, 'שינויים בהסכמות' בתוך 'המעין' גל' תשרי תשנ"ח 1998) ואין לייחס להן חשיבות יתירה. זאת ועוד, יש להניח כי רבנים עמוסים בעבודה ואין עיתותיהם בידיהם לקרוא כל ספר או לראיין כל מחבר שמבקש הסכמה.

שאלה זו על טבעה של הסכמה ומשמעותה עלתה לאחרונה במסגרת דיון על "כשרות" אנציקלופדיה אוצר ישראל ("ירושתנו",

https://docs.google.com/viewer?id=0Bz9Rz9zlCOoNNzI0Mjg4OWYtMTg0ZC00ZDczLWJmZGUtZTk5ZDI4ODVhNDE0&hl=en_US

https://docs.google.com/viewer?id=0Bz9Rz9zlCOoNMDk1NDBiNDYtNDRmYi00MTc3LThhZjUtNWYzMTcyYTUzNTA1&hl=en_US

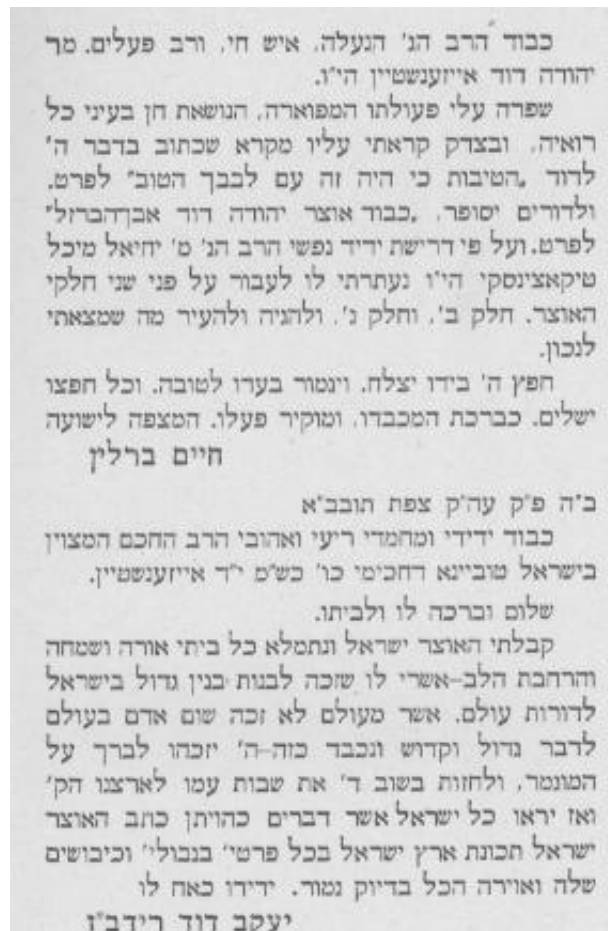
https://docs.google.com/viewer?id=0Bz9Rz9zlCOoNMDk1NDBiNDYtNDRmYi00MTc3LThhZjUtNWYzMTcyYTUzNTA1&hl=en_US

בני ברק תשס"ט-תש"ע 2009-2010). סדרת ספרים זו נדפסה בארה"ב לפני כמאה שנה ע"י יהודה דוד איזנשטיין וזכתה למהדורות רבות במשך השנים שעברו, מה שמעיד על הפופולריות של הסדרה מאז ועד היום. המחבר ידוע בכינויו 'בעל האוצרות' עקב סדרת ספריו בהם כינס אוצרות בתחומים שונים כגון אוצר מדרשים, אוצר ויכוחים, אוצר מסעות, אוצר דינים ומנהגים ועוד.

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d7aad79ed795d7a0d7aa-d794d79ed797d791d7a81.jpg>

רבנים חרדים מסויימים כתבו שאסור להשתמש בה מפני שנמצאו דברי כפירה בערכים שונים של האנציקלופדיה וכן בספריו האחרים של המחבר. לא ארחיב בשאלות עקרוניות העולות בעקבות פולמוס זה (ישנם גם דעות אחרות, לדוגמא דעתו של הרב מאיר מזוז שליט"א <https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/Jun28201102?authkey=Gv1sRgCOiPhZuXqafj4wE#5623207505140174290>) השולל גישה זו של פסילת ספרים). בין שני צידי המתרגם עומדים גברי רברבי: פרופ' יעקב ש. שפיגל מאונ' בר אילן מצד אחד ולעומתו מהצד השני החוקר הרבני המלומד ר' דוד צבי הילמן (שהסתלק לבית עולמו בשנה האחרונה. תנצב"ה). רד"צ הילמן אסף עשרות ציטטות המעידים כנגד "כשרות" האנציקלופדיה אוצר ישראל. המעניין הוא שלספר יש הסכמות מרבנים ידועים בעלי שם: הרב חיים ברלין והרידב"ז (ר' יעקב דוד וילובסקי), שמעידים כי מכירים את האיש ומהללים את ספרו.

תוקף מכתבי ההסכמות של הרבנים? (מה יעשה רד"צ הילמן עם <http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d794d7a1d79bd79ed795d7aa2.jpg>)

על כך כתב בסוף דבריו: "חושבני שדי לקוראים תלמידי חכמים במה שליקטתי כדי לדון על אוצר ישראל ועל יוצרו. ליישב היטב את הניגוד בין מה שהבאתי לבין מכתבי הגאונים ר"ח ברלין והרידב"ז – איני יודע".

אחז הוא בפלך השתיקה. כמאמר חז"ל בפרקי אבות: סייג לחכמה – שתיקה.

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירות סריקה ומשלוח חומר תורני מתוך ספרים וכתבי-עת ישנים וחדשים

פרטים נוספים פנה אלינו rambam1@gmail.com (mailto:rambam1@gmail.com)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג [אייזנשטיין יהודה דוד](#), [אנציקלופדיה אוצר ישראל](#), [הסכמות בספרים](#), [הרב דב ליאור](#), [ירושתנו](#), [ספריית בית אריאלה](#), [ספריית הרמב"ם](#), [תורת המלך](#) | תגובה אחת

הספריה – בפעם הבאה שיש לכם שנה פנויה !

יוני 17, 2011 מאת [amhasefer](#)

מוקדש לשבוע הספר

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d7a9d7a2d795d79f-d794d796d79ed79f.jpg>)

**ידידי יולי שפירא, עורך התוכניות במרכז תרבות בית אריאלה, הציע לי
סלוגן לשבוע הספר**

הספריה – בפעם הבאה שיש לכם שנה פנויה !

**על משקל הסלוגן "מוזיאון תל אביב לאומנות – בפעם הבאה שיש לך
שעה פנויה".**

amhasefer מאת 2011, יוני 6

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d7a7d793d79d.jpg>)

חלקים נרחבים מתוך הקטלוג האחרון של בית המכירות הפומביות "קדם" הוקדשו לצמיחתה של "עיר הפלאות" תל אביב. יפה עשו בעלי בית המכירה שייחדו פרק (אמנם צנוע) לחיי הקודש בתל אביב. בפרק זה הוצעו למכירה מסמכים הקשורים לבתי כנסת בעיר ולפעולות רוחניות שונות (כדוגמת אגודת עונג שבת) שנעשו בה.

המעין בקטלוג כולו ימצא חומרים נוספים רלוונטיים לנושא. לדוגמא, הוצע לרבים מכתבו של מאיר דיזנגוף

(<http://www.kedem-auctions.com/auction-items/14328/16.%20%D7%AA%D7%9C%20%D7%90%D7%91%D7%99%D7%91>)

ראש העיריה הראשון של תל אביב, לרב הראשי הרב אברהם יצחק קוק על שמירת השבת. במענה לפנייתו של הרב קוק מצהיר דיזנגוף כי "בעיקר תמימי דעים אנחנו... כי צריך להזהר מלחלל שבת בפרהסיא, וגם דאגנו תמיד שלא תעשה כל מלאכה ביום שבת קדש, ורק לצרכים חיוניים והכרחיים כמו הספקת מים לתושבים... אנו משתמשים בעבודת 'גוי-שבת'..." (פריט מס' 207).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d7a9d791d7aa1.jpg>)

כרזה. מאוספי ספריית הרמב"ם

ההיסטוריה של חיי הקודש בתל אביב ענפה ורחבה. היא מכילה אישים ומוסדות. חצרות אדמו"רים ופעילות תרבותית ענפה. אין ספק שאנחנו כתובת רלוונטית לפניות בנושאים אלו. הנה השבוע קבלתי בדואר האלקטרוני בקשה:

אני מתעניינת לגבי השטיבל של חסידות אמינינוב שהייתה בתל-אביב.

הבנתי ממכון "ת"א של מעלה" שיש ספר שנקרא "אהל יוסף", מאת הרב דוד הלחמי ז"ל.

האם אפשר לבקש סריקה של הדפים הרלוונטיים בספר שמספרים על הקמתו של שטיבל זה?

הבקשה נענתה במהירות וביעילות ע"י הספרן שהיה במשמרת (נאור). כעבור יום הגיעה הבעת התודה ושוברה בצדה:

המון תודה.

ממש נחמד לדעת שיש "אנשים טובים באמצע הדרך".

יש גם חומר על חסידות מודז'יץ שהייתה ברחוב דיזנגוף בתל אביב?

לי, כמנהל ספריית הרמב"ם, בתוך "בית אריאלה" הספרייה המרכזית של העיר תל אביב, ישנה התלבטות עקרונית.

מהי מוטת הכנפיים של הספרייה? האם אנחנו רוצים ויכולים להיות גם ארכיון?

וכפועל יוצא מכך:

האם עלי לרכוש מכתבים, כרזות ותמונות המייצגים את חיי מוסדות דת השונים (בתי כנסת, ישיבות, חצרות אדמו"רים) בבניין ובחורבן?

אנחנו בעידן חדש. שם המשחק הוא שיתוף: פרויקטים מרהיבים של סריקות מאוספים מיוחדים ומפעלים שאפתניים של ספריות דיגיטליות. הכל זמין ברשת לכול.

- דווקא לעת הזאת גדלה החשיבות של הייחוד המקומי. בהקשר זה מיצוב הספרייה כ"מרכז לתיעוד המורשת המקומית" הוא אחת מהאפשרויות שצריכות להיבחן.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/06/d7a9d791d7aa2.jpg>)

מודעה. מאוספי ספריית הרמב"ם

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך

שירות סריקה ומשלוח חומר תורני מתוך ספרים וכתבי-עת ישנים וחדשים

פרטים נוספים פנה אלינו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתווג בית מכירות פומביות קדם, הרב אברהם יצחק קוק, מאיר דיזנגוף, משמרת שבת, ספריית בית אריאלה, ספריית הרמב"ם, קודש, שבת, תל אביב | השארת תגובה

בואו של צדיק

מאי 25, 2011 מאת [amhasefer](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d791d7a7d7a82.jpg)

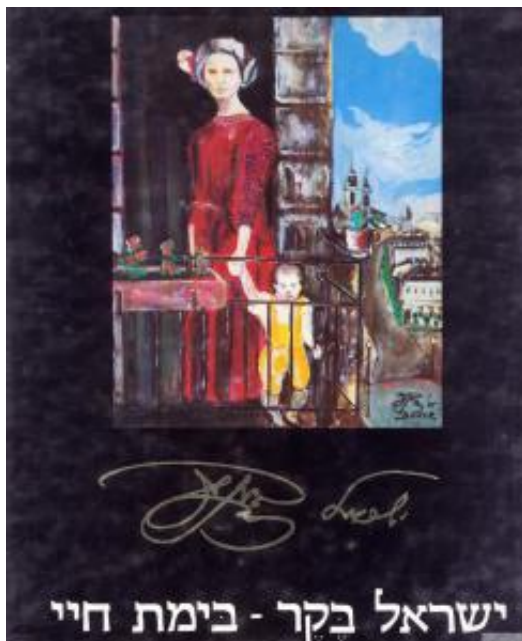
(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d791d7a7d7a82.jpg>)

"בואו של צדיק". ציור: ישראל בקר

כמו רבים אחרים גם אני אוהב לקרוא ביוגרפיות על אנשים מפורסמים. בתחום שלי מדובר ברבנים ותלמידי חכמים, שהיו בחייהם מופת לרבים. רוב החיבורים מן הסוג הזה נכתבים "אחרי-מות", הכתיבה נועדה לתאר את הדמות כפי שידועה לציבור. חסרה לי הנימה האישית.

לכן טעם מיוחד יש ברשמים אישיים על אנשים מאד מפורסמים; כאלו שנכתבו בגובה העיניים, ועל ידי מי שנכח שם בזמן אמת. לדעתי, דווקא התיאורים האלו הם הכי קרובים למקור. סוגה מיוחדת היא כתיבת רשמים על פגישות ראשונות או חד פעמיות, כאלו שהשאירו רושם בל ימחה דווקא על הצופה מן הצד. רציתי להביא בהרחבה דוגמא לכך.

יום אחד הזדמן לידי ספר "בימת חיי" (תל אביב תשל"ט 1979).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d791d7a7d7a811.jpg>)

על כריכת הספר: המחבר ואמו על מרפסת ביתם. צייר: ישראל בקר

ספרו הביוגרפי ישראל בקר, שהיה שחקן נודע ובמאי, מדור הנפילים של תיאטרון הבימה. הספרן שעובד עמי (נאור תגר) סיפר לי שהוא קרוב משפחתו ומתוך סקרנות נגשתי לקרוא את הספר. בספר תיאור של חוויות ילדות של ילד בן טובים ושובב שגדל בביאליסטוק בימים של טרום מלחמת העולם השנייה. ישראל בקר מלווה את זכרונותיו בציוריו הצבעוניים שבאמצעותם מביע הוא את עולמו הפנימי. אולי נכון יותר לומר שהזכרונות הם אלו שמלווים את הציורים.

שם, להפתעתי, מצאתי סיפור כדלקמן:

בשנת תרפ"ה הגיע לביאליסטוק אורח יחיד במינו. ה"חפץ חיים", הוא הרב והמנהיג הרוחני של יהודי פולין, שיצא למסע התעוררות וביקור בקהילות ישראל. יום בואו היה יום חג והילולה ליהודי העיר. אלפים ורבבות יצאו מבתיהם לקבל את פני הצדיק, את ה"חפץ חיים", וכשהגיע ברכבת והושיבוהו בכרכרה, כדי להסיעו למעונו התירו היהודים המשולהבים את הסוסים מרתמתם, רתמו עצמם בכרכרה, וכך הובילוהו על פני העיר. גויים עמדו משתאים נוכח המראה, ושאלו – מי זה האורח? והתשובה היתה קנטרנית ומבודחת קמעא. "הרי מלך היהודים הגיע". הביאוהו לביתו של הרב גרוסמן, שם עמד ה"חפץ חיים" להתאכסן במשך שהותו בעיר. גרנו אז באותו בית, דלת מול דלת. במשך השבוע הזה המו הרחובות הסמוכים מהמוני יהודים סקרנים, חסידים, אשר בקשו לחזות בזיו פניו. ביום האחרון לשהותו בביתו של הרב גרוסמן – באה אשתו ואמרה לאמי: "מרים, בואי מהר, קחי את הילדים, ה"חפץ חיים" יברך אותם". אחי ואחיותי נעלמו כלא היו, ורק אני, אוהז ביד אמי, הוכנסתי לחדר שבו ישב. מה שאני זוכר במיוחד, אלה הם עיניו. עיני תכלת עמוקות וזכות המסתכלות וחודרות ומחייכות. קרבתי אליו והוא שאלני: "מה שמך ילד?" אמרתי: "ישראל". על כך השיב: "ישראל? הרי כל עם ישראל נמצא בתוך השם הזה! ומה אתה רוצה להיות כשתגדל, ישראל?" עניתי בקול חלוש: "אינני יודע". ואז אמר לי: "טוב, אתה תהיה כל מה שתרצה להיות!". ברכה זאת דבקה בי עד עומקי ישותי. שנים על שנים הייתי מהרהר בה... הרי היא תמצית כל חיי. היא מעודדת אותי בכל רגעי הספק. אם ארצה דבר מה באמת, אשיג. ה"חפץ חיים" אמר לי כך. אני בוטח בה, בברכה הזאת והיא עולה בזכרוני רק אז כאשר קשה לי ביותר. כשאני עומד על פרשת דרכים. כשעלי להחליט ולעשות צעד נועז. לעשות. [עמ' יב-יג]

עד כמה היתה פגישה זאת משמעותית עבורו, המשיכו וקראו נא את השורות הבאות:

למחרת שיחרור הכותל, במלחמת ששת הימים, באתי עם שחקני הבימה לירושלים. קבלנו רשות לגשת לעיר העתיקה, לכותל. עמדתי יחד, עם המוני בית ישראל, אשר נהרו לחזות בשריד המקודש. אנשים בכו ושמחו, התפללו ורקדו ואני עמדתי ביניהם, וברכת "החפץ חיים" מהדהדת בלבי... [עמ' טו]

ר' ישראל מאיר מראדין, הנודע בכינויו ה"חפץ חיים"

בדורות האחרונים. אישיותו של החפץ חיים זכתה לתיאורים נרחבים וסדרות של ספרים (<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d797d7a4d7a512.jpg>) נכתבו עליו ועל פעלו. (<https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/iEdCxkB>)

בין ציוריו הרבים בספר בחרתי להביא לפניכם בראש הרשימה את הציור פרי מכחולו של ישראל בקר "בואו של צדיק". דרכו תוכלו להתרשם עד כמה כבוד נחלו צדיקי הדור אצל היהודים בימים ההם.

ברשימות הבאות אני מקווה להביא בפניכם דוגמאות נוספות ל"פנינים" שכאלו. והנה לפניכם "קדימון" לרשימה הבאה.

מי היה מעלה בדעתו למצוא תיאור מרתק על ביתו ואורח חייו של צדיק בגליציה דווקא בספרו של המרגל מרקוס קליינברג ("המרגל האחרון". תל אביב תשס"ז 2007). מתברר שמרקוס (הוא מרדכי) היה נכדו של הרב משה חיים קליינברג (http://horabis.blogspot.com/2007/10/blog-post_03.html), הרב מקששוביצה. רב מפורסם, שהיה בנם של אדמו"רים ונכדו של הרב הקדוש ר' יצחק אייזיק מקומרנה. אותו מרקוס גדל כילד אצל סבו והוא אף הקדיש לו פרק בזכרונותיו. נשאר זאת לרשימה הבאה.

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d794d79ed7a8d792d79c.jpg>)

ספריית הרמב"ם מתקוונת אליך
שירות סריקה ומשלוח חומר תורני מתוך ספרים וכתבי-עת ישנים וחדשים

לפרטים נוספים פנה אלינו (<mailto:rambaml1@gmail.com>) (rambaml1@gmail.com)

Uncategorized | מתויג ביאליסטוק, בימת חיי, החפץ חיים, ישראל בקר, ישראל מאיר הכהן, מרקוס קליינברג, ספורי צדיקים, ספריית בית אריאלה | 2 תגובות

מכתב גלוי מאת הרב טוביה יהודה טביומי

מאי 7, 2011 מאת amhasefer

ליום העצמאות

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d794d7a8d791-d798d791d799d795d79ed7991.jpg>)

הרב טוביה יהודה טביומי (גוטנטג) היה רב חרדי חשוב, מחסידי האדמו"ר מגור. הוא עלה לארץ בשנת תרצ"ו (1936) אחרי כהונה של עשרים ושש שנים בחוץ לארץ (בעיר סוכצ'ין בפולין) וחי בתל אביב עד פטירתו בשנת תשי"ג (1953). בתקופת חייו בארץ לא כיהן ברבנות רשמית, "כי כבר קצה נפשי בלחם הקלוקל" (סוף הקדמתו לספרו ארץ טובה

<https://picasaweb.google.com/lh/webUpload?>

<http://ariela1.tau.ac.il/F/DN97IRDPTUH8D8YLPNYVESLJTAEL36XIQN7Y7YQQJKYDKCUPNS-veb.google.com/%2F116076481608036389400%2FBlog%3Fauthkey%3DGv1sRgCPuq05W52tK6Yg%23>
ירושלים תש"ז). אך נהנה ממעמד לא רשמי של מנהיג רוחני.

למחרת יום העצמאות השלישי, בשנת תש"י (1950) קבל הרב טביומי **מכתב** מאחד ממעריציו בתל אביב ובו שאלות על יחס הרבנים החרדים לתפילות החגיגות של יום העצמאות. המכתב נסרק וניתן לצפיה בקטלוג הספרייה

http://ariela1.tau.ac.il/F/DN97IRDPTUH8D8YLPNYVESLJTAEL36XIQN7Y7YQQJKYDKCUPNS-02838?func=full-set-set&set_number=000914&set_entry=000001&format=999
להלן נוסח המכתב:

ב"ה ח' באייר תש"י תל אביב.

לכבוד הרב המאווה"ג חכם וסופר שמו נודע בשערים.

כש"ת טביומי שליט"א.

כאן

כאחד המעיין תמיד בספריו ושותה בצמא את דבריו, / ארשה לעצמי לפנות אל כת"ר בעניין שאני נבוך בו. / הח"מ הוא חניך ישיבות פולין ונחנך על ברכי החסידות / ונמצא בארץ עשרים שנה וגם כאן ממשיך בדרך הנ"ל / ומתפלל בין חסידים ידועים. והנה לפני שנה – והשנה / אני נמצא במבוכה רבה בענין יום העצמאות שלנו. / מה הסיבה שקהל התורני ודוקא החסידי איננו משתתף בפועל / בשמחת החג הזה? למה זה הביטול שחלק הזה מביע לתפילות / שחברו ע"י הרבנים הראשיים לאר"י. כפי ששמעתי בשבת זו / איזה ד"ר המכונה רב מחבר תפילות וכו', ודוקא זה / שמעתי מאברכי בני תורה ויראה. אני כשלעצמי נבוך מאד / כי יש לי ב"ה בנים בני בר מצוה ומשתדל לחנכם בדרך / התורה והיראה. הם נולדו בארץ הם מרגישים את החרות / של מדינת ישראל, והם שאלו אותי שאלות רבות. / וכמובן שלא יכולתי לדחות אותם בקנה רצון. / על המחלוקת שהיתה בין המתפללים בכמה מקומות תפילה / כן להשתתף בתפילות או לא? / והם שאלו אותי שאגיד להם ברורות, מדוע הפילוג הזה / בין יהודים חרדים? הלא זה לא מפלגתיות מזרחי-אגודת ישראל / הלא זה ניתן לעם כולו. וכאו"א צריך להרגיש כפי אפשרויותיו / והשקפותיו. האם באמת היהדות החרדית אינה צריכה / עפ"י התורה להשתתף ולשמוח ביום זה? / האם כל גדולי התורה בישראל לא יוכלו לבוא לידי / הסכמה, ולתת הוראה לעם כלו בלי יוצאים מהכלל? / מדוע לבחירות להכנסת יכלו כל הרבנים והאדמו"רים המפורסמים / לצאת בקול קורא לעם התורה לבחור רק ברשימה אחת? / ודוקא בענין זה אפשרו להכניס אי הבנה בין אחד לשני / בין אב לבן ההולך בדרכי אבותיו? / כל השאלות האלו ניקרות במוחי, ולכן אני פונה לכת"ר / שיבהיר לי ברוב חכמתו וחרירותו את דעתו=דעת תורה / בענין זה. אני מקוה שכת"ר יבין לרוחי ומצבני. / ואל ישאיר אותי בספק ובמבוכה, כי לבי כואב לי מאד בזה. / ותשובתו בודאי יבהירו לי אמיתת הדברים.

ואשמח מאד לזכני בתשובה מהירה

המכבדו והמעריצו מאד

נחמיה בן-משה

תל אביב

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d791d79f-d79ed7a9d794-d7a0d797d79ed799d794-\(d799d79113.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d791d79f-d79ed7a9d794-d7a0d797d79ed799d794-(d799d79113.jpg)

בין כתביו של הרב טביומי, שהועברו לאחר פטירתו לרשות ספריית הרמב"ם ע"י אלמנתו, לא נמצא העתק תשובה למכתב זה ואיננו יודעים אם השיב לכותב בכלל, ואם כן – מה ענה לו.

הבה ננסה לענות "מה היה עונה הרב טביומי", תוך השענות על מה שכתב בספריו שיצאו לאור באותן שנים הרות גורל שלאחר חורבן היהדות האירופאית ונוכח תקומת עם ישראל בארצו.

האותיות המודגשות הן ציטטות מדוייקות מספריו.

לכבוד

מר נחמיה בן-משה שלום

קבלתי את מכתבך ואני מזדרז להשיב לך.

יודע אתה כמה יקר לי בנין הארץ – מרכז האומה בשעה זו, דירת הקבע היחידה של ישראל – בחומר וברוח. (טל אורות תל אביב תש"ח ([#authkey=Gv1sRgCJSekPuZld7YvOE](https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/May52011?authkey=Gv1sRgCJSekPuZld7YvOE)) עמ' קפג). כמוך אני מכיר את ההשגחה הגלויה וישועת ה' כשבשעת חירום ממש. בו בזמן פלשו מכל הגבולות קלגסי האויבים בחיל רב ובציוד כבד לאה"ק, בכוונה: לקעקע ביצתן של ישראל ולהכחיד את הישוב כולו ח"ו. אחינו ובנינו נלחמו כאריות בחירוף נפש וברוח גבורה עילאית, וד' הושיעם. נתקיימה בנו ברכת ד' "כי נפל פחד היהודים עליהם" אבל לצערנו לא נתקיימה בנו ברכת ד' "ולא נפקד ממנו איש". רבים מבנינו נפלו מות גיבורים על שדה החזית למען העם והארץ (אבל כבד, ירושלים תש"ט [#https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/Blog?authkey=Gv1sRgCPuq05W52tK6Yg](https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/Blog?authkey=Gv1sRgCPuq05W52tK6Yg)). גם אני ומשפחתי הקרובה שילמנו מחיר דמים גבוה בנפילתם של רחביה, נכד אחי, בראשית מלחמת השחרור, בפריצת הדרך לירושלים, בין הרי יהודה, ושל ראובן אשר היה מבוני כפר עציון ומת מות גיבורים בהגנתו על כפר עציון (גב השער. טל אורות חלק שני ירושלים תשי"א <https://picasaweb.google.com/116076481608036389400/May52011?authkey=Gv1sRgCJSekPuZld7YvOE>)).

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/05/d798d791d799d795d79ed79911.jpg>)

אך למרות כל זאת הגאולה עדיין לא שלמה היא, גאולה תרתי משמע: גאולת כל ארצנו מידי נכרים וגאולה נפשית מהשפעות הנכריות, טהרת ארץ ישראל בכלל וטהרת רוח ישראל, מטומאת תרבות עמי הנכר בפרט. (אבל כבד. תל אביב תש"ט. מתוך ההקדמה).

על כן נבוכו החכמים ורבו הדעות בין הרבנים. אלו משבחים ומהללים על לשעבר ואלו דואגים על שלעתיד.

המצפה לראות במהרה ישועת עמנו וגאולת אדמתנו ודגל יהודה מתנוסס על ערינו וגבולות ארצנו. (טל אורות. תל אביב תש"ח. חתימת ההקדמה)

טובי' יהודא טביומי

מלפנים רב אב"ד בק"ק סוכוצ'ין (פולניא)

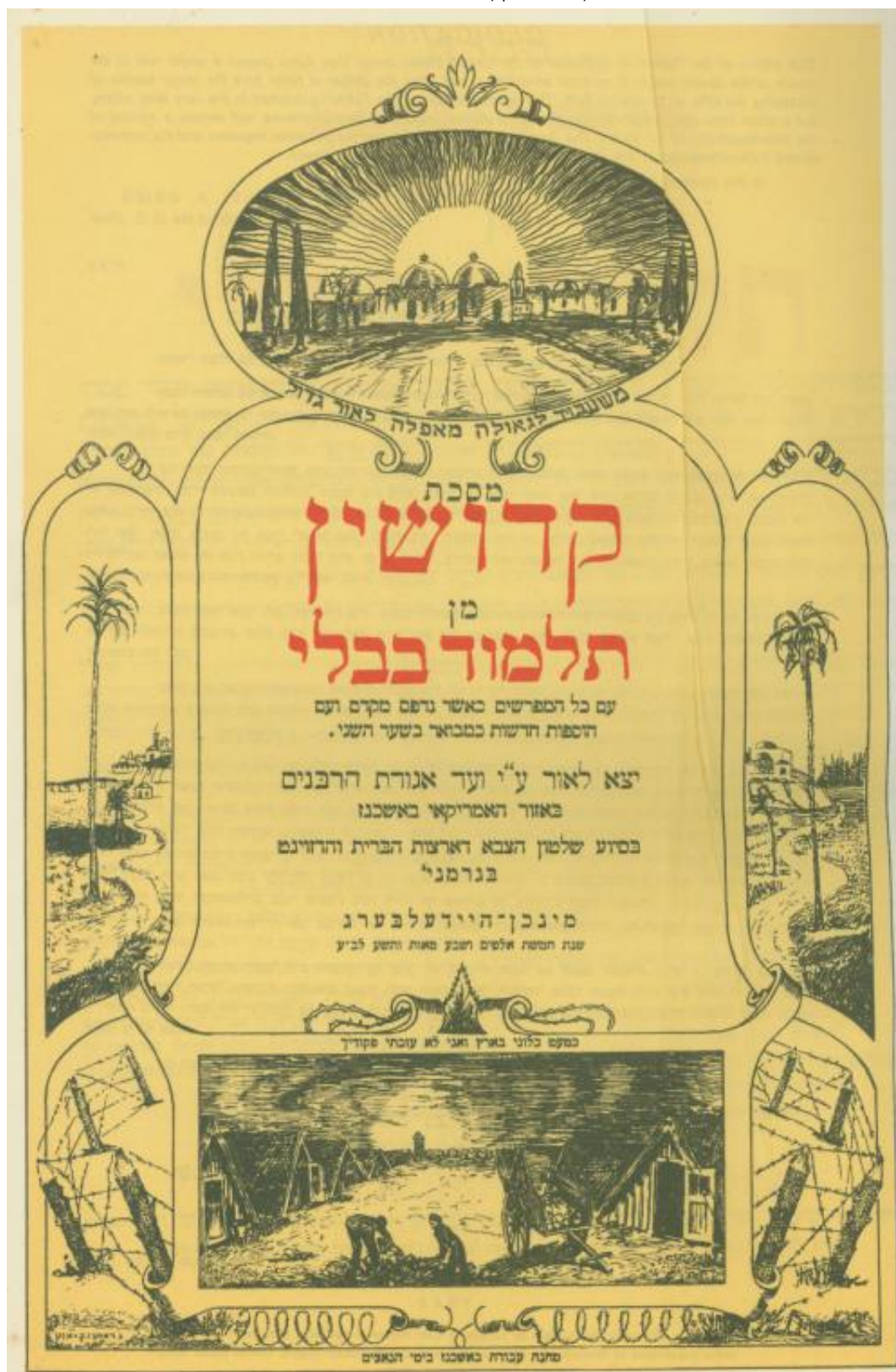
כעת בעיר ואם בישראל תל-אביב (אה"ק) יצ"ו

ספריית הרמב"ם בתל אביב מעמידה לרשות הציבור ללא תשלום שירות סריקה מכל אוצרות הספרייה. לרשותנו כל מאגרי המידע התורניים העדכניים. משתדלים לענות בכל נושא לכל פונה תוך 24 שעות. כתובתנו rambam1@gmail.com [\(\(mailto:rambam1@gmail.com](mailto:rambam1@gmail.com)

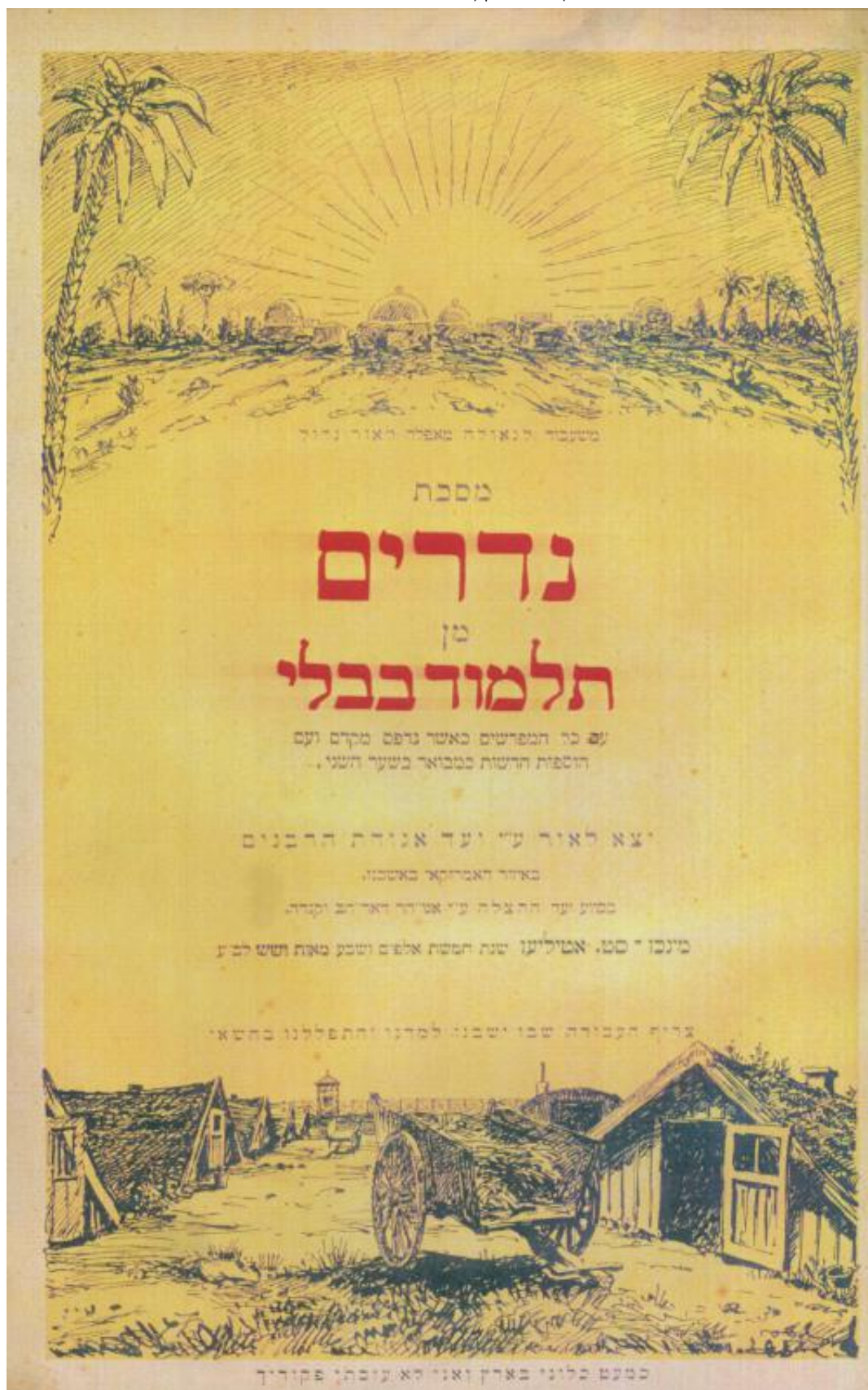
פורסם ב- [Uncategorized](#) | מתויג [חרדים](#), [טוביה יהודה טביומי](#), [יום העצמאות](#), [מלחמת השחרור](#), [נחמיה בן משה](#), [ספריית הרמב"ם](#), [תפילות יום העצמאות](#) | [השארת תגובה](#)

ש"ס הניצולים

אפריל 22, 2011 מאת [amhasefer](#)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/d7aad7a9d7986.jpg>)

<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/d7aad7a9d7956.jpg>

ליום השואה

חורבן יהדות אירופה היה גם חורבן הספריות ואוצרות הספרים על פני כל היבשת. יהודי "שארית הפליטה", ששרדו את הצור הנאצי, ושהו במחנות העקורים בארצות הכיבוש האמריקאי, לא מצאו ספרים ללמוד בהם. "ועד ההצלה" שליד אגודת הרבנים בארה"ב יזם הדפסה מחודשת של התלמוד במימון כספי של הג'וינט ובסיוע השלטון הצבאי. תחילה נדפס כרך אחד בודד – כולל מסכתות נדרים וקידושין – בשנת תש"ו 1946. רק כעבור כשלוש שנים נדפס כל התלמוד מחדש בתשעה עשר כרכים עבים וכבדי משקל בשנת תש"ט 1949. לעובדה זו ישנה משמעותית ביבליוגרפית. בשנת תש"ט עזבו כבר רוב היהודים את מחנות העקורים לארצות מקלט, ובראשם ישראל וארה"ב, ולמהדורה זו לא נמצאו מבקשים על אדמת אירופה. מהדורה זו ידועה בשם "ש"ס הניצולים". מאופיינת בשער צבעוני ובו איורים ממחנות העבודה בשילוב אלמנטים של גאולה. מהדורה זו מבוקשת מאד ע"י אספנים. בספריית הרמב"ם מצוי סט שלם של הש"ס. הסט נתרם בעבר לישיבה כחלק מעזבון של רב ששהה במחנות העקורים ועלה ארצה מאוחר יותר. ספריית הרמב"ם קבלה את הש"ס תמורת ש"ס חדש שהועבר לישיבה על ידינו. ציורי השער המיוחדים נעשו ע"י צייר בשם: ג. ראזענקראץ, כפי שחתם בשולי השער. סביר הוא שצייר זה חווה על בשרו את אימי השואה. השוואה של דף השער של הכרך הבודד לתמונת השער המופיעה בהדפסה השניה – בשנת תש"ט 1949 – מעלה הבדלים משמעותיים! אין אלו הבדלים סימנטיים גרידא. נציין כמה הבדלים העולים מהתבוננות בשערים: א. המסר: "צריך העבודה בו ישבנו, למדנו והתפללנו בחשאי" מופיע במהדורת תש"ו בלבד. ב. ציור עגלת המתים ולידה עסוקים שני אנשים בהטלת גופה נוספת לגוויות המושלכות בעגלה מופיע רק במהדורת תש"ט. במהדורה הראשונה אין קברנים ואין גופות! ג. השמיים וצבעי הרקע של איורי המהדורה הראשונה מאירים באור יקרות. לעומתה האיורים של מהדורה המאוחרת כולם באווירה קודרת והשמים חשוכים. נראה, אפוא, כי במהדורה השניה שמו דגש על רשעות הנאצים ועל רוע מעלליהם. לעומת זאת במהדורה קמא, הראשונה, המסר הוא כח העמידה היהודי וגאולתו מאפלה לאור גדול. צילומי השערים לפניכם, שובו והתבוננו בהם...

ספריית הרמב"ם (בית אריאלה) מעמידה לרשות הציבור ללא תשלום שירות סריקה מכל אוצרות הספרייה. לרשותנו כל מאגרי המידע התורניים העדכניים. משתדלים לענות בכל נושא לכל פונה תוך 24 שעות. כתובתנו rambam1@gmail.com [\(\(mailto:rambam1@gmail.com](mailto:rambam1@gmail.com)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג דפוסי שארית הפליטה, הדפסת ספרים, יהדות, יום השואה, מחנות העקורים, ש"ס הניצולים | תגובה אחת

מדפים

אפריל 12, 2011 מאת [amhasefer](#)

אני שמח לארח בבלוג רשימה שנכתבה לפי בקשתי. מקווה שיהיה לכך המשך ברשימות נוספות פרי עטם של ספרני "בית אריאלה".

הספרייה הפרטית של מרים פוזנר

מנהלת מחלקת הספריות ו"בית אריאלה"

[http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/d792d79d-d790d7aad79d-\(d799d79bd795d79cd799d79d.jpg](http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/d792d79d-d790d7aad79d-(d799d79bd795d79cd799d79d.jpg)

הספרייה שלי

חברה ותיקה באה לבקר ונזכרה שלא ראתה מעולם את הספר שלי, שיצא לאור לפני שש שנים. חיפשתי בכל המדפים, בכל החדרים, ולא מצאתי.

כי ככה היא הספרייה שלי:

ראשית: דינמית. ספרים יוצאים ממנה ואינם חוזרים, ספרים אחרים נכנסים ותופסים את מקומם. המצב משקף את המאבק הפנימי שמתחולל בי מאז ומתמיד בין התאוה הפטישיסטית לספרים לבין הרצון לחלוק את הנאת הקריאה עם כל מי שחפץ, גם במחיר פרידה מספרים אהובים. שנית: מפוזרת על פני החדרים השונים –

למעלה (בגלות) ספרי ההיסטוריה-של-עם-ישראל, ספרי הגרפולוגיה, ספרי הבישול הלא-שימושיים,

אנציקלופדיות-לילדים-שאבד-עליהן-הכלח, וספרי זיכרון לאנשים לא הכי קרובים;

בחדר העבודה המילונים והתנ"ך, העם-עובד (מקור לחוד ומתורגם לחוד), השירה (דל), ספרי החינוך, הספרים על ערבים בישראל,

הספרים הגדולים במיוחד, הספרים הקטנים במיוחד, מעט רומנים באנגלית ומעט בדנית, מדפי הספרות הלא איכותית (שמשום מה

דווקא הם נאחזים היטב במקומם), וגם – מתנת הבת-מצווה שביקשתי לי מאמי הורתי: כל כתבי שלום עליכם;

בכניסה הספרים הכי אחרונים שנרכשו, מדף ספרי הנוער האהובים מני אז, ומדף ספרי הילדים – ישנים שהיו של ילדיי, וחדשים

שנרכשו עבור שתי האחייניות;

בסלון ספרי האמנות, עוד ספרות טובה, מדף פסגות-היצירה (סול בלו, איטאלו קאלווינו, ג'י'מס ג'ויס, ויליאם פוקנר ותומאס מאן),

ומדף הספרים המיוחדים: הגדות של פסח, סידור אביחי, שלושה כרכי כל כתבי הנס כריסטיאן אנדרסן בדנית באותיות גותיות, ספרי

ברוך כנרי (חמי) על ההיסטוריה של הקיבוץ המאוחד ובראשם הביוגרפיה של טבנקין, שני ספרי אילן היוחסין המשפחתי מצדו של

סבא אוסקר פרנקל, שתחילתו **בנדיקס מוזס הנריקס** שנולד ב-1725 אך שורשיו מתועדים עד נתן מוזס יליד 1590; הספר של

אחי סבא, אקסל פרנקל, על קרוב המשפחה צייר המיניאטורות, ליפמן פרנקל, שפעל בקופנהגן

משנות התשעים של המאה ה-18; והסידור הדו-לשוני, עברית-דנית, שהודפס בדפוס האחים

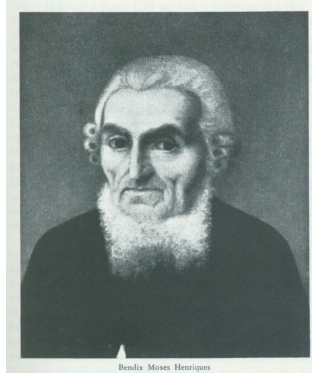
גאטטליעב האאזע ואהנע, 1858, נכרך בכריכה אדומה עם עיטורי-זהב מוטבעים, ואשר ניתן לסבתא

רבתי, יוליה-גאלאטיאה לוי, לכבוד עמידתה במבחנים, ב-1 במאי 1859.

והספר שלי שאיננו? זהו ספר שירי הפעלה על חיות בשם "גם אתם יכולים"

(<http://catalog.cet.ac.il/showItem.aspx?gItemID=F0D739B3-1658-4D37-9A5B->

[7846DA091C7E](http://catalog.cet.ac.il/showItem.aspx?gItemID=F0D739B3-1658-4D37-9A5B-7846DA091C7E))? עם איורים מרהיבים של כריסטינה קדמון.

ספריית הרמב"ם (בית אריאלה) מעמידה לרשות הציבור ללא תשלום שירות סריקה מכל אוצרות

הספרייה. לרשותנו כל מאגרי המידע התורניים העדכניים. משתדלים לענות בכל נושא לכל פונה תוך

24 שעות. כתובתנו rambam1@gmail.com (<mailto:rambam1@gmail.com>)

פורסם ב [Uncategorized](#) | מתויג גאולוגיה, יהדות דניה, מרים פוזנר, ספרות ילדים, ספרייה, ספריית בית אריאלה | תגובה אחת

עם-הספר

אפריל 12, 2011 מאת amhasefer

נפלה ההחלטה... הבלוג החדש שלי ייקרא "עם הספר" (עם בחיריק). הרעיון נפל במחשבתי סמוך לפורים והוא נסמך על הפסוק במגילת אסתר:

וּבְבֹאָהּ, לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אָמַר עַם-הַסֵּפֶר, יֵשׁוּב מִחֻשְׁבֹּתוֹ הָרַעָה אֲשֶׁר-חֻשַׁב עַל-הַיְּהוּדִים עַל-רָאשָׁיו; וּתְלוּ אוֹתוֹ וְאֶת-בְּנָיו, עַל-הָעֵץ. בְּרִשְׁמוֹת שְׂאֵכְתוֹב בַּעֲ"ה אֲנִי רוֹצֶה לְשַׁתֵּף אִתְּכֶם בְּמִחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת וּבְהִגִּי רֹחִי. הַהִשְׂרָאָה בָּאָה מֵתוֹךְ וְעַם הַתְּעַסְקוֹתֵי בִּסְפָרִים בַּעֲבוּדַתִּי הַמְּיוּחָדֶת כִּמְנַהֵל סְפָרִיית הַרמב"ם.

אני גם מניח שרוב הקוראים בקריאה ראשונה זיהו כאן דווקא את אחד מתארי עם ישראל: "עם הספר" (עם בפת"ח). מתאים לי שתבחרו מה שתרצו. כך או כך.

עמנו ניכר בחברת הלומדים, שהייתה מאז ומעולם במרכז הוויית החיים היהודית הקהילתית. אנחנו מתכנסים ללימוד משותף סביב ספר תורה מידי שבת בשבתו בבית הכנסת, בליל הסדר כל משפחה מסיבה יחדיו וקוראת מתוך ההגדה של פסח וכד'.

דוגמא נהדרת וציורית למקום המכובד של הספרים בחיינו היא תמונת המצב במכולת השכונתית במקום בו אני גר (<http://www.shomron.org.il/Index.asp?ArticleID=1721&CategoryID=289&Page=1>) (ראה לשונית "אודות"). בין מדפי הממתקים לארגזי הירקות נפגוש ספרים חדשים למכירה. ואם אתה ממתין בתור לקופה, בינתיים תוכל גם לרפרף במבטך על הרבי-מכר שנוספו בשבוע האחרון לשולחן התצוגה.

אשריך ישראל – שאלו הם מכולותיך!

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/avishay5.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/avishay4.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/avishay3.jpg>)

(<http://amhasefer.files.wordpress.com/2011/04/avishay11.jpg>)

פורסם ב Uncategorized | מתווג מכולת, ספרייה, ספריית הרמב"ם, עם-הספר, פדואל | תגובה אחת

!Hello world

מרץ 26, 2011 מאת amhasefer

Welcome to WordPress.com (<http://wordpress.com/>). This is your first post. Edit or delete it and start !blogging

פורסם ב Uncategorized | תגובה אחת

בלוג בוורדפרס.קום.

הרשמה

עקוב אחרי 'עם הספר'

מופעל על ידי WordPress.com